วารสาร อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๒ เมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๖

สายธารธารา ปวงประชาร่มเย็น

หญ้าแฝก : ทูตสันถวไมตรีของไทย เลื่องลือไกลพระบารมี

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้าจอมสยาม (๒)

ดอกไม้จากพระราชดำริ ต่อยอดสู่อาชีพ

บรรณาธิการ

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๒ ต้อนรับฤดูร้อนที่สดใสด้วยภาพดอกไม้งามจากโครงการศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมกับบทความ **“ดอกไม้จากพระราชดำริ ต่อยอดสู่อาชีพ”** บอกเล่าเรื่องราวของโครงการซึ่งเป็นส่วนขับเคลื่อนเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกไม้ประดับและไม้ผล ต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลากว่า ๔ ทศวรรษ

สำหรับเนื้อหาอื่น ๆ ภายในเล่มก็ยังคงความหลากหลายเช่นเดิม เป็นต้นว่า **“หญ้าแฝก: ทูตสันถวไมตรีของไทย เลื่องลือไกลพระบารมี”** ซึ่งเป็นบทความภาคต่อ โดยคราวนี้เล่าถึงมิติต่างประเทศของหญ้าแฝกอันนำไปสู่การประชุมหญ้าแฝกนานาชาติ และการนำประโยชน์จากหญ้าแฝกไปช่วยเหลือนานาประเทศ เช่น ปัญหาดินถูกชะล้างพังทลายและภัยพิบัติจากพายุ และบทความ **“เส้นทางเกลือ บนเส้นทางแก้ปัญหาขาดไอโอดีนของชาติ”** นำเสนอแนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่เป็นศูนย์รวมใจนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสำคัญทางสาธารณสุขของไทย และไม่ควรพลาดความเรียงประวัติศาสตร์ **“พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้าจอมสยาม”** ในตอนที่ ๒ โดย รศ.ดร. ศานติ ภักดีคำ รองเลขาธิการราชบัณฑิตยสภา

นอกจากนี้ ยังได้นำบทความเกี่ยวกับโครงการที่น่าสนใจมาแนะนำในคอลัมน์ต่าง ๆ เช่น **“สายธารธารา ปวงประชาร่มเย็น”** เรื่องราวของโครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านราษฎร์เจริญที่ช่วยพลิกฟื้นชีวิตของเกษตรกรชาวพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี **“โครงการทหารพันธุ์ดี ปลูกฝังวิถีชีวิตพอเพียง”** โครงการที่มีแนวคิดสร้างคนดีและพันธุ์ดีในค่ายทหาร เพื่อนำไปต่อยอดสร้างอาชีพและส่งต่อความสุขให้แก่ครอบครัวและชุมชน บทความ **“Superfoods จากท้องทะเล”** เสนอเรื่องของอาหารสุขภาพจากผลงานโครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างฯ จังหวัดเพชรบุรี และ **“ไมโครกรีน ต้นอ่อนจิ๋วประโยชน์สูง”** องค์ความรู้น่าสนใจจากโครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ จังหวัดระยองที่สามารถนำไปเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี ส่วนการแนะนำผลิตภัณฑ์ ฉบับนี้เป็นสินค้าเพื่อสุขภาพโดย **ศูนย์การเรียนรู้ระบบนิเวศจากครบวงจรบ้านบางตะลุมพอ อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช** และปิดท้ายเล่มด้วยเรื่องเล่าจากหลังกล้อง **“หญ้าแฝกหญ้ามหัศจรรย์”** พืชตระกูลหญ้าที่แสนธรรมดาแต่มีคุณค่าอนันต์

คณะบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความต่าง ๆ ที่ถูกคัดสรรมาเสนอ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุขตามแนววิถีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

คณะบรรณาธิการ
วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สารบัญ

สืบสาน รักษา ต่อยอด สร้างสุขปวงประชา ๖
พระราชกรณียกิจเดือนมีนาคม ๒๕๖๖ – เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๖

ทศมราชา พระเมตตาสู่ประชาราษฎร์ ๒๑
สายธารธารา ปวงประชาร่มเย็น

ตัวอย่างความสำเร็จ ๒๕
หญ้าแฝก: ทูตสันถวไมตรีของไทย เลื่องลือไกลพระบารมี

ตามรอยพระราชปณิธาน ๒๙
พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
พระมหาเจษฎาราชเจ้าจอมสยาม (๒)

ติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๓๙
ข่าวเดือนมีนาคม ๒๕๖๖ – เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๖

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- “เส้นทางเกลือ”บนเส้นทางแก้ปัญหาขาดไอโอดีนของชาติ ๔๔
- Superfoods จากท้องทะเล ๔๘
- ดอกไม้จากพระราชดำริ ต่อยอดสู่อาชีพ ๕๒

ศูนย์ศึกษาฯ นำพาอาชีพ ๕๗
ไมโครกรีน ต้นอ่อนจิ๋วประโยชน์สูง

สุขพอที่พอเพียง ๕๙
โครงการทหารพันธุ์ดี ปลูกฝังวิถีชีวิตพอเพียง

เรื่องเล่าจากหลังกล้อง ๖๓
หญ้าแฝกหญ้ามหัศจรรย์

ผลิตภัณฑ์จากศูนย์เรียนรู้ระบบนิเวศจากครบวงจร
บ้านบางตะลุมพอ อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ๖๔

"...ตั้งแต่ข้าพเจ้าจำความได้ ก็ได้เห็นสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงพระราชอุตสาหะปฏิบัติพระราชกรณียกิจต่าง ๆ เคียงข้างพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อบำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน และพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างยิ่งยืน. ในบรรดาพระราชกรณียกิจนานัปการนี้ ยังมีงานที่ทรงรับเป็นพระราชภาระอย่างสำคัญ นั่นคือ การส่งเสริมให้สตรีไทยในท้องถิ่นต่าง ๆ สร้างสรรค์งานศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นอาชีพเสริม ควบคู่ไปกับอาชีพหลักคือเกษตรกรรม. ทรงเชื่อมั่นว่า คนไทยทุกคนมีศิลปะอยู่ในสายเลือดและจิตวิญญาณของการเป็นช่างฝีมือ ดังที่ได้พระราชทานพระราชดำรัสไว้ครั้งหนึ่งว่า ทรงภูมิใจเสมอมาว่าคนไทยมีสายเลือดของช่างฝีมืออยู่ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นชาวไร่ชาวนาหรืออาชีพใด อยู่แห่งหนตำบลใด คนไทยมีความละเอียดอ่อนและฉับไวต่อการรับศิลปะทุกชนิด ขอเพียงแต่ให้ได้มีโอกาสฝึกฝนก็จะแสดงความสามารถออกมาให้เห็นเด่นชัด. จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สืบสาน รักษา และสร้างสรรค์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ทั้งให้หาครูและผู้เชี่ยวชาญมาช่วยฝึกอบรม รวมทั้งแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาผลงาน ร่วมกับชาวบ้านในท้องถิ่นทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ จนกลายเป็นอาชีพเสริมที่สร้างรายได้เพิ่มให้แก่ทุกครัวเรือน นับเป็นต้นกำเนิดของโครงการศิลปาชีพพิเศษ และมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในปัจจุบัน. พระราชกรณียกิจที่ทรงปฏิบัติบำเพ็ญมาตลอดระยะเวลาอันยาวนานนั้น ล้วนมีส่วนสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิต ฐานะความเป็นอยู่ตลอดจนบทบาทและสถานภาพของสตรีไทยให้สูงขึ้น. ทรงเป็นทั้งแบบอย่างอันประเสริฐ และแรงบันดาลใจอันยิ่งใหญ่ให้สตรีไทยตระหนักถึงศักยภาพของตน และสามารถพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ นำไปใช้สร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่ตนเอง แก่ครอบครัว แก่สังคม และแก่ประเทศชาติได้. ..."

พระราชดำรัส
สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี
ในพิธีเปิดงานวันสตรีไทย ประจำปี ๒๕๖๕
ณ ทรู ไอคอน ฮอลล์ ชั้น ๗ ศูนย์การค้าไอคอนสยาม
วันจันทร์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๕

เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินี
๓ มิถุนายน ๒๕๖๖

ทรงพระเจริญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม
ข้าพระพุทธเจ้า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ
เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

"...การทำงานใด ๆ ก็ตาม ต้องมีการวางแผนที่ดี. ยิ่งเป็นงานที่มีผู้ปฏิบัติจำนวนมาก แผนการทำงานยิ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะขาดเสียมิได้. ก่อนที่จะเริ่มกระทำการใด จึงต้องมีการตั้งเป้าหมายและขอบเขตของงานให้ชัดเจนเสียก่อน แล้วจึงวางลำดับขั้นตอนการปฏิบัติให้ต่อเนื่องกันจนเสร็จสิ้น. ที่กล่าวดังนี้ก็เพราะว่า ถ้าได้วางแผนงานไว้ดี มีเป้าหมาย ขอบเขต และวิธีการปฏิบัติที่ชัดเจนแล้ว ผู้ปฏิบัติย่อมมีความเข้าใจกระจ่างชัด ไม่ลังเลสับสน. ทุกฝ่ายทุกคนจึงสามารถทำงานตามลำดับขั้นที่วางไว้ โดยมุ่งเข้าสู่เป้าหมายได้โดยตรงและถูกต้องพอเหมาะพอดี. ด้วยเหตุนี้ งานที่ทำจึงสำเร็จลุล่วงอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ. ท่านทั้งหลายจะต้องปฏิบัติงานอีกมากมายในภายหน้า หากจะนำหลักการดังกล่าวนี้ไปใช้ ก็เชื่อว่าจะเป็นประโยชน์แก่การทำงานได้อย่างแน่นอน..."

พระราโชวาท สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันพฤหัสบดีที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๔๙

เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
๒ เมษายน ๒๕๖๖

ทรงพระเจริญ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม
ข้าพระพุทธเจ้า ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ
เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

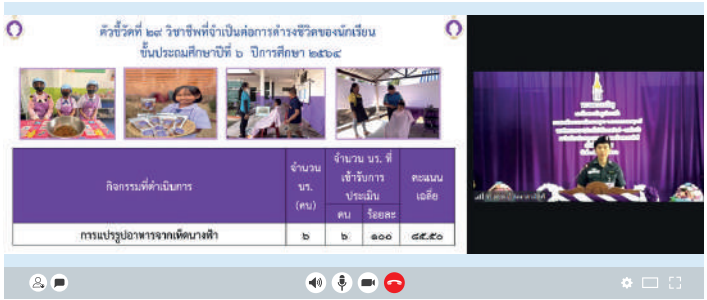
สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

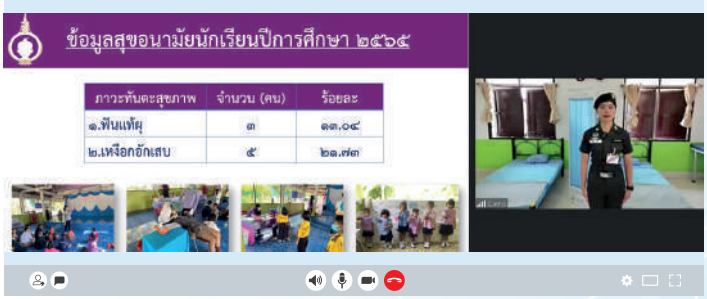
ทรงติดตามการดำเนินงานโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ ในเขตพื้นที่จังหวัดนครพนม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์)

วันศุกร์ที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จออก ณ ห้องประชุม วังสระปทุม ทรงติดตามการดำเนินโครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนตามพระราชดำริ ในเขตพื้นที่จังหวัดนครพนม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) ได้แก่ **โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาสามัคคี ตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนชูทิศวิทยา ตำบลหนองเทา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม** ทรงรับฟังรายงานข้อมูลพื้นฐานและผลการดำเนินงานโครงการพระราชดำริ จากนั้น ทอดพระเนตรกิจกรรมของโรงเรียน อาทิ กิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนชั้นอนุบาล กิจกรรมห้องสมุด กิจกรรมห้องพยาบาล กิจกรรมการฝึกอาชีพ โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน กิจกรรมการประกอบเลี้ยงกลางวัน และกิจกรรมสหกรณ์นักเรียนที่มีการจัดอบรมการทำบัญชีครัวเรือน ในการนี้ มีพระราชดำริและพระราชดำรัส สรุปความว่า

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านนาสามัคคี ตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม

◆ **ให้สำนักงาน กปร. ร่วมกับกรมชลประทานพิจารณาแนวทางแก้ไขปัญหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรของโรงเรียนและชุมชนให้เพียงพอ โดยการสนับสนุนโครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ ดังนี้ โครงการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ เพื่อสูบน้ำไปเติมสระเก็บน้ำภายในโรงเรียนให้มีน้ำใช้เพียงพอตลอดทั้งปี โครงการก่อสร้างอาคารบังคับน้ำ พร้อมขุดลอกลำห้วยอีสาว ความยาวประมาณ ๗๐๐ เมตร เพื่อเพิ่มปริมาณการเก็บกักน้ำไว้ใช้สำหรับอุปโภคบริโภคและการเกษตร**

◆ พระราชทานคำแนะนำแก่ครูผู้ดูแลห้องสมุด ความว่า **ให้ส่งเสริมนักเรียนอ่านหนังสืออย่างหลากหลายและสม่ำเสมอ** และมีพระราชดำรัส ความว่า **ต่อไปนักเรียนจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพช่วยกันทำงาน ได้ฝึกคิดฝึกเขียนฝึกทำบัญชี ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ**

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนชูทิศวิทยา ตำบลหนองเทา อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

◆ ทรงชื่นชมการเรียนการสอน ที่สามารถนำไปประยุกต์การคำนวณตัวเลขกับผลผลิตทางการเกษตรชนิดอื่น

◆ ให้สำนักงาน กปร. ร่วมกับกรมชลประทาน พิจารณาก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ พร้อมระบบส่งน้ำ ความยาวรวม ๗๐๐ เมตร จำนวน ๑ แห่ง โดยใช้น้ำจากลำห้วยเจ็ดระคาน ก่อสร้างหอถังสูงสำหรับพักน้ำ ขนาดความจุ ๑๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๑ แห่ง พร้อมทั้งปรับปรุงสระเก็บน้ำเดิมภายในโรงเรียนขนาดความจุ ๓,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร จำนวน ๑ แห่ง

◆ พระราชทานพระราโชวาทแก่ผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ความว่า “วันนี้ได้มาเยี่ยมโรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งก็เป็นเวลากว่า ๕ ปีที่จะได้มาครั้งหนึ่ง ซึ่งก็มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้น เกิดจากผู้สนองงานที่ดี มีความรู้ต่าง ๆ หลากหลาย อีกทั้งมีผู้รู้ในชุมชนด้วย การทำงานที่ดีต้องมีการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ เพื่อให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้าขึ้น ในโอกาสเดียวกันก็ไม่ลืมวัฒนธรรมที่ดีงาม ตลอดจนความรู้ความสามารถของผู้ใหญ่ที่สืบทอดกันมาที่คนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ ก็จะได้รู้ทั้งของใหม่ที่เกิดขึ้นและของเก่าที่ดีและใช้ได้ ก็ได้เรียนรู้และเอามาพัฒนาและปรับปรุงเพื่อที่จะดำเนินชีวิตต่อไป ผู้ใหญ่ ผู้บริหารก็สนับสนุนเป็นอย่างดี ทั้งชุมชนและโรงเรียนจะต้องเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เราก็จะได้เจริญก้าวหน้า วันนี้ ขอให้ทุกท่านมีกำลังใจกำลังกายที่เข้มแข็ง มีสุขภาพอนามัยที่ดี ปราศจากโรคภัยทั้งหลาย ก็ขอให้มีความสุขกายสุขใจกันโดยทั่วหน้า ขอขอบคุณที่ช่วยเหลือกันมาเป็นอย่างดี”

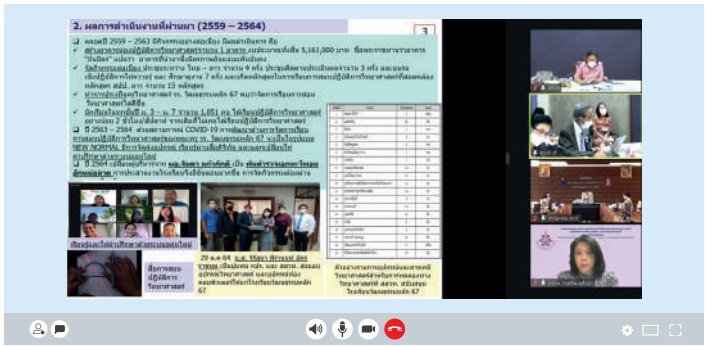

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงเป็นประธานการประชุม คณะกรรมการมูลนิธิเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามพระราชดำริฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๖ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์)

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จออก ณ ห้องประชุม วังสระปทุม ทรงเป็นประธานการประชุมคณะกรรมการมูลนิธิเทคโนโลยีสารสนเทศตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ครั้งที่ ๒/๒๕๖๖ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) โดยมีระเบียบวาระการประชุมที่สำคัญ อาทิ ผลการดำเนินงานปี ๒๕๖๕ แผนการดำเนินงานปี ๒๕๖๖ โครงการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และโครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่โรงเรียนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในการนี้ มีพระราชดำรัสกับหน่วยงานที่เข้าร่วมประชุม สรุปความว่า

◆ **โรงเรียนวัฒนธรรมหลัก ๖๗ สปป.ลาว ทำงานกันมานาน แต่ส่วนใหญ่ทำเรื่องอนามัยและโภชนาการร่วมกับสถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล เรื่องนั้นเป็นหลัก ครูและนักเรียนจะเก่งมากเรื่องตรวจสุขภาพ ต่อจากสุขภาพก็เป็นน้ำ เป็นการเกษตร ซึ่งประสานงานกับกรมชลประทาน แต่พอทำงานที่กัมพูชาก็จะไปเน้นการศึกษา และพอหันมาที่ลาวเราละเลยไปเยอะ ไม่ได้ช่วยเค้าเรื่องการศึกษาเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการศึกษาวิทยาศาสตร์ ก็เลยมาหารือกับอาจารย์ไพรัช ก็เลยลงไปทำแล้ว ประสาน กปร. ก็จะช่วยกันต่อไป ตอนนี้ดีขึ้น มีการเรียนกันจริงจัง ตอนแรกก็แย่เพราะการจัดการก็ช้ากว่าที่กัมพูชา**

◆ **พระราชทานชื่ออาคารว่า อาคารมั่นมิตร และเลิศมิตร**

◆ **การดำเนินงานด้านการศึกษา ก็ค่อนข้างลำบากเพราะไม่ได้ทำมาตั้งแต่ต้น แต่ตอนนี้ทุกคนก็ตั้งใจ เค้าก็ตั้งใจ แต่เรื่องเรียนต่อก็ยังมีปัญหาอยู่บ้าง**

◆ **ได้เตรียมเดินทางไป สปป.ลาว แต่ก็ยังไม่ได้เดินทางไป ทางท่านทูตลาวที่อยู่เมืองไทยก็เป็นคนที่คุ้นเคยกันมาก ตอนแรกว่าจะไปเยี่ยม แต่ก็เดินทางไปไม่ได้เพราะมีโควิด ๑๙ และไม่สบาย มีอะไรต่ออะไรมากมายเลย ไปไม่ได้ แม้จะมีการออนไลน์ ก็ไม่สะดวก ต้องอัดวิดีโอส่งระหว่างกัน แต่เที่ยวนี้ก็จะสามารถให้บุคลากรทางการแพทย์ สปป.ลาว เข้ามาได้แล้ว**

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ทอดพระเนตรความก้าวหน้าการดำเนินงานครบรอบ ๑๒ ปี โครงการอุทยานการอาชีพชัยพัฒนา จังหวัดนครปฐม

วันจันทร์ที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปยัง**โครงการอุทยานการอาชีพชัยพัฒนา ตำบลบ่อพลับ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม** โอกาสนี้ ทอดพระเนตรความก้าวหน้าการดำเนินงานครบรอบ ๑๒ ปี โครงการอุทยานการอาชีพชัยพัฒนา อาทิ นิทรรศการแสดงผลการดำเนินงานครบรอบ ๑๒ ปี ประกอบด้วย งานบริการสังคม งานส่งเสริมชุมชนงานถ่ายทอดองค์ความรู้ งานสนับสนุนและธุรการ นิทรรศการแสดงผลการดำเนินงานในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

จากนั้น ทรงสาธิตการทำ “เมนูผักดอง” (ออนไลน์) โดยทรงแนะนำเทคนิควิธีการทำเมนูผักดองแก่ศิษย์อุทยานการอาชีพชัยพัฒนาและประชาชนที่สนใจเพื่อเป็นความรู้ในการประกอบอาชีพ สรุปความว่า **การทำผักดองต้องให้ความสำคัญกับความสะอาด ทั้งผักและภาชนะที่ใช้บรรจุ กินผักแล้วดีมีประโยชน์ แต่ต้องล้างให้สะอาด หากมีแมลงให้ใช้แปรงปัดออกจะได้ไม่มีหนอน ผักดองของวังสระปทุม ที่จำหน่ายก็เพื่อนำรายได้เข้าสภากาชาดไทย โดยใช้พริกไทย แตงกวา หัวไชเท้า หัวหอมแดง ผักชีลาว แครอท พริก**

ต่อมา ทอดพระเนตรกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วย ผลงานของศิษย์โครงการอุทยานการอาชีพชัยพัฒนาและหน่วยงานร่วมตลาดชุมชน และศูนย์สุขภาพซึ่งให้บริการโดยโรงพยาบาลนครปฐม

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงเป็นประธานการประชุมสัมมนาครูใหญ่ โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์)

วันอังคารที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จออก ณ ห้องประชุม วังสระปทุม พระราชทานพระราชวโรกาสให้ผู้ปฏิบัติงานโครงการตามพระราชดำริ เข้าเฝ้าทูลละอองพระบาทในโอกาสประชุมสัมมนาครูใหญ่โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน ประจำปี ๒๕๖๖ ครั้งที่ ๔๒ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ออนไลน์) ทรงรับฟังการประชุมสัมมนาซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการสรุปพระราชกระแสสรุปผลการดำเนินงาน การแก้ปัญหาฟัง/พูด/อ่าน/เขียน ระบบผลิตน้ำดื่มจากประปาบาดาล พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๕ การใช้และบำรุงรักษาอุปกรณ์การผลิตไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar Cell) และการจัดการศึกษาทางไกล โอกาสนี้ พระราชทานพระราโชวาท สรุปความว่า

◆ โครงการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดารที่เกิดขึ้น ถือเป็นการช่วยเหลือเด็กในชุมชนต่าง ๆ ให้ได้รับการพัฒนา ได้มีโอกาสเท่าเทียมกับพื้นที่อื่น ๆ โดยได้รับความร่วมมือทั้งเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็น ครูอาจารย์ และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องมาร่วมขับเคลื่อนการพัฒนา ช่วยเหลือและเติมเต็มให้นักเรียนได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตต่อไป

◆ เด็กนักเรียนต้องใฝ่หาความรู้เพิ่มเติม อีกทั้งควรมีคุณธรรมควบคู่ด้วย โดยเฉพาะในเรื่องการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และความซื่อสัตย์สุจริต

◆ เรื่องไฟฟ้าภายในโรงเรียน เป็นเรื่องที่สำคัญ ไม่ใช่เพียงแค่ให้แสงสว่างเท่านั้น อุปกรณ์ทางการศึกษาและการใช้ชีวิตต่าง ๆ ล้วนต้องใช้ไฟฟ้า โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนทุกแห่งต้องดูแลปรับปรุงอุปกรณ์ให้พร้อมใช้งาน หากมีปัญหาตรงจุดใด ขอให้นำมาหารือได้เลย

◆ การแก้ไขปัญหาฟัง/พูด/อ่าน/เขียน เด็กที่มีปัญหาในเรื่องนี้จะมี ๒ ประเภท คือ ๑) ปัญหาด้านร่างกาย ทำให้เรียนช้า เทคนิคและความเข้มข้นทางการศึกษาจะช่วยให้เด็กดีขึ้นได้ ๒) เด็กมีความสามารถแต่ขาดโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนต้องดูแลให้ใกล้ชิด โดยอาจต้องไปเยี่ยมเยียนที่บ้านพักของเด็ก

◆ ด้านการดูแลสุขภาพอนามัย ได้แก่ โภชนาการของเด็กนักเรียน ควรให้องค์ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของอาหารหลัก ๕ หมู่ รวมทั้งเสริมเรื่องการเพาะปลูกพืช การถนอมอาหารและการแปรรูปให้กับเด็กนักเรียนและผู้ปกครองด้วย ควรส่งเสริมการทำปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยจากธรรมชาติ และเรื่องน้ำสะอาด ควรใช้ระบบการกรอง โดยระบบกรองธรรมดาหรือใช้ระบบ RO รวมทั้งต้องเปลี่ยนไส้กรองอย่างสม่ำเสมอ

◆ ช่วงนี้ไม่ค่อยได้ออกไปติดตามงาน เนื่องจากสถานการณ์ของโควิดและปัญหาสุขภาพ แต่ก็มีหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สำนักงาน กปร. ช่วยในการอนุมัติงบประมาณ ติดตาม และประสานการดำเนินงานให้กรมชลประทานและกรมทรัพยากรน้ำบาดาลที่มาช่วยดูแลเรื่องน้ำของโรงเรียน กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนก็มาช่วยกำกับดูแล

◆ ขอให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสุขความเจริญ ประสบผลสำเร็จ มีกำลังใจในการทำงาน หากมีปัญหาติดขัดสิ่งใด ขอให้มาเล่าสู่กันฟัง เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันต่อไป ทุกอย่างต้องอาศัยความร่วมมือกันในการทำงาน ไม่มีใครสามารถแก้ไขปัญหาหรือทำอะไรสำเร็จได้ด้วยคนคนเดียว หากเราตั้งใจดี แต่ไม่มีคนช่วยก็อาจไม่เกิดผลสำเร็จได้

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง

วันพฤหัสบดีที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปทรงติดตามความก้าวหน้า**โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ ตำบลแม่น้ำคู้ อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง** ทรงรับฟังรายงานผลการดำเนินงานสนองพระราชดำริ แนวทางการดำเนินงานของโครงการ รายงานผลผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในพื้นที่รอบโครงการ จากนั้น ทอดพระเนตรกิจกรรมการดำเนินงาน จำนวน ๕ กิจกรรม ประกอบด้วย ๑) กิจกรรมการดำเนินงานด้านประมง การอนุรักษ์ปลาประจำถิ่นหายากใกล้สูญพันธุ์ (ปลาพลวงทอง) ๒) กิจกรรมการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ เพื่อสนับสนุนภารกิจหน่วยงานภายในโครงการและการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรสัตว์น้ำ โอกาสนี้ ทรงปล่อยพันธุ์ปลาจำนวน ๙ สายพันธุ์ ๆ ละ ๑๑ ตัว รวม ๙๙ ตัว ลงอ่างเก็บน้ำดอกกราย อาทิ พันธุ์ปลาตะเพียนขาว พันธุ์ปลาตะเพียนทอง และพันธุ์ปลากะแห ๓) กิจกรรมการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ได้เข้ามาร่วมดำเนินงานสนองพระราชดำริ โดยการปรับปรุงและพัฒนาให้โครงการเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ รวมทั้งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของจังหวัดระยอง ๔) กิจกรรมการพัฒนาอาชีพการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่ และ ๕) กิจกรรมการดำเนินงานด้านปศุสัตว์และการรวมกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่โครงการพระราชดำริ ในการนี้ มีพระราชดำริ ความว่า

◆ การอนุรักษ์พันธุ์ปลาที่หายาก (ปลาพลวงทอง) ในพื้นที่ ควรอนุรักษ์ไว้เป็นสมบัติสำคัญของชุมชน

◆ ควรถ่ายทอดความรู้เรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เกษตรกรได้ทราบ เพื่อเป็นทางเลือกในการนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับพื้นที่

◆ ขอให้กรมวิชาการเกษตรพิจารณาแนวทางและดำเนินการแก้ไขการหาสารชีวภัณฑ์มาทดแทนสารสะเดาที่ประกาศให้เป็นวัตถุอันตราย เนื่องจากสารนี้เกษตรกรมีการผลิตใช้มาเป็นเวลานาน

◆ การทำระบบนิเวศวิศวกรรมในนาข้าวโดยการปลูกดอกดาวเรืองบนคันนา เกษตรกรสามารถเก็บดอกดาวเรืองไปจำหน่ายเพื่อสร้างรายได้อีกช่องทางหนึ่ง นอกจากนี้ เกษตรกรควรมีผลิตภัณฑ์ภายใต้ชื่อกลุ่มของตนเอง

◆ ควรปรับปรุงบำรุงดินและต้นไม้ภายในศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ให้สมบูรณ์สวยงาม เพื่อเป็นจุดเรียนรู้สำหรับประชาชนทั่วไปและเกษตรกรที่เข้ามาอบรมดูงานต่อไป

◆ ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์และมีการสอนแนะนำให้จัดทำบัญชีรับจ่ายในครัวเรือนให้เกษตรกรรู้ รายรับรายจ่าย และนำไปวางแผนในการใช้ชีวิตได้ดีขึ้น ฝากให้ช่วยกันส่งเสริมเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งต่อไป

จากนั้น เสด็จฯ ไปบริเวณด้านหน้าอาคารกองอำนวยการ ทรงปลูกต้นกราย จำนวน ๑ ต้น และเสด็จฯ ต่อไปยังอาคารกองอำนวยการ โอกาสนี้ ได้มีพระราชปฏิสันถารกับองคมนตรีและคณะอนุกรรมการฯ คณะทำงานและเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงฯ สรุปความว่า

ยินดีที่ได้มาดูการทำงานที่นี่อีกครั้งหนึ่ง แต่ก็มีหลาย ๆ ท่านที่ช่วยกันดูแล ทั้งเจ้าหน้าที่ในพื้นที่และคนอื่น ๆ ดูแล้วก็มีความเจริญก้าวหน้าขึ้น ก็ทำให้นึกถึงตั้งแต่ตามเสด็จฯ ตอนที่มาทำอ่างเก็บน้ำดอกกรายที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงวางแผน เพราะว่าน้ำมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันและนอกจากนั้นได้ฟังมาก็เป็นเรื่องน้ำที่ใช้ในการเกษตร แต่ว่าก็เป็นที่น่าเสียดายว่าเมื่อทำเสร็จ คนได้ใช้ในการเกษตรจะน้อยเกินไปกว่าที่คาดหวังไว้สักหน่อย และประชาชนที่ใช้น้ำนี้ก็ลดลงกลายเป็นน้ำเพื่อการอุตสาหกรรมของบริษัทมากกว่า ก็หวังว่าตอนนี้จะค่อยทำให้ราษฎรได้ใช้ประโยชน์มากขึ้น เพราะตอนนี้มีกิจกรรมที่สามารถเลี้ยงชีพได้ รวมถึงปัจจัยเรื่องดิน น้ำ เมล็ดพันธุ์ที่เป็นของหลักๆ ชาวบ้านก็หัดผลิต และเพิ่มเติมด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่อีกหลายอย่างมีเรื่องการเลี้ยงสัตว์ การปศุสัตว์ และการทำการประมง มาประกอบ เรื่องงานที่จะให้ลงตัวกัน เช่น งานสหกรณ์ การทำบัญชีซึ่งทำให้เห็นว่ารายรับ รายจ่าย เป็นอย่างไร ควรจะวางแผนชีวิตอย่างไร เป็นการส่งเสริมที่ครบวงจร ก็หวังว่าจะเป็นไปตามรูปนี้ต่อไปรวมทั้งการอนุรักษ์พันธุ์พืชต่าง ๆ จะเป็นพืชพื้นเมือง พืชสมุนไพร ที่นอกเหนือจากพืชเศรษฐกิจ อย่างที่ให้ดูเรื่องการอนุรักษ์ปลาที่หายากในพื้นที่ อะไรที่เป็นอย่างนี้ นับเป็นสมบัติของท้องที่ สมบัติของชุมชนเป็นเรื่องที่ทรงมีพระราชดำริไว้เนิ่นนานแล้วให้ดำเนินการสิ่งเหล่านี้ คนรุ่นหลังก็พยายามทำตามพระราโชบายที่พระราชทานไว้ อย่างวันนี้ ถ้าได้ทรงทราบน่าจะพอพระทัยว่าเราทำได้เพิ่มขึ้น ก็หวังว่าจะดีขึ้นต่อไป

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงนำคณะทูตานุทูตไปเยี่ยมชมการดำเนินงานของมูลนิธิชัยพัฒนาในเขตพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดสมุทรสงคราม ระหว่างวันที่ ๒๘-๓๐ เมษายน ๒๕๖๖

วันศุกร์ที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปยัง**โรงแรมหัวหิน แมริออท รีสอร์ท แอนด์ สปา ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์** ทรงแสดงปาฐกถาพิเศษหัวข้อ “การดำเนินงานของมูลนิธิชัยพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน” (Achieving Sustainable Development through the Works of the Chaipattana Foundation) พระราชทานแก่คณะทูตานุทูตและคู่สมรสจาก ๓๗ ประเทศ และผู้ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย รวมทั้งสิ้น ๕๕ คน

โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของมูลนิธิชัยพัฒนาตั้งแต่การก่อตั้งมูลนิธิขึ้นในปี ๒๕๓๑ ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยให้ดีขึ้น รวมทั้งส่งเสริมความยั่งยืนในด้านต่าง ๆ ผ่านการดำเนินงานโครงการพัฒนาทั่วประเทศของมูลนิธิชัยพัฒนากว่า ๑๐๐ โครงการ งานพัฒนามี ๙ ด้าน ได้แก่ เศรษฐกิจ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและภัยพิบัติ พลังงาน สาธารณสุข การต่างประเทศ ความมั่นคงทางด้านอาหาร การศึกษา สังคมและวัฒนธรรม และร้านภัทรพัฒน์ ทุกกิจกรรมตั้งอยู่บนเงื่อนไขของความสมดุล ความพอเพียง ความเรียบง่ายแต่มีประสิทธิภาพ นำไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals ขององค์การสหประชาชาติ ที่มุ่งเน้นให้โลกเดินหน้าสู่ความยั่งยืนและอยู่ร่วมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้

โอกาสนี้ ทรงมีพระราชปฏิสันถารด้วยคณะทูตานุทูตต่างประเทศประจำประเทศไทยต่างชื่นชมการดำเนินงานของมูลนิธิชัยพัฒนาที่สามารถช่วยเหลือให้ประชาชนทั้งชาวไทยและต่างประเทศมีความเป็นอยู่ที่ดี

วันเสาร์ที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๖ ทรงนำคณะทูตานุทูตต่างประเทศประจำประเทศไทยพร้อมคู่สมรส และผู้ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย ไปเยี่ยมชมการดำเนินงาน **โครงการสวนสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ตำบลสามพระยา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี** โดยมีผู้แทนมูลนิธิชัยพัฒนา กราบบังคมทูลรายงานภาพรวมของโครงการ จากนั้นประทับรถรางพระที่นั่งเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรกิจกรรมภายในพื้นที่โครงการ ประกอบด้วย กิจกรรมด้านการเกษตร กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและพันธุกรรมพืช สวนนานาพฤกษสมุนไพร และกิจกรรมของโครงการ อาทิ การทำลูกประคบ ยาหม่องสมุนไพร สเปรย์ไล่ยุง การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นอาหารและเครื่องดื่มสมุนไพร และการจัดแสดงผลผลิตและผลิตภัณฑ์โครงการ

ต่อมา ทรงนำคณะเดินทางไปเยี่ยมชมการดำเนินงาน **โครงการโรงงานสกัดน้ำมันพืชและผลิตไบโอดีเซลครบวงจร ตำบลไร่ใหม่พัฒนา อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี** ทรงรับฟังรายงานจากผู้แทนมูลนิธิชัยพัฒนาเกี่ยวกับกำลังการผลิตและออกแบบเครื่องจักร ทอดพระเนตรการดำเนินงานของโครงการ อาทิ โรงงานสกัดน้ำมันพืช ตัวอย่างวัตถุดิบ ตัวอย่างน้ำมันไบโอดีเซล และทรงรับฟังรายงานการดำเนินงานโครงการด้านการเกษตร และการขยายผลผลิตภัณฑ์แปรรูปของโครงการ อาทิ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากน้ำมันปาล์มดิบ การแปรรูปพืชสมุนไพร น้ำมันหอมระเหย การผลิตอาหารสัตว์ และการแปรรูปอาหาร จากนั้น ทอดพระเนตรการสาธิตการหีบสกัดน้ำมันมะพร้าวสกัดร้อน และการสาธิตการทำช็อคโกแลตด้วยเครื่องโม่ โอกาสนี้ ทรงปรุงช็อคโกแลตพระราชทานแก่คณะทูตานุทูตพร้อมคู่สมรส ต่อมา ประทับรถรางพระที่นั่งทอดพระเนตรพื้นที่โครงการซึ่งปัจจุบันมีการดำเนินกิจกรรม ๒ ส่วน คือ โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบและผลิตไบโอดีเซล และส่วนของภาคการเกษตร มีแปลงปลูกพืช ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว มะรุม โกโก้ พืชน้ำมันหอมระเหย และงานปศุสัตว์ สำหรับแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป คือนำน้ำมันปาล์มดิบแปรรูปเป็นน้ำมันบริโภค เพื่อต่อยอดกระบวนการผลิตภายในโครงการให้ครบวงจร และขยายองค์ความรู้ทั้งหมดสู่ชุมชนได้อย่างครอบคลุมรอบด้าน

วันอาทิตย์ที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๖ ทรงนำคณะทูตานุทูตต่างประเทศประจำประเทศไทยพร้อมคู่สมรส และผู้ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศไทย ไปเยี่ยมชม**โครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหลมผักเบี้ยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลแหลมผักเบี้ย อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี** ในการนี้ ทอดพระเนตรวีดิทัศน์ ชุด “รู้คิด รู้ทำ เทคโนโลยีธรรมชาติบำบัดน้ำเสีย และกำจัดขยะ” และทรงรับฟังรายงานในหัวข้อ “ประโยชน์จากการดำเนินงานกำจัดขยะและบำบัดน้ำเสียด้วยเทคโนโลยีธรรมชาติ” จากนั้น เสด็จฯ ไปยังแปลงนาสาธิตปลูกข้าวในน้ำเสีย โอกาสนี้ ทรงนำคณะทูตานุทูตปลูกข้าวแบบโยนกล้า และทรงโยนกล้าพันธุ์ข้าว พันธุ์ กข. ๔๓ ลงในแปลงทดลองปลูกข้าวที่ใช้น้ำทิ้งจากการบำบัดผสมกับน้ำชลประทานในอัตราส่วน ๑:๑ เพื่อปลูกข้าว

ต่อมา ประทับรถพระที่นั่งเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรพื้นที่โครงการและทรงรับฟังรายงานผลด้านอุตุนิยมวิทยาและงานวิจัยเพื่อติดตามลักษณะทางอุตุนิยมวิทยา พืชบำบัดน้ำเสียและการบำรุงรักษาระบบ และการนำพืชบำบัดน้ำเสียมาใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ ทรงรับฟังรายงานผลการวิจัยสมดุลความร้อนป่าชายเลน ผลการวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพของพันธุ์นกป่าชายเลนและพันธุ์นกที่พบในโครงการ รวมทั้งทอดพระเนตรการสาธิตติดห่วงตามพันธุ์นก

ในช่วงบ่าย เสด็จฯ ไปยัง**โครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ ตำบลอัมพวา อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม** ทรงนำคณะทูตานุทูตต่างประเทศประจำประเทศไทยพร้อมคู่สมรสและผู้ประสานงานสหประชาชาติประจำประเทศไทยไปเยี่ยมชมการดำเนินงานโครงการ ในการนี้ ทอดพระเนตรการแสดงหุ่นสายเรื่อง ท่องเที่ยวเมืองแม่กลอง และสุนัขจิ้งจอกเจ้าเล่ห์ของวงช่อชะคราม โรงเรียนวัดเขายี่สาร การสาธิตการใช้ประโยชน์จากส่วนต่าง ๆ ของมะพร้าว ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มูลนิธิชัยพัฒนาส่งเสริมให้แก่ประชาชนเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ที่ยั่งยืน ผลิตภัณฑ์ของมูลนิธิชัยพัฒนา และเครือข่ายชุมชนในพื้นที่จากสวนสาธิตการเกษตร ศูนย์สาธิตการเคี่ยวน้ำตาลมะพร้าวแท้แบบดั้งเดิม การแปรรูปน้ำหวานดอกมะพร้าวหรือน้ำตาลใส การแปรรูปเป็นขนมไทย และกิจกรรมการสาธิตทางศิลปวัฒนธรรมพื้นถิ่นของอัมพวา เป็นต้น

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ จังหวัดนราธิวาส

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปยัง**โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ ตำบลโฆษิต อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ศูนย์สาขาที่ ๓ ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ** เพื่อทรงติดตามการดำเนินงานของโครงการ โดยมีผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกราบบังคมทูลรายงานผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ข้อมูลภาพรวมการดำเนินงาน ข้อมูลชุดดินที่พบในพื้นที่และการปรับสภาพดิน ข้อมูลการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ และผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านปศุสัตว์-เกษตรมูโนะ ในการนี้มีพระราชดำริ สรุปความว่า **พื้นที่มีสภาพดินและน้ำดีแล้วทำให้สามารถเลี้ยงสัตว์ได้ผลบริบูรณ์ดี**

จากนั้น เสด็จฯ ไปยังศูนย์สาธิตการเลี้ยงสัตว์ ทรงรับฟังรายงานการบริหารจัดการด้านปศุสัตว์ของโครงการ ปัจจุบันมีพื้นที่ดำเนินการ จำนวน ๕๑๖ ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่อาคารสำนักงาน และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ จำนวน ๒๔ ไร่ และพื้นที่แปลงหญ้า จำนวน ๔๙๒ ไร่ ซึ่งปลูกหญ้าซิกแนลเลี้อย สำหรับนำมาเลี้ยงสัตว์ของศูนย์สาธิตการเลี้ยงสัตว์และจัดสรรให้แก่กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อ นอกจากนี้ยังได้ดำเนินการผลิตไก่ลูกผสมพื้นเมือง เป็ดเทศ และเป็ดอี้เหลียงอีกด้วย

ต่อมา เสด็จฯ ไปยังแปลงเกษตรของนายแปแลดไธสง ทรงรับฟังรายงานผลการดำเนินงานเกษตรผสมผสานและทอดพระเนตรกิจกรรมภายในแปลงเกษตร ซึ่งมีกิจกรรมที่สำคัญ อาทิ การปลูกพืชผักยกแคร่ ผักลอยฟ้า ไม้เลื้อย เลี้ยงปลาในกระชัง เลี้ยงวัว ไก่พันธุ์พื้นเมือง เป็ดไข่ เป็ดเทศ ทำให้มีผลผลิตสำหรับบริโภคและจำหน่ายตลอดทั้งปี โดยมีรายได้ปีละประมาณ ๑๖๐,๐๐๐ – ๑๗๐,๐๐๐ บาท จากนั้น พระราชทานเป็ดไข่และเมล็ดพันธุ์ผักพระราชทานแก่ผู้แทนเกษตรกร

ในการนี้ พระราชทานพระราโชวาท ความว่า “...ยินดีที่ได้มาเยี่ยมศูนย์ฯ นี้อีก ก็เห็นว่ามีความตั้งใจทำอย่างสม่ำเสมอ มีการใช้ที่ดินอยู่ แม้ว่าจะมีภัยธรรมชาติต่าง ๆ อยู่บ้าง แต่ว่าเกษตรกรก็ยังอุตสาหะที่จะทำต่อไป เจ้าหน้าที่จังหวัด อำเภอ พร้อมคณะทำงานก็ได้เข้ามาช่วยเหลือแก้ไขปัญหาได้อย่างสม่ำเสมอ ก็นับว่าทำได้ดี และชื่นชม เพราะที่ผ่านมาที่นี่ก็มีด้านดินที่ไม่ค่อยจะดีนัก และเป็นปัญหาใหญ่ด้วย ดินมีค่า pH ต่ำ เป็นดินเปรี้ยว ไม่เหมาะกับการเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์ก็ทำได้ลำบาก แต่ก่อนก็พูดกันเล่น ๆ ว่า วัวที่ปศุสัตว์นำมาเลี้ยงนั้น พอเอาหน้าจุ่มไปลงกินน้ำก็ปากเจ่อ แต่ตอนนี้ก็เรียกว่าดีขึ้นกว่าเดิมมาก วัว สัตว์ปีกก็ดูสมบูรณ์ดี หลายคนที่เคยรู้จักก็เห็นว่าเขายังทำอยู่ และก็มีของจำหน่ายที่พื้นที่หรือแจกกินกันเองในครัวเรือน ก็มีความเป็นอยู่ที่ดีพอสมควร นับว่าเป็นผลงานของทุก ๆ ท่าน ที่นี่ก็มีทั้งเลี้ยงสัตว์เล็กสัตว์ใหญ่ เลี้ยงโค กระบือ สัตว์ปีก ซึ่งก็ได้อาศัยมูลสัตว์ผสม แล้วก็ได้แก้ไขปัญหาดินเปรี้ยวใช้ปูนฝุ่นหรือว่าน้ำที่กรมชลประทานพยายามแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำ ซึ่งก็คิดว่าจะได้ผลดียิ่งขึ้น มีการเลี้ยงปลาแต่ก็น้อยหน่อย เลี้ยงปลาต่าง ๆ แล้วก็นำมาถนอมอาหารแปรรูปให้สามารถเก็บไว้ได้นาน ๆ หรือว่าแบ่งจำหน่ายเป็นรายได้เสริม มีศูนย์ทำน้ำพริกของแม่บ้านที่เกิดจากความสามัคคีกันในหมู่คณะ ก็ทำให้ทุกอย่างดีขึ้น เจริญก้าวหน้าขึ้น ปศุสัตว์ก็มีอาหารสัตว์เลี้ยงสัตว์ มีแปลงหญ้า พืชผักก็มีการดูแลพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ ก็จะทำให้ดินไม่เสียความอุดมสมบูรณ์ก็ดีขึ้น ไม้ผลก็ดูแลดีต่อเนื่อง ทำอะไรก็ดีขึ้น ก็ให้เจ้าหน้าที่ช่วยดูปรับปรุงเรื่องต่าง ๆ ที่พอจะแก้ไขปัญหาธรรมชาติได้บ้าง และก็ขอให้กำลังใจแก่เจ้าหน้าที่ที่มีความตั้งใจที่ต่อเนื่อง แม้รู้ว่าจะมีงานการด้วยกันหลายอย่าง แต่ว่างานทางด้านเกษตรหรือเรื่องอาหารการกินนี่ เป็นการประกันความอยู่รอดของราษฎรในการพึ่งพาตัวเอง และก็ขอยกย่องผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียร เพื่อให้เป็นตัวอย่างให้กับผู้อื่นที่อยู่ในที่นี้ด้วยกัน...”

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ทรงเป็นประธานเปิดการประชุมหญ้าแฝกนานาชาติ ครั้งที่ ๗ และทอดพระเนตรการดำเนินงานด้านหญ้าแฝกของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่

วันจันทร์ที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ ไปยัง**ห้องลานนา บอลรูม โรงแรมแชงกรี-ลา เชียงใหม่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่** ทรงเปิดการประชุมหญ้าแฝกนานาชาติ ครั้งที่ ๗ (The Seventh International Conference on Vetiver: ICV-7) พร้อมพระราชทานรางวัล The King of Thailand Vetiver Awards รางวัล TVNI Best VDO Awards 2022 และ TVNI Awards จากนั้น ทอดพระเนตรวีดิทัศน์เฉลิมพระเกียรติ ทรงรับฟังคำเทิดพระเกียรติโดย Mr. Richard Grimshaw ผู้ก่อตั้งเครือข่ายหญ้าแฝกนานาชาติ และการบรรยายพิเศษโดย Dr. Rattan Lal ผู้ได้รับรางวัล World Food Prize ปี ๒๕๖๓ ต่อมา ทอดพระเนตรนิทรรศการวีดิทัศน์ (Virtual Exhibition) ผลการดำเนินงานและผลสัมฤทธิ์จากการนำหญ้าแฝกไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ

สำหรับการประชุมหญ้าแฝกนานาชาติครั้งที่ ๗ นี้ เกิดขึ้นจากการที่เครือข่ายหญ้าแฝกนานาชาติ ได้กำหนดให้ประเทศไทย เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมขึ้นในระหว่างวันที่ ๒๙ พฤษภาคม – ๑ มิถุนายน ๒๕๖๖ ภายใต้หัวข้อ “Vetiver for Soil and Water Conservation: In Commemoration of King Bhumibol Adulyadej The Great” (หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร) โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งแบบออนไซต์และแบบออนไลน์ จำนวนรวมทั้งสิ้น ๑,๓๘๔ คน จาก ๒๔ ประเทศ อาทิ อินเดีย ออสเตรเลีย เวเนซุเอลา เนเธอร์แลนด์ แอฟริกาใต้ อิตาลี เวียดนาม อินโดนีเซีย บังคลาเทศ และไทย

จากนั้น ในช่วงบ่าย เสด็จฯ ไปยัง**ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่** ทอดพระเนตรผลการดำเนินงานเกี่ยวกับหญ้าแฝกจำนวน ๗ จุด ประกอบด้วย

จุดที่ ๑ งานศึกษารากหญ้าแฝกในดินท่าลี่ ณ งานศึกษาและพัฒนาที่ดิน ทรงรับฟังรายงานภาพรวมโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่ของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ และรายงานการเจริญเติบโตของหญ้าแฝกสายพันธุ์ปางกว้างบนชุดดินท่าลี่

จุดที่ ๒ ศาลานิทรรศการหญ้าแฝก ทอดพระเนตรวีดิทัศน์เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนิน พร้อมด้วยสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารีทรงปลูกหญ้าแฝก เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕

จุดที่ ๓ แบบจำลองรูปแบบการปลูกหญ้าแฝกในร่องน้ำ ทอดพระเนตรการปลูกหญ้าแฝกในร่องน้ำแบบต่าง ๆ ในการนี้ทรงรดน้ำหญ้าแฝกผ่านรางน้ำที่ทอดยาวไปยังแนวหญ้าแฝก

จุดที่ ๔ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากหญ้าแฝก ทอดพระเนตรผลิตภัณฑ์จักสานจากใบหญ้าแฝกของกลุ่มแฝกหลวง และเครือข่ายคนรักษ์แฝก โอกาสนี้ ทรงรับฟังรายงานการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก รายงานการนำหญ้าแฝกมาจัดทำผลิตภัณฑ์จากใบหญ้าแฝก และรายงานการรวมกลุ่มเพื่อใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก

จุดที่ ๕ แปลงรวบรวมสายพันธุ์หญ้าแฝก ๓๙ สายพันธุ์ ประกอบด้วยหญ้าแฝกลุ่ม ๒๐ สายพันธุ์ และหญ้าแฝกดอน ๑๙ สายพันธุ์

จุดที่ ๖ แปลงสาธิตการใช้หญ้าแฝกกับการจัดการดินตื้นเพื่อปลูกพืชผัก ทอดพระเนตรนิทรรศการและผลการดำเนินงานแปลงสาธิตการปลูกหญ้าแฝก

จุดที่ ๗ แปลงศึกษาการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ทอดพระเนตรนิทรรศการ และแปลงศึกษาการใช้หญ้าแฝกเพื่อป้องกันตะกอนดินไหลลงสู่ลำน้ำตอนล่าง พร้อมรับฟังรายงานผลการดำเนินงาน

โอกาสนี้ ทอดพระเนตรพื้นที่แปลงสาธิตการปลูกพืชสมุนไพรภายใต้เรือนยอดไม้ผลัดใบ การจัดการดินตื้นเพื่อปลูกพืชไร่ แปลงศึกษาการสูญเสียมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์ และแปลงสาธิตการจัดการดินตื้นเพื่อปลูกไม้ผล

สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี

ทรงเป็นประธานการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานฯ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖

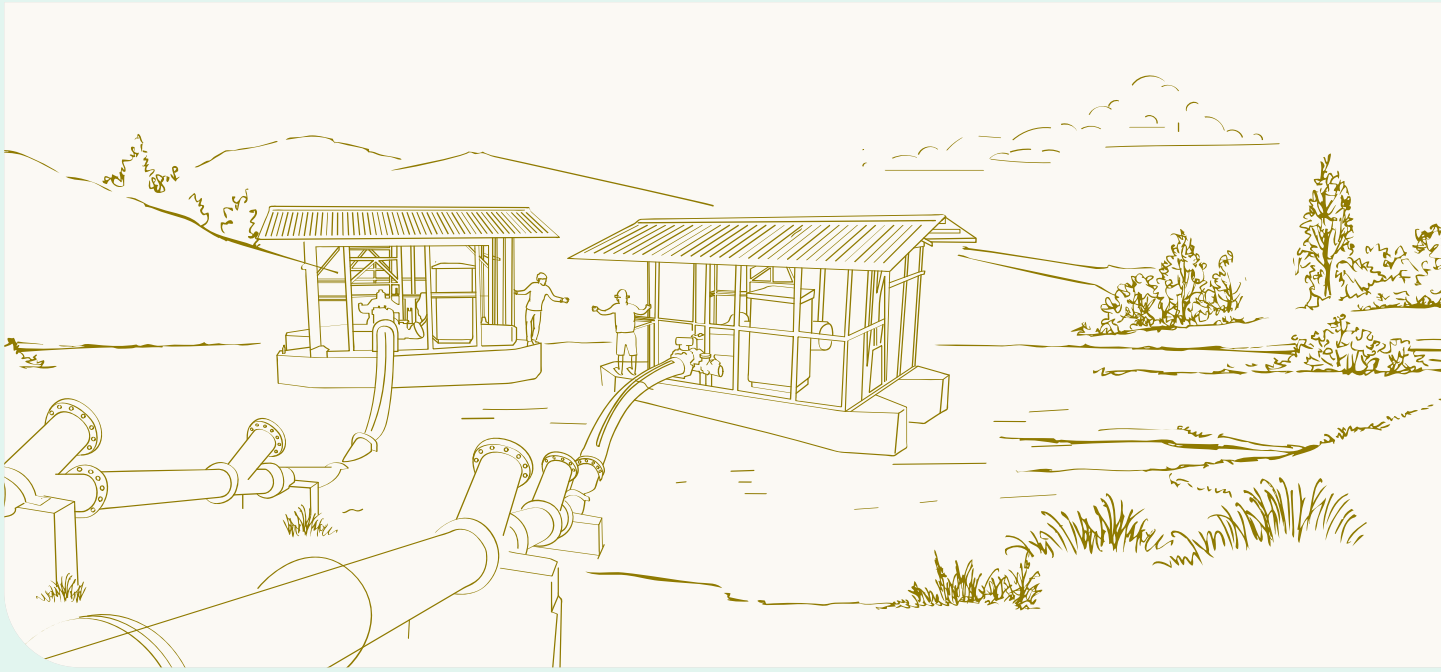

วันศุกร์ที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๖ สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี เสด็จไปทรงเป็นประธานในการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินโครงการสัตว์ปลอดโรค คนปลอดภัย จากโรคพิษสุนัขบ้า ตามพระปณิธานศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จเจ้าฟ้า ฯ กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ **ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๘ อาคารเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา บรมราชินีนาถ คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร** โอกาสนี้ มีพระดำรัสเปิดการประชุม ความว่า **ทรงห่วงใยราษฎร มีพระประสงค์ให้โรคพิษสุนัขบ้าหายไปจากประเทศไทย แต่เนื่องจากประเทศไทยมีเพื่อนบ้าน ทำให้บริเวณชายแดนสุนัขสามารถเข้าออกได้ เพราะไม่มีการปิดกั้นได้ ดังนั้น สิ่งที่จำเป็นจะต้องทำมี ๒ อย่าง คือการฉีดยาสุนัขให้มีภูมิต้านทานของโรคพิษสุนัขบ้าให้ได้มากที่สุด และการควบคุมประชากรสุนัข ควรต้องทำหมันสุนัขจรจัด โดยคัดเลือกทำแต่ละภูมิภาค ซึ่งอาจจะค่อย ๆ ทำไปทีละอำเภอ ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดต่าง ๆ จับสุนัขจรจัดมาเพื่อฉีดวัคซีนหรือทำหมัน โดยทำความเข้าใจกับประชาชน เพราะบางคนอาจคิดว่าเป็นการทารุณสัตว์ และให้ความรู้แก่เยาวชนเกี่ยวกับภัยของโรคพิษสุนัขบ้าที่สามารถเป็นได้กับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมทุกชนิด รวมทั้งให้อบรมให้ความรู้แก่ ครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ว่าควรจะจัดการอย่างไรกับสัตว์ประเภทนี้ ขอให้ทุกคนช่วยกันทำเพื่อประเทศชาติของเรา** ทั้งนี้ ในการประชุมมีระเบียบวาระที่สำคัญ อาทิ รายงานผลการดำเนินโครงการสถานการณ์การเกิดโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ สถานการณ์การเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมและดูแลรักษาโรคพิษสุนัขบ้าในคน การจัดการระบบศูนย์พักพิงสัตว์ และการขับเคลื่อนการดำเนินงานโรคพิษสุนัขบ้าในท้องถิ่น โดยให้เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล สำรวจประชากรสุนัขและแมว พร้อมจัดหาวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

ด้วยพระเมตตาแก่สัตว์เจ็บป่วยให้ได้รับการรักษา ในหลายโอกาสได้ทรงงานวิสัญญีทางสัตว์แพทย์เพื่อผ่าตัดรักษาโรคและทำหมันแก่สุนัข พร้อมกับทรงติดตามการผ่าตัดอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้มีการสร้างโรงพยาบาลสัตว์ที่มีคุณภาพมาตรฐานสากลให้บริการตรวจรักษาและฟื้นฟูสุขภาพสัตว์โดยสัตวแพทย์พร้อมกับมีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ทันสมัย ตลอดจนเป็นแหล่งศึกษาวิจัยทางสัตวแพทยศาสตร์ รวมถึงการออกหน่วยสัตวแพทย์พระราชทาน เพื่อให้สัตว์เลี้ยงที่อยู่ใกล้ชิดกับคนมีสุขภาพที่ดี และสัตว์ป่วยอนาถได้รับการดูแลรักษาอย่างทั่วถึง อันจะส่งผลถึงคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนด้วย

สายธารธารา ปวงประชาร่มเย็น

กฤษณพล มณีชาติ
กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๒

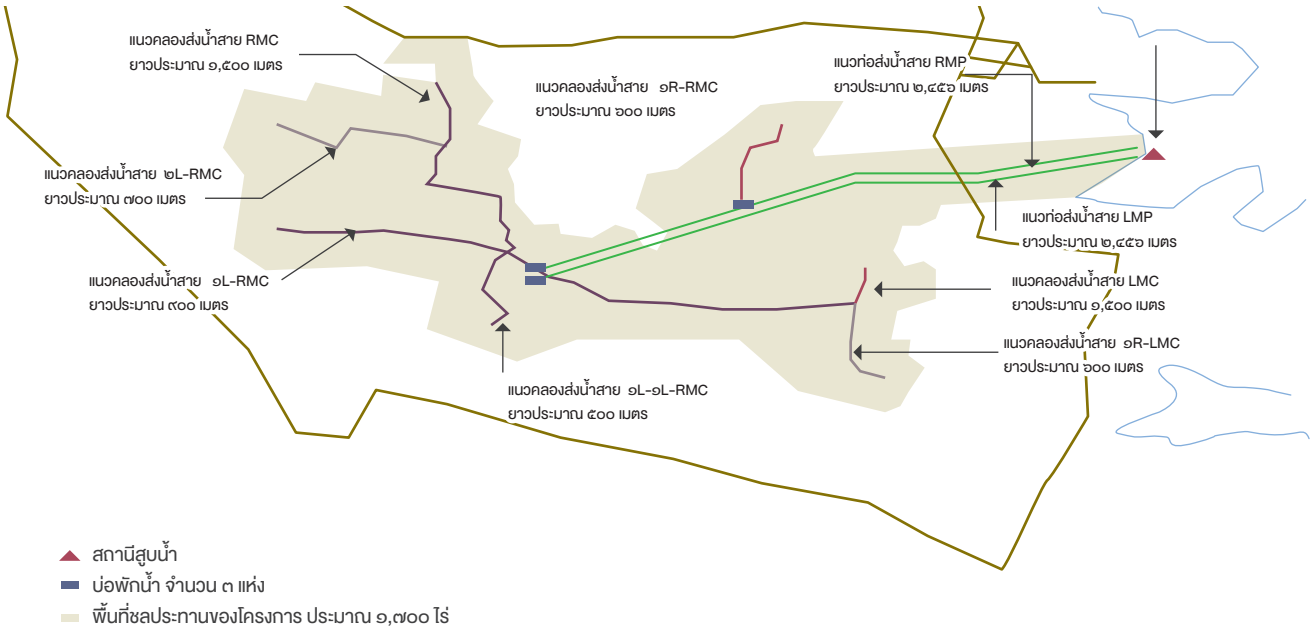
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงอุทิศพระวรกาย ในการประกอบพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่นานัปการเพื่อประโยชน์สุขของราษฎร มาตั้งแต่ทรงพระเยาว์ เริ่มตั้งแต่การติดตามเสด็จพระราชดำเนินไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทอดพระเนตรความเป็นอยู่และทุกข์สุขของราษฎร เพื่อเรียนรู้แนวทางการพระราชทานความช่วยเหลือ ทั้งการพัฒนาแหล่งน้ำ พัฒนาอาชีพ และชีวิตความเป็นอยู่ราษฎรผู้ยากไร้ในถิ่นทุรกันดาร ต่อมาทรงดำรงพระอิสริยยศเป็น “สยามมกุฎราชกุมาร” ก็ทรงแบ่งเบาพระราชภาระของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เรื่อยมาด้วยพระวิริยะอุตสาหะอย่างเต็มกำลังพระสติปัญญาและกำลังพระวรกายอย่างต่อเนื่องเป็นอเนกปริยาย

จวบจนทรงครองสิริราชสมบัติสืบต่อพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ก็ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาแหล่งน้ำที่เป็นสิ่งสำคัญต่อการดำรงชีวิต เปรียบเสมือนน้ำพระราชหฤทัยที่หยาดหยดลงสู่ผืนแผ่นดินอันแห้งแล้งได้กลับกลายมาชุ่มชื้น พลิกฟื้นชีวิตอันสิ้นหวังของราษฎรชาวชนบทให้มีโอกาสดำรงอยู่อย่างยั่งยืนบนผืนแผ่นดินไทยอันเป็นมาตุภูมิเสมือนร่างกายที่มีสายน้ำเป็นสายเลือดที่หล่อเลี้ยง ดุจสายสัมพันธ์อันสนิทแนบแน่นของสถาบันพระมหากษัตริย์กับประชาชนอันเป็นที่รักของพระองค์

โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านราษฎร์เจริญพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ บ้านราษฎร์เจริญ หมู่ที่ ๗ ตำบลอ่างศิลา อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ดังจะเห็นได้จากน้ำพระราชหฤทัยที่พระราชทานผ่าน **“โครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านราษฎร์เจริญพร้อมระบบ ส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ”** อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งนายวัน จำปาโท ราษฎรบ้านราษฎร์เจริญ หมู่ที่ ๗ ตำบลอ่างศิลา อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี ได้ขอพระราชทานความช่วยเหลือ เนื่องจากราษฎรบ้านราษฎร์เจริญประสบปัญหาขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคและการเกษตรในฤดูแล้งอย่างรุนแรง แม้ว่าบ้านราษฎร์เจริญจะตั้งอยู่ติดกับเขื่อนสิรินธร ส่งผลให้การทำนาผลผลิตต่ำ เกิดภาวะขาดทุน

งานอาคารบ้านพักและป้ายโครงการ

ระบบสูบน้ำและท่อสูบน้ำริมตลิ่ง

ระบบท่อส่งน้ำ

ระบบคลองส่งน้ำ

ภายหลังจากที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการดังกล่าวไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) ได้พิจารณาสนับสนุนงบประมาณประจำปี ๒๕๖๔ ให้กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการก่อสร้างสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้ามีลักษณะแพสูบน้ำแบบแพลอย ๒ ชุด สูบน้ำจากเขื่อนสิรินธร พร้อมก่อสร้างระบบส่งน้ำแบบท่อส่งน้ำแรงดัน ๒ สาย ประกอบด้วยท่อส่งน้ำแรงดันฝั่งซ้าย ความยาว ๒,๔๕๖ เมตร ท่อส่งน้ำแรงดันฝั่งขวา ความยาว ๒,๔๕๖ เมตร บ่อพักน้ำ ๓ จุด และระบบคลองส่งน้ำฝั่งซ้ายและฝั่งขวา ความยาวรวมทั้งสิ้น ๖,๓๐๐ เมตร ยังประโยชน์ให้แก่ ราษฎรบ้านราษฎร์เจริญ และหมู่บ้านใกล้เคียง จำนวน ๑๙๕ ครัวเรือน ๘๒๐ คน มีน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคและทำการเกษตร จำนวน ๓๐๐ ไร่ ในฤดูแล้ง และจำนวน ๑,๗๐๐ ไร่ ในฤดูฝน อย่างเพียงพอตลอดทั้งปี

ประโยชน์จากสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านราษฎร์เจริญ พร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ราษฎรบ้านราษฎร์เจริญ และหมู่บ้านใกล้เคียง

๑๙๕ ครัวเรือน | **๘๒๐** คน

น้ำสำหรับอุปโภคบริโภค และทำการเกษตร

จำนวน **๓๐๐** ไร่ ใน ฤดูแล้ง

จำนวน **๑,๗๐๐** ไร่ ใน ฤดูฝน

แม้โครงการดังกล่าวจะเป็นโครงการขนาดเล็ก แต่หากนับเป็นหนึ่งในพระมหากรุณาธิคุณอันหาสุดมิได้ ที่ทรงไม่ละทิ้งสัญญาที่ให้ไว้แก่ราษฎรตามพระปฐมบรมราชโองการที่ว่า **“เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”** ด้วยทรงห่วงใยในปัญหาการดำรงชีวิตของราษฎร จึงพระราชทานความช่วยเหลือผ่านโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สิ่งเหล่านี้สะท้อนถึงพระราชปณิธานในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจ **“เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎร”** ซึ่งหมายถึง การสร้างประโยชน์ให้บังเกิดความสุขแก่ราษฎรของพระองค์โดยทั่วหน้า อันจะส่งผลถึงความสงบสุขโดยรวมของคนในชาติไทย

เมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๕ นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมโครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านราษฎร์เจริญพร้อมระบบส่งน้ำฯ พร้อมทั้งมีข้อเสนอแนะให้เกษตรกรกลุ่มผู้ใช้น้ำทั้ง ๒ กลุ่ม ไปศึกษาดูงานและฝึกอบรมหลักสูตรที่สนใจจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือศูนย์สาขา เพื่อต่อยอดในการพัฒนาอาชีพ ซึ่งต่อมาโครงการชลประทานอุบลราชธานี ได้นำกลุ่มผู้ใช้น้ำไปศึกษาดูงานและฝึกอบรมหลักสูตรที่น่าสนใจเพื่อเป็นการต่อยอดการพัฒนาอาชีพและนำความรู้ใหม่ ๆ ที่ได้จากการอบรมมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ด้านต่าง ๆ ที่หลากหลายเกิดประโยชน์ในการใช้งานสถานีสูบน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริดังกล่าวอย่างเต็มศักยภาพ และเกิดความมั่นคงยั่งยืนสืบไป

นายสนาม สมสนิท ราษฎรและเกษตรกรผู้รับผลประโยชน์จากโครงการสถานีสูบน้ำด้วยไฟฟ้าบ้านราษฎร์เจริญพร้อมระบบส่งน้ำฯ ได้ถ่ายทอดความรู้สึกที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว **“พระองค์ ทรงเห็นความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชนตัวเล็ก ๆ ในพื้นที่ห่างไกลที่อยากมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พระกรุณาธิคุณในการรับเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริครับ ซึ่งจริง ๆ แล้วชาวบ้านทุกคนที่ได้รับโครงการนี้ก็มีความปลาบปลื้มยินดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา ทรงเมตตาต่อราษฎรในพื้นที่ห่างไกล”** ณ วันนี้ ราษฎรบ้านราษฎร์เจริญสามารถใช้น้ำทำการเกษตรได้ทั้งในฤดูฝนและฤดูแล้ง เช่น การทำนาปรังและการปลูกพืชหลังนาได้ จึงส่งผลให้มีรายได้ให้เพิ่มขึ้นและมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

หญ้าแฝก: ทูตสันถวไมตรีของไทย เลื่องลือไกลพระบารมี

นงพรรณ โกศลศักดิ์
กองกิจกรรมพิเศษและวิเทศสัมพันธ์

ฉบับที่แล้ว ผู้เขียนได้เล่าความเป็นมาและประโยชน์ของหญ้าแฝกต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทยภายใต้พระบรมโพธิสมภาร ในฉบับนี้ ผู้เขียนจะเล่าถึงมิติต่างประเทศของหญ้าแฝกอันนำไปสู่การประชุมหญ้าแฝกนานาชาติทั้ง ๗ ครั้งที่ผ่านมา ซึ่งจากผลของการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกในประเทศไทยที่เป็นที่ประจักษ์ เนื่องด้วยความใส่พระทัยและความวิริยะอุตสาหะของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และพระบรมวงศ์ตลอดจนความร่วมแรงร่วมใจของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้ประเทศไทยกลายเป็น **“ผู้นำด้านการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก”** และยังส่งความช่วยเหลือไปยังนานาประเทศอีกด้วย จนนานาชาติพร้อมใจกันทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลมากมาย อันแสดงถึงสายพระเนตรที่กว้างไกลและพระมหากรุณาธิคุณต่อปวงประชาไม่ว่าจะอยู่บนผืนแผ่นดินใด

จากหญ้าธรรมดา...สู่การเป็นทูตสันถวไมตรี

หากพูดถึงทูตสันถวไมตรี เราอาจนึกถึงช้างหรือหมีแพนด้า ใครจะนึกว่า “หญ้าแฝก” ก็ทำหน้าที่สานสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้เช่นกัน นับตั้งแต่ปี ๒๕๓๔ ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระราชดำริเรื่องหญ้าแฝกนั้น หน่วยงานต่าง ๆ และนักวิชาการ

ในแขนงที่เกี่ยวข้องต่างระดมสรรพกำลังกันสนองพระราชดำริทั้งในรูปแบบของงานวิจัย งานส่งเสริม และงานประชาสัมพันธ์ จนประเทศไทยมีการใช้หญ้าแฝกกันอย่างแพร่หลายและกลายเป็นแหล่งเรียนรู้ระดับนานาชาติ

ในปัจจุบัน มีเครือข่ายหญ้าแฝกกว่า ๖๐ เครือข่าย ใน ๔๗ ประเทศ โดยมีเครือข่ายหญ้าแฝกนานาชาติ (The Vetiver Network International: TVNI) เป็นศูนย์กลางประสานงาน ส่วนสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) นั้น เป็นฝ่ายเลขานุการของเครือข่ายหญ้าแฝกประเทศไทย (Thailand Vetiver Network: THVN) และเครือข่ายหญ้าแฝกของประเทศในบริเวณรอบมหาสมุทรแปซิฟิก (Pacific Rim Vetiver Network: PRVN) โดยที่ผ่านมาได้ให้ความร่วมมือในการส่งผู้เชี่ยวชาญไทยไปให้ความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา: ส่งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๓ คน ไปยังสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาเพื่อช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการปลูกหญ้าแฝกเพื่อแก้ปัญหาดินถูกชะล้างพังทลายเมื่อปี ๒๕๔๒

สาธารณรัฐมาดากัสการ์: ส่งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๒ คน ไปยังสาธารณรัฐมาดากัสการ์ เพื่อช่วยเหลือและให้คำแนะนำการปลูกหญ้าแฝกเพื่อแก้ปัญหาภัยพิบัติจากพายุเฮอริเคน เมื่อปี ๒๕๔๓

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม: ส่งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ คน ไปยังสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาภัยพิบัติจากพายุไต้ฝุ่นเมื่อปี ๒๕๔๙

นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้ให้ความช่วยเหลือโดยการจัดหลักสูตรฝึกอบรมและส่งผู้เชี่ยวชาญไปจัดการฝึกอบรมการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกและการทำหัตถกรรมจากใบหญ้าแฝก ซึ่งมีรูปแบบที่สวยงามและสะท้อนภูมิปัญญาไทย ดังนี้

- โครงการฝึกอบรมหญ้าแฝกนานาชาติ (International Training Course on the Benefits of Vetiver Grass) สำหรับผู้เข้ารับการอบรมจาก **Kenya Agricultural Research Institute** เมื่อปี ๒๕๓๗
- โครงการฝึกอบรมหญ้าแฝกนานาชาติ (The International Training Course on the Vetiver System) ซึ่งมีผู้เข้ารับการฝึกอบรมรวม ๓๑ คน จาก **๑๕ ประเทศ** เมื่อปี ๒๕๔๓
- โครงการอบรมการทำหัตถกรรมจากหญ้าแฝกแก่ชาวต่างประเทศ (The International Training Course on Vetiver Handicraft-making) เมื่อปี ๒๕๔๘ ซึ่งมีผู้สนใจจาก**สาธารณรัฐโบลีวาร์แห่งเวเนซุเอลา** เข้าร่วมการอบรมจำนวน ๓ คน และจาก**สาธารณรัฐเอลซัลวาดอร์** อีก ๑ คน
- การจัดการฝึกอบรมการทำหัตถกรรมหญ้าแฝกแก่ชาวอินเดียจำนวน ๒ คน จาก Women Weavers **สาธารณรัฐอินเดีย** เมื่อปี ๒๕๕๐
- การส่งผู้เชี่ยวชาญจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมไปสอนการทำหัตถกรรมหญ้าแฝกใน**สาธารณรัฐประชาชนจีน** เมื่อปี ๒๕๕๐
- การส่งผู้เชี่ยวชาญจากกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมไปสอนการทำหัตถกรรมหญ้าแฝกใน**สาธารณรัฐอินโดนีเซีย** เมื่อปี ๒๕๕๑

องค์อุปถัมภ์ของเครือข่ายหญ้าแฝกนานาชาติ

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงตอบรับ**เป็นองค์อุปถัมภ์ของเครือข่ายหญ้าแฝกนานาชาติ (The Vetiver Network International)** เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๔๓ ตามคำกราบบังคมทูลเชิญของคณะกรรมการเครือข่ายหญ้าแฝกนานาชาติ การตอบรับดังกล่าวทำให้นานาประเทศได้เล็งเห็นถึงความสนพระราชหฤทัยและการสนับสนุนของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในเรื่องหญ้าแฝก รวมถึงความสนพระทัยและการสนับสนุนของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

จากการโดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงร่วมปลูกและติดตามการศึกษาทดลองการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกมาโดยตลอดและมีพระราชดำริสนับสนุนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปลูกและใช้ประโยชน์หญ้าแฝกมาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ยังทรงเป็น**องค์ประธานเปิดการประชุมหญ้าแฝกนานาชาติ**ทุกครั้งอีกด้วย

การประชุมหญ้าแฝกนานาชาติ (The International Conferences on Vetiver: ICVs)

การประชุมหญ้าแฝกนานาชาติถือกำเนิดมาจากการที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงแสดงความเชื่อมั่นว่าหญ้าแฝกช่วยป้องกันการชะล้างพังทลายได้ดี จึงได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ จำนวน ๑๐,๐๐๐ เหรียญสหรัฐ เพื่อใช้ในการส่งเสริมการวิจัยหญ้าแฝกภายใต้โครงการสนับสนุนงานหญ้าแฝกของเครือข่ายหญ้าแฝกนานาชาติ และ ๕,๐๐๐ เหรียญสหรัฐจากเงินจำนวนนี้ ได้กลายเป็นเงินรางวัลชนะเลิศ The King of Thailand Vetiver Awards ซึ่งได้พระราชทานให้แก่ Dr. P.K. Yoon เมื่อปี ๒๕๓๗ จากนั้น เครือข่ายหญ้าแฝกนานาชาติ ได้มีมติให้จัดการประชุมหญ้าแฝกนานาชาติ ครั้งที่ ๑ ในปี ๒๕๓๙ ณ จังหวัดเชียงราย เพื่อเทิดพระเกียรติเนื่องในโอกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี โดยพระราชทานเงินสนับสนุนการจัดการประชุมหญ้าแฝกนานาชาติทุกครั้งผ่านมูลนิธิชัยพัฒนา ทั้งนี้ การประชุมหญ้าแฝกนานาชาติ มีการจัดขึ้นมาแล้วรวม ๗ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ จัดขึ้นที่จังหวัดเชียงราย โดยสำนักงาน กปร. และมูลนิธิชัยพัฒนา ภายใต้หัวข้อ “Vetiver: A Miracle Grass” เมื่อปี ๒๕๓๙

ครั้งที่ ๒ จัดขึ้นที่จังหวัดเพชรบุรี โดยสำนักงาน กปร. และมูลนิธิชัยพัฒนา ภายใต้หัวข้อ “Vetiver and the Environment” เมื่อปี ๒๕๔๓

ครั้งที่ ๓ จัดขึ้นที่เมืองกวางโจว มลฑลกวางตุ้ง สาธารณรัฐประชาชนจีน โดย Chinese Academy of Sciences ภายใต้หัวข้อ “Vetiver and Water” เมื่อปี ๒๕๔๖

ครั้งที่ ๔ จัดขึ้นที่เมืองคาราคัส สาธารณรัฐโบลีวาร์แห่งเวเนซุเอลา โดยมูลนิธิโพลาร์ (Polar Foundation) ภายใต้หัวข้อ “Vetiver and People” เมื่อปี ๒๕๔๙

ครั้งที่ ๕ จัดขึ้นที่เมืองลัคเนา สาธารณรัฐอินเดีย โดยสถาบันสมุนไพรและพืชหอม (Central Institute of Medicinal and Aromatic Plants – CIMAP) ภายใต้หัวข้อ “Vetiver and Climate Change” เมื่อปี ๒๕๕๔

ครั้งที่ ๖ จัดขึ้นที่เมืองดานัง ประเทศเวียดนาม โดยเครือข่ายหญ้าแฝกเวียดนาม (Vietnam Vetiver Network: VNVN) และ SBTV Construction and Advanced Technology Ltd ภายใต้หัวข้อหลัก “Vetiver System: Empowering Sustainable Development” ระหว่างวันที่ ๕-๘ พฤษภาคม ๒๕๕๘ และศึกษาดูงานระหว่างวันที่ ๙-๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๘

และ**ครั้งที่ ๗** จัดขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยสำนักงาน กปร. และมูลนิธิชัยพัฒนา ภายใต้หัวข้อ “Vetiver for Soil and Water Conservation: In Commemoration of His Majesty King Bhumibol Adulyadej The Great” ระหว่างวันที่ ๒๙ พฤษภาคม - ๑ มิถุนายน ๒๕๖๖ ซึ่งผู้เขียนจะนำเรื่องราวจากการประชุมฯ มาเล่าให้ฟังในฉบับหน้า

รางวัลที่นานาชาติทูลเกล้าฯ ถวาย

ด้วยความวิริยะอุตสาหะในการพัฒนาดินและน้ำโดยใช้วิธีการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรงสนับสนุนการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกเพื่อให้ประชาชนทั้งชาวไทยและต่างประเทศ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและมีการพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีหญ้าแฝกที่กว้างขวางขึ้น พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จึงทรงได้รับการทูลเกล้าฯ ถวายรางวัลจากองค์การในระดับนานาชาติที่เกี่ยวข้อง อาทิ

รางวัล The International Merit Award ทูลเกล้าฯ ถวายโดย The International Erosion Control Association (IECA) เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ เพื่อเทิดพระเกียรติในฐานะที่ทรงเป็นแบบอย่างสำหรับการพัฒนาประเทศอื่น ๆ ในเรื่องการอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยใช้หญ้าแฝกในการปรับปรุงคุณภาพสิ่งแวดล้อม

รางวัลหญ้าแฝกชุบสำริด (The Bronze Vetiver Sculpture Award) ทูลเกล้าฯ ถวายโดยธนาคารโลก (World Bank) เมื่อวันที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๓๖ เพื่อเทิดพระเกียรติในฐานะทรงเป็นนักอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำ เป็นรางวัลสดุดีพระเกียรติคุณสำหรับความสำเร็จทางด้านวิชาการและการพัฒนาในการส่งเสริมเทคโนโลยีหญ้าแฝกระหว่างประเทศ

รางวัล UNDP Human Development Lifetime Achievement Award (รางวัลความสำเร็จสูงสุด ด้านการพัฒนามนุษย์) ทูลเกล้าฯ ถวายโดยสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme) เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๙

รางวัลนักวิทยาศาสตร์ดินเพื่อมนุษยธรรม (Humanitarian Soil Scientist) ทูลเกล้าฯ ถวายโดย The International Union of Soil Sciences (IUSS) เพื่อเทิดพระเกียรติที่ทรงมีโครงการในพระราชดำริมากมาย ที่เกี่ยวกับการพัฒนาดินเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยทรงได้รับเป็นพระองค์แรกของโลก

และในปี ๒๕๕๖ องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ได้กำหนดให้วันที่ ๕ ธันวาคมของทุกปี อันเป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของพระองค์ **เป็นวันดินโลก (World Soil Day)** เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเกียรติคุณและพระปรีชาสามารถของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ผู้ทรงเป็นพลังของแผ่นดินไทยอย่างแท้จริง

ในฉบับหน้า ผู้เขียนจะมาเล่าให้ฟังถึงบรรยากาศของการประชุมหญ้าแฝกนานาชาติ ครั้งที่ ๗ ณ จังหวัดเชียงใหม่ รอติดตามตอนต่อไปนะคะ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้าจอมสยาม (๒)

ความสัมพันธ์ไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

กรุงรัตนโกสินทร์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ. ๒๓๖๗ – ๒๓๙๔) เป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านทั้งพม่า ลาว กัมพูชา และเวียดนาม โดยเฉพาะความสัมพันธ์ในด้านดังปรากฏหลักฐานว่าสงครามที่เกิดขึ้นในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวมีทั้งสงครามทางทิศตะวันตกกับพม่า และสงครามที่เกิดขึ้นทางทิศตะวันออกซึ่งเป็นสงครามที่เกิดจากความขัดแย้งระหว่างไทยกับเวียดนามเพื่อที่จะมีอำนาจเหนือลาวและเขมร ดังนั้นสงครามระหว่างไทยกับเวียดนามในรัชกาลนี้ ส่วนใหญ่จึงเป็นสงครามที่เกิดขึ้นในดินแดนของลาวและกัมพูชา และเป็นที่รู้จักกันในชื่อ “สงครามอานามสยามยุทธ์”

ผลกระทบของสงครามและความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านที่เกิดขึ้นในรัชกาลที่ ๓ ได้ส่งผลสืบเนื่องต่อความเป็นประเทศไทยในปัจจุบันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่เฉพาะแต่เรื่องของอาณาเขตหรือดินแดนอย่างที่ส่วนใหญ่เข้าใจเท่านั้น แต่ผลกระทบที่ส่งผลต่อสังคมไทยมากที่สุดน่าจะได้แก่การอพยพเคลื่อนย้ายประชากร ได้แก่ ครัวลาวเวียงจันทน์ ครัวลาวพวน ครัวเขมร ครัวญวน และครัวจาม ทั้งภายในช่วงเวลาที่เกิดสงครามและภายหลังสงครามสงบ แล้วนำมาตั้งถิ่นฐานในบริเวณปริมณฑลของกรุงเทพฯ ในเวลานั้น (ซึ่งมีขนาดไม่ใหญ่โตมากนักเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจุบัน) และเมืองต่าง ๆ ใกล้เคียง

การอพยพประชากรในช่วงเวลาดังกล่าวได้ก่อเกิดเป็นรากฐานของชุมชนที่อาศัยอยู่สืบมาและได้มีการผสมผสานทางวัฒนธรรมจนกลายเป็นประชากรไทยในปัจจุบัน และได้มีการจัดตั้งเมืองใหม่ในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันออกเพื่อประโยชน์ในการสงคราม แต่ต่อมาเมืองเหล่านี้ได้พัฒนาจนกลายเป็นจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นอกจากนี้ เพื่อประโยชน์ในด้านการลำเลียงยุทโธปกรณ์สำหรับกองทัพที่ตั้งทัพอยู่ห่างไกล ในรัชกาลนี้จึงได้มีการขุดคลองเพื่อใช้ประโยชน์ในราชการทัพ คือการขุดคลองบางขนาก หรือที่รู้จักกันในชื่อ คลองแสนแสบ แต่เมื่อสงครามสงบเส้นทางนี้ได้กลายเป็นเส้นทางเศรษฐกิจและเชื่อมการคมนาคมระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยากับแม่น้ำบางปะกง และทำให้การคมนาคมเดินทางเป็นไปได้อย่างสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ไทย – พม่า ในรัชกาลที่ ๓ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๘

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว อันตรายจากภัยคุกคามของพม่าต่อกรุงรัตนโกสินทร์ได้สิ้นสุดลง เนื่องจากพม่าได้รบแพ้อังกฤษในการสงครามครั้งแรก ทำให้พม่าต้องสูญเสียดินแดนตอนใต้ซึ่งเคยเป็นดินแดนของมอญให้แก่อังกฤษทั้งหมด ดินแดนเหล่านี้เคยเป็นเส้นทางที่พม่าใช้ยกทัพเข้ามาทำสงครามกับไทย และเป็นดินแดนที่ใช้เป็นที่พักกองทัพเพื่อสะสมเสบียงอาหารก่อนยกทัพเข้ามาทำสงครามกับไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา

เมื่อก่อนที่อังกฤษจะรบชนะพม่าได้ อังกฤษได้ชักชวนให้ไทยเข้าร่วมทำสงครามกับพม่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้จัดกองทัพเป็น ๓ ทัพ คือ ทัพพระยามหาโยธา คุมกองมอญ ทัพพระยาสุรเสนาและพระยาพิพัฒนโกษาไปทางพระเจดีย์สามองค์ ทัพเรือพระยาชุมพร (ซุย) ยกทัพไปทางเมืองระนอง เมื่อไปถึงอังกฤษได้ให้กองทัพไทยเข้าร่วมในการรบด้วย นอกจากนี้ ไทยยังได้ข่าวว่า หากไทยเข้าร่วมรบกับอังกฤษ อังกฤษจะพิจารณามอบเมืองมะริดและตะนาวศรีคืนให้แก่ไทย

อย่างไรก็ตาม ในเวลาต่อมาได้เกิดความเข้าใจผิดระหว่างอังกฤษกับกองทัพไทยที่ยกเข้าไป เนื่องจากกองทัพไทยได้เข้ากวาดต้อนครอบครัวคนในเมืองมะริดและตะนาวศรี ซึ่งเป็นไปตามธรรมเนียมสงครามในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่อังกฤษได้ทำการประท้วงว่าเป็นการปล้นสะดมในเขตที่อังกฤษอารักขา พระบาทสมเด็จนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดให้ทัพทั้งสามยกกลับเข้ามาเมื่อต้น พ.ศ. ๒๓๖๘

หลังจากเกิดเหตุการณ์นี้แล้ว ท่าทีของอังกฤษที่มีต่อการชักชวนไทยเข้าร่วมรบกับพม่าได้เปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากการที่อังกฤษสามารถรบชนะพม่าได้ไม่ยากนัก ดังนั้นอังกฤษจึงเพียงแต่ขอให้ไทยช่วยจัดหาคน สัตว์พาหนะ และเสบียงอาหารตามที่ทหารอังกฤษต้องการเท่านั้น นอกจากนี้ มีข่าวมาถึงพระนครว่า อังกฤษต้องการจะจัดตั้งรัฐมอญโดยได้ทาบทามพระยามหาโยธาซึ่งมีเชื้อสายมอญไปเป็นเจ้าเมืองมอญ รวมทั้งไทยเกรงว่าหากมีการตั้งรัฐมอญอาจก่อปัญหาเกี่ยวกับชาวมอญที่เข้ามาตั้งรกรากในไทย ทำให้ไทยเปลี่ยนท่าทีมารักษาความเป็นกลางในกรณีของอังกฤษรบพม่ามากขึ้น

ดังนั้นหลังจาก พ.ศ. ๒๓๖๘ ซึ่งเป็นปีที่พม่าแพ้สงครามกับอังกฤษครั้งแรก พม่าต้องสูญเสียดินแดนทางภาคใต้ เมืองมะริด เมืองทวาย และเมืองตะนาวศรี ซึ่งเป็นเมืองสำคัญที่พม่าเคยใช้เป็นเส้นทางเดินทัพเข้ามารบกับไทย นับแต่นั้นสงครามระหว่างไทยกับพม่าโดยตรงจึงยุติลง

ด่านพระเจดีย์สามองค์

กำแพงเมืองอังวะ

ความสัมพันธ์ไทย – ลาว ในสมัยรัชกาลที่ ๓

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาวในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในฐานะเมืองประเทศราชของไทย ซึ่งมีสาเหตุมาจากในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย อาณาจักรล้านช้างได้เกิดการแตกแยกเป็น ๓ อาณาจักร คือ หลวงพระบาง เวียงจันทน์ และจำปาสัก ต่างฝ่ายต่างมีอำนาจปกครองเป็นของตนเอง ในสมัยธนบุรีอาณาจักรล้านช้างทั้ง ๓ ได้ตกเป็นประเทศราชของกรุงธนบุรีที่ต่อเนื่องมาจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์

ความสัมพันธ์ระหว่างกรุงรัตนโกสินทร์สมัยรัชกาลที่ ๑ – ๒ กับอาณาจักรล้านช้างเวียงจันทน์สืบเนื่องมาอย่างดี แม้จะมีความไม่พอใจเกิดขึ้นในกลุ่มเจ้าเมืองเวียงจันทน์บ้าง แต่ไม่ได้ก่อให้เกิดเหตุการณ์รุนแรงมากนัก แต่ต่อมาเมื่อมีการเกณฑ์ชาวลาวเข้ามาอยู่ในเขตหัวเมืองอีสานมากเข้า มีการเกณฑ์ไพร่ตามหัวเมืองลาวมาสักเลกเจ้าสังกัดเจ้านายกรุงเทพฯ ได้สร้างความไม่พอใจในหมู่เจ้าลาวและก่อให้เกิดความเดือดร้อนอย่างมากแก่ชาวลาว อีกทั้งเวียดนามที่เริ่มขยายอิทธิพลมายังลาวและกัมพูชาได้ให้การสนับสนุนเวียงจันทน์ ในที่สุดเจ้าอนุวงศ์จึงได้ก่อการกบฏขึ้น

ในเวลาที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นครองราชสมบัติใน พ.ศ. ๒๓๖๗ นั้น เจ้าอนุซึ่งเป็นพระราชบุตรของเจ้าสิริบุญสารได้เป็นเจ้าเวียงจันทน์มา ๑๙ ปีแล้ว และได้คุ้นเคยกับราชสำนักกรุงรัตนโกสินทร์เป็นอย่างดี และหลังสงครามปราบกบฏที่จำปาสัก เจ้าโย้ซึ่งเป็นบุตรของเจ้าอนุได้เป็นเจ้าเมืองจำปาสักทำให้อำนาจของเวียงจันทน์มีมาก เพราะปกครองตั้งแต่เวียงจันทน์ลงมาจนถึงนครจำจำปาสักตลอดดินแดนสองฝั่งแม่น้ำโขง

ต่อมาเจ้าอนุวงศ์ได้พยายามสร้างความสัมพันธ์กับเวียดนาม ประกอบกับมีข่าวไปถึงเวียงจันทน์ว่า ไทยเกิดปัญหาความไม่เข้าใจกับอังกฤษ จนถึงเกือบถูกกองเรืออังกฤษเข้าโจมตีกรุงเทพฯ ดังนั้นเจ้าอนุวงศ์จึงได้ก่อการกบฏต่อราชสำนักกรุงเทพฯ ขึ้นใน พ.ศ. ๒๓๖๙ โดยมุ่งหมายว่าจะตีกรุงเทพฯ ให้ได้ เจ้าอนุวงศ์ได้วางแผนยกทัพเข้ามาโจมตีกรุงเทพฯ พร้อมกัน ๓ ด้าน คือเจ้าโย้ซึ่งปกครองเมืองจำปาสักยกทัพเข้ามาทางอุบลราชธานี เจ้าอุปราชอนุชาของเจ้าอนุยกทัพเข้ามาทางร้อยเอ็ด และเจ้าอนุยกทัพเข้าสู่เมืองนครราชสีมาและเดินทัพเข้ามายังสระบุรีอย่างรวดเร็ว การยกทัพเข้ามานี้ก่อให้เกิดความตกใจแก่ราชสำนักกรุงเทพฯ เป็นอย่างมาก

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้สมเด็จกรมพระราชวังบวรมหาศักดิพลเสพย์ ยกทัพเป็นทัพหลวงขึ้นไปปราบเจ้าอนุวงศ์ พระราชวงศ์ และขุนนางจำนวนหนึ่ง จึงต้องเดินทางไปราชการทัพ กองทัพที่ยกขึ้นไปตีเมืองเวียงจันทน์ในครั้งนั้นมีสมเด็จกรมพระราชวังบวรมหาศักดิพลเสพย์ เสด็จเป็นทัพหลวงมุ่งเข้าตีเมืองเวียงจันทน์ และพระยาราชสุภาวดี คุมอีกทัพหนึ่งไปปราบกบฏทางทิศตะวันออกแล้วเข้ายึดเมืองจำปาสักได้สำเร็จ

เจ้าอนุวงศ์เมื่อทราบข่าวกองทัพจากกรุงเทพฯ ยกทัพไปใกล้เมืองนครราชสีมาแล้ว เจ้าอนุวงศ์ได้ถอยทัพไปตั้งอยู่ที่เมืองหนองบัวลำภู กองทัพไทยได้ตามตีไปจนถึงเมืองหนองบัวลำภู จนแตกพ่าย เจ้าอนุวงศ์จึงทิ้งกองทัพกลับไปเวียงจันทน์เพื่อรวบรวมครอบครัวทรัพย์สินแล้วหนีกองทัพไทยเข้าไปอาศัยอยู่ในเขตของเวียดนาม

ดังนั้นกองทัพไทย จึงสามารถตีได้เมืองเวียงจันทน์ ใน พ.ศ. ๒๓๗๐ ทัพหลวงของกรมพระราชวังบวรมหาศักดิพลเสพย์ ได้ตั้งอยู่ที่เมืองพานพร้าวตรงข้ามกับเมืองเวียงจันทน์ ต่อมากองทัพพระยาราชสุภาวดี ได้เข้ามาสมทบที่เวียงจันทน์ด้วย สมเด็จกรมพระราชวังบวรมหาศักดิพลเสพย์ โปรดให้พระยาราชสุภาวดีตั้งทัพจัดการความเรียบร้อยในเวียงจันทน์แล้วเลิกทัพหลวงกลับลงมา เมื่อพระยาราชสุภาวดีจัดการเมืองเวียงจันทน์เสร็จ จึงยกกลับลงมา แต่โปรดเกล้าฯ ให้ยกกลับขึ้นไปทำลายอย่าให้เวียงจันทน์ตั้งเป็นเมืองอยู่ได้ ภายหลังเจ้าอนุได้กลับมาจากเวียดนามและก่อความวุ่นวายอีก เจ้าพระยาราชสุภาวดีจึงปราบปรามจับเจ้าอนุแล้วนำตัวลงมายังกรุงเทพฯ เจ้าอนุถูกใส่กรงขังประจานพร้อมเชลยสำคัญอีก ๑๓ คน จนตาย ส่วนคนที่เหลือถูกประหารชีวิต

สงครามปราบเมืองเวียงจันทน์ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทำให้เวียงจันทน์กลายเป็นเมืองร้าง เว้นไว้แต่วัดวาอาราม

ชาวเมืองเวียงจันทน์นั้น โปรดให้กวาดต้อนเข้าไปตั้งบ้านเรือนในหัวเมืองอีสานเพื่อจัดตั้งบ้านเมืองใหม่บ้าง บางกลุ่มถูกกวาดต้อนเข้ามาในหัวเมืองชั้นในรอบกรุงเทพฯ เช่น สุพรรณบุรี ราชบุรี เพชรบุรี พระประแดง ฉะเชิงเทรา และพนัสนิคม เป็นต้น

ส่วนหัวเมืองต่าง ๆ ซึ่งเคยขึ้นอยู่กับเวียงจันทน์ เช่น จำปาสัก นครพนม ยโสธร ภูเวียง และหนองคาย เป็นต้น ได้เป็นเมืองที่ขึ้นตรงต่อกรุงเทพฯ ส่วนเมืองต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่เคยอยู่กับกรุงเทพฯ ก็รับการปรับปรุงขยายขึ้นใหม่

ดังนั้นหลวงพระบาง จึงมีฐานะสำคัญมากในดินแดนที่เป็นประเทศลาว เพราะเป็นเชื้อสายกษัตริย์ลาวเพียงพระราชวงศ์เดียวที่ได้รับความไว้วางใจจากราชสำนักกรุงเทพฯ ให้ปกครองตนเองในฐานะประเทศราช และมีอำนาจในการดูแลดินแดนบริเวณหัวพันทั้งห้าทั้งหก ด้วยเหตุดังกล่าวจึงทำให้หลวงพระบางได้ดำรงอยู่ในฐานะของเมืองประเทศราชที่จงรักภักดีต่อราชสำนักกรุงรัตนโกสินทร์ตลอดรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

อนุสาวรีย์เจ้าอนุวงศ์ เมืองเวียงจันทน์

เจดีย์ปราบเวียงจันทน์

หอพระแก้ว พานพร้าว

อนุสาวรีย์วีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

เมืองหลวงพระบางในปัจจุบัน

ความสัมพันธ์ไทย – กัมพูชา ในสมัยรัชกาลที่ ๓

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นผลกระทบโดยตรงจากการแทรกแซงของเวียดนามที่มีต่อลาว และเป็นผลมาจากการแทรกแซงของเวียดนามต่อกัมพูชาในสมัยรัชกาลที่ ๒

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังเสร็จสงครามปราบเจ้าอนุวงศ์ ไทยไม่พอใจเวียดนามที่เข้าแทรกแซงการปกครองเวียงจันทน์ของราชสำนักไทยในเวลานั้น

ใน พ.ศ. ๒๓๗๖ ปรากฏว่าได้เกิดการกบฏของเวียดนามในเมืองไซ่ง่อน (ไพรนคร) พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดให้เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) เป็นแม่ทัพยกทัพไปตีเมืองไซ่ง่อนโดยยกเป็นทัพบกเข้ามากัมพูชา เพื่อบรรจบกับทัพเรือซึ่งเจ้าพระยาพระคลัง (ดิศ) เป็นแม่ทัพ

เจ้าพระยาบดินทรเดชาตีได้เมืองโพธิสัตว์และเมืองกำปงฉนัง จนสมเด็จพระอุไทยราชาต้องเสด็จไปเมืองไซ่ง่อน ทัพออกญาจักรี (หุง) กับทัพเวียดนามตีทัพเจ้าพระยาบดินทรเดชา ถอยกลับไป ใน พ.ศ. ๒๓๗๗ เวียดนามจึงเชิญเสด็จสมเด็จพระอุไทยราชากลับมาครองพนมเปญ และสมเด็จพระอุไทยราชาสุรคตในปีนั้น

เมื่อสมเด็จพระอุไทยราชาสุรคต ทรงมีแต่พระราชบุตรี แต่ฝ่ายเวียดนามไม่ยอมให้ถวายราชสมบัติแก่พระองค์อิ่ม หรือพระองค์ด้วง กษัตริย์เวียดนามจึงยกพระองค์เจ้าหญิงมีขึ้นครองราชย์ ทรงพระนามตามภาษาเวียดนามว่า บากุ๋นภู ในเวลานั้นพระองค์มีทรงมีพระชนม์๒๐ พรรษา อำนาจการปกครองกัมพูชาทั้งหมดตกอยู่ภายใต้อำนาจของแม่ทัพเวียดนาม ขุนนางข้าราชการกัมพูชาถูกบังคับให้แต่งกายแบบเวียดนาม ชื่อเมืองถูกเปลี่ยนเป็นภาษาเวียดนาม เช่น เมืองพนมเปญเปลี่ยนเป็นนามยาง บังคับใช้ภาษาเวียดนามเป็นภาษาราชการ เวียดนามทำลายวัดพระพุทธศาสนา ทำลายพระพุทธรูป ทุบทำลายเจดีย์ ตัดต้นโพธิ์ เป็นต้น

ใน พ.ศ. ๒๓๗๖ เจ้าพระยาภัยภูเบศถึงแก่อนิจกรรม พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดให้พระองค์อิ่มเป็นผู้ว่าราชการเมืองพระตะบอง และให้พระองค์ด้วงไปว่าราชการเมืองมงคลบุรี ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๓๘๐ ขุนนางไทยที่เมืองพระตะบองได้รายงานไปกรุงเทพฯ ว่าพระองค์ด้วงกับขุนนางเขมรบางคนได้ร่วมกันเกลี้ยกล่อมชาวเมืองพระตะบองให้อพยพไปอยู่ที่พนมเปญทางกรุงเทพฯ ได้ทราบเรื่องจึงให้คุมตัวพระองค์ด้วงเข้ามากรุงเทพมหานคร

เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงทราบความจริงจากพระองค์ด้วง ก็โปรดให้จำขังพระองค์ด้วงไว้ ต่อมาขุนนางผู้หนึ่งได้กราบทูลว่า หากพระองค์ด้วงได้รับความลำบากเกิดเป็นอะไรไปจะทำให้เกิดผลเสียต่อการเมืองเขมร จึงทรงโปรดให้ขุนนางผู้นั้นนำพระองค์ด้วงไปดูแลและให้ส่งอาหารเลี้ยงดูมิให้ขาดแคลน

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๓๘๒ พระองค์อิ่มได้หนีเข้าไปหาเวียดนามพร้อมทั้งกวาดต้อนครัวเรือนพระตะบองไปพนมเปญด้วย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ยกทัพจากกรุงเทพฯ ไปปราบปรามความวุ่นวายในกรุงกัมพูชา เนื่องจากพระองค์อิ่มซึ่งมีตำแหน่งเป็นพระศรีไชยเชษฐามหาอุปราชได้อพยพครอบครัวเมืองพระตะบองไปเข้าด้วยเวียดนาม

เวลานั้นประเทศกัมพูชาเกิดสงครามกลางเมืองด้วย เวียดนามเข้ามาแทรกแซงและพยายามยึดครองกัมพูชาเข้าเป็นส่วนหนึ่งของเวียดนาม ขุนนางเวียดนามชื่อองเลิ้งกุ๋น ผู้รักษาเมืองพนมเปญ บังคับทำความเดือดร้อนต่าง ๆ ให้แก่ขุนนางและประชาชนชาวเขมรเป็นอันมาก ทั้งบังคับให้แต่งกายอย่างชาวเวียดนามและเปลี่ยนชื่อขุนนางเขมรเป็นภาษาเวียดนาม ทำลายวัดวาอารามรวมทั้งคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาเสียหายเป็นจำนวนมาก

ใน พ.ศ. ๒๓๘๓ พระยาเขมรทั้งปวงได้มีหนังสือบอกข้อราชการ ๑๘ ฉบับ มาขอพระองค์ด้วงออกไปเป็นเจ้าพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้พระองค์ด้วงออกมาอยู่ที่เมืองพระตะบองและให้สมทบกับกองทัพเขมรในเมืองนั้น รุกเข้าโจมตีค่ายเวียดนามที่เมืองโพธิสัตว์ได้เมืองแล้วจึงยกมาไล่เวียดนามในเมืองอุดงค์และพนมเปญให้ถอยออกไปได้สำเร็จ

ใน พ.ศ. ๒๓๘๔ แม่ทัพเวียดนามชื่อ องเลิ้งกุน วางแผนครอบครองกัมพูชา โดยหลอกให้พระองค์อิ่มสวามิภักดิ์กับเวียดนาม จากนั้นจึงจับพระองค์อิ่มและพระราชบุตรีสมเด็จพระอุไทยราชาทั้งหมดไปคุมไว้ที่เมืองไซ่ง่อนและเชิญเสด็จต่อไปยังเมืองเว้ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศเวียดนาม ในขณะนั้นเหตุการณ์นี้ก่อให้เกิดความยุ่งยากตามมา เพราะทำให้ประชาชนกัมพูชาลุกฮือขึ้น ในที่สุดเจ้าเมืองโพธิสัตว์ได้ขอพระราชทานพระองค์ด้วงกลับมาขึ้นครองราชย์ที่กัมพูชา เจ้าพระยาบดินทรเดชาได้แห่สมเด็จพระองค์ด้วงออกจากเมืองโพธิสัตว์ มาตั้งทำค่ายที่เมืองอุดงค์ฤๅชัย ในปีต่อมาก็ย้ายมาประทับ ณ เมืองพนมเปญ

ในระหว่างนี้ ขุนนางเขมรบางคนคิดจะก่อการกบฏ แต่ถูกจับได้และประหารชีวิต หลายคนหนีไปเข้ากับเวียดนามที่เมืองม็วดจรูก เตรียมจะยกมาโจมตีราชธานี พระองค์ด้วงจึงให้ขุนนางผู้ใหญ่เข้ามากราบทูลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทราบ และรับสั่งให้เจ้าพระยาบดินทรเดชายกทัพคุมทหารไทยลาว เขมร ๔๐,๐๐๐ คนออกมาปราบปราม

ใน พ.ศ. ๒๓๘๘ เกิดน้ำท่วมใหญ่ เวียดนามยกทัพเรือเข้ามาตีค่ายเมียนชัย แล้วยกเข้ามาตีค่ายที่บันทายแดก ไทยสู้ไม่ได้หนีมาพนมเปญแล้วถอยมาอยู่ที่เมืองอุดงค์ เจ้าพระยาบดินทรเดชาให้ขุดสนามเพลาะและสร้างป้อมตั้งปืนใหญ่ยิงค่ายเวียดนามทลายลง ทหารเวียดนามบาดเจ็บล้มตายมากมาย องค์สายดายยัญแม่ทัพเวียดนามเห็นว่าสู้ไม่ได้จึงส่งคนมาเจรจาขอสงบศึก แม่ทัพทั้งสองฝ่ายออกมาเจรจากันที่ตำบลโพธิ์สามต้น

ในที่สุดตกลงกันว่าทั้งไทยและเวียดนามยอมรับนับถือให้สมเด็จพระหริรักษ์รามา เป็นพระมหากษัตริย์เขมร ขึ้นตรงต่อไทยแต่ให้ส่งบรรณาการแก่เวียดนามเหมือนเมื่อครั้งสมเด็จพระนารายณ์ราชา (พระองค์เอง) ไทยจะต้องส่งเชลยศึกเวียดนามและจามจำนวน ๔๐ คน คืนให้แก่เวียดนาม เวียดนามจะส่งเจ้านายเขมรทั้งหมดรวมทั้งขุนนางเขมรกลับมายังเมืองอุดงค์และให้ไทยไปรื้อค่ายเวียดนาม และเวียดนามไปรื้อค่ายไทยเมื่อรื้อเสร็จแล้วให้ทั้งสองฝ่ายยกทัพกลับบ้านเมือง ใน พ.ศ.๒๓๘๙ แม่ทัพเวียดนามจัดส่งเชื้อพระวงศ์เขมรและขุนนางเขมรมาถึงเมืองอุดงค์ฤๅชัย พระหริรักษ์รามาจัดเครื่องบรรณาการไปถวายพระเจ้าเทียวตรีกษัตริย์เวียดนาม

ใน พ.ศ. ๒๓๙๐ ได้จัดการพระราชพิธีปราบดาภิเษกพระองค์ด้วง หลังจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับกัมพูชาได้ดำเนินต่อไปด้วยดี ประเทศกัมพูชามีความสงบสุขภายหลังสงครามที่ยาวนาน ที่ได้ทำให้เกิดสภาวะบ้านแตกสาแหรกขาด พระพุทธศาสนาถูกทำลายก็ได้มีการรื้อฟื้นขึ้นใหม่ ดังนั้น ไทยกับกัมพูชาจึงดำรงความสัมพันธ์ที่ดีนี้มาจนสิ้นแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

จารึกเจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) วัดพุทธโฆษาจารย์ เมืองพนมเปญ

เจดีย์ซึ่งเจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ให้สร้างขึ้นที่ วัดพุทธโฆษาจารย์ เมืองพนมเปญ

พระปรางค์ วัดพระปรางค์ เมืองอุดงมีชัย

เจดีย์บรรจุพระอัฐิ สมเด็จพระหริรักษ์รามา (พระองค์ด้วง) บนเขาพระราชทรัพย์ เมืองอุดงมีชัย

ความสัมพันธ์ไทย – เวียดนาม

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวกับเวียดนาม ในรัชกาลพระเจ้ามินมางและพระเจ้าเทียวตรี ในสมัยราชวงศ์เหงวียน เมื่อเปรียบเทียบกับความสัมพันธ์ในสมัยรัชกาลที่ ๑ และในสมัยรัชกาลที่ ๒ ถือได้ว่ามีความสัมพันธ์ที่ไม่ดีนัก เนื่องจากในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เวียดนามได้พยายามเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองภายในหัวเมืองประเทศราชของไทยมากขึ้น รวมทั้งให้การสนับสนุนในการต่อต้านอำนาจการปกครองของราชสำนักกรุงรัตนโกสินทร์ เพื่อให้หันไปพึ่งพิงอำนาจของเวียดนาม

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว สามารถแบ่งออกได้ เป็น ๓ ช่วงคือ

๑. ความสัมพันธ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๖๗ – ๒๓๗๖ เป็นความสัมพันธ์ในช่วงต้นรัชกาล ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เวียดนามแทรกแซงการเมืองของลาว โดยให้การสนับสนุนเจ้าอนุ ทำให้เกิดการกบฏของเจ้าอนุวงศ์ เมื่อเจ้าอนุวงศ์หนีไปยังดินแดนของเวียดนาม ๆ ได้ให้การพักพิงและสนับสนุนให้เจ้าอนุวงศ์กลับมาปกครองเวียงจันทน์หลังการถอนทัพของไทย อย่างไรก็ตาม ช่วงนี้ยังเป็นช่วงเวลาที่มีการส่งราชทูตติดต่อกันระหว่างราชสำนักกรุงรัตนโกสินทร์กับราชสำนักกรุงเว้ (ซึ่งเป็นเมืองหลวงของราชวงศ์เหงวียนในเวลานั้น)

๒. สงครามอานามสยามยุทธ์ (สงครามไทย – เวียดนาม) ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๗๖ – ๒๓๙๐ รวมทั้งสิ้น ๑๕ ปี เป็นช่วงที่ไทยกับเวียดนามขาดความสัมพันธ์เนื่องจากไทยได้ยกทัพไปตีเมืองไซ่ง่อน ใน พ.ศ. ๒๓๗๖ หลังจากนั้นได้เกิดสงครามอานามสยามยุทธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามในดินแดนกัมพูชาและลาว สืบต่อมาจนมีการทำสนธิสัญญาสงบศึกกันในกัมพูชา และสถาปนาพระองค์ด้วง เป็นสมเด็จพระหริรักษ์รามาอิศราธิบดี กษัตริย์ครองกรุงกัมพูชา ใน พ.ศ. ๒๓๙๐

๓. ความสัมพันธ์ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๙๐ – ๒๓๙๔ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามในปลายรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

นอกจากความสัมพันธ์ทางด้านสงครามที่เกิดขึ้นระหว่างไทยกับเวียดนามแล้ว ไทยกับเวียดนามยังมีความสัมพันธ์ในด้านการค้าแม้จะมีไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบกับการค้ากับจีนในรัชกาลนี้ซึ่งมีความเจริญรุ่งเรืองอย่างมาก

เมืองฮานอยในปัจจุบัน

ราชการฝ่ายหัวเมืองมลายู ในสมัยรัชกาลที่ ๓

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าอยู่หัว ได้เกิดความวุ่นวายขึ้นในหัวเมืองมลายูหลายครั้ง แต่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ขุนนางผู้ใหญ่ไปควบคุมดูแลจัดการทำให้หัวเมืองมลายูมีความสงบเรียบร้อย

ใน พ.ศ. ๒๓๗๓ ตนกูเด่น หลานเจ้าพระยาไทรบุรีซึ่งหนีไปอยู่เกาะหมาก (ปีนัง) ยกทัพมาตีเมืองไทรบุรีได้ เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อย ณ นคร) ทราบจึงให้เกณฑ์ทัพหัวเมืองมลายู แต่หัวเมืองมลายูพากันเพิกเฉย เมื่อเข้มงวดขึ้นหัวเมืองเหล่านี้ก็ต่อต้านขึ้นทุกเมือง เมื่อความทราบมาถึงกรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาพระคลัง (ดิศ บุนนาค) ต่อมาคือสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ยกทัพลงไปเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๕

ในเวลาที่เจ้าพระยาพระคลัง (ดิศ บุนนาค) ยกทัพลงไปถึงนั้น เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อย ณ นคร) ตีเมืองไทรบุรีคืนได้แล้ว จึงปรึกษากันยกทัพไปปราบปรามความวุ่นวายในหัวเมืองอื่น ๆ โดยยกทัพไปที่เมืองตานี พระยาตานีหนีไปเมืองกลันตัน ทัพไทยจึงเตรียมจะยกไปเมืองกลันตัน พระยากลันตันเกรงว่ากองทัพจะยกลงไป จึงยอมอ่อนน้อมส่งตัวพระยาตานีมาให้

ส่วนเมืองอื่น ๆ เช่น เมืองตรังกานูนั้น ได้ส่งข้าหลวงไปเกลี้ยกล่อม พระยาตรังกานูไม่ยอม จึงตั้งตนกูอุมาเป็นพระยาตรังกานู เมืองอื่น ๆ ที่ยอมอ่อนน้อมก็คงให้เป็นเมืองอยู่ดังเดิม แต่พวกที่ต่อสู้หลบหนีได้พาขึ้นมาที่กรุงเทพฯ การก็สงบลง

ครั้นถึง พ.ศ. ๒๓๘๑ ได้เกิดความวุ่นวายขึ้นอีก เวลานั้นเจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อย ณ นคร) อยู่ที่กรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าฯ ให้กลับลงไปจัดการและโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีพิพัฒน์ (ทัด บุนนาค) ต่อมาเป็นสมเด็จเจ้าพระยาบรมมหาพิชัยญาติ เป็นแม่ทัพลงไปถึงสงขลา เวลานั้นได้จัดแบ่งเมืองไทรบุรีออกเป็น ๓ เมืองคือ เมืองไทรบุรี เมืองสตูล และเมืองปลิศ

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๓๘๔ เจ้าพระยาไทรบุรีขอพระราชทานเมืองคืน พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าฯ ให้บุตรเจ้าเมืองไทรบุรีเดิมเป็นเจ้าเมือง แต่ให้แบ่งที่กะบังปาสูยกเป็นเมืองให้เจ้าเมืองไทรบุรีในเวลานั้นไปปกครอง หัวเมืองมลายูก็สงบเรียบร้อยนับแต่นั้นเป็นต้นมา

ชาวพื้นเมืองปัตตานี ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากชาติพันธุ์มลายู
ที่มา: https://www.silpa-mag.com/history/article_6553

ความสัมพันธ์กับตะวันตก ในสมัยรัชกาลที่ ๓

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ ๓ เริ่มขึ้นใน พ.ศ. ๒๓๖๗ ซึ่งเป็นต้นรัชกาลที่ ๓ เวลานั้นอังกฤษมาทำทางพระราชไมตรีชวนไทยให้เป็นสัมพันธมิตรช่วยกันตีพม่า เมื่ออังกฤษสามารถเอาชนะพม่าได้แล้วแล้ว อังกฤษ (บริษัทอีสต์อินเดีย) ได้ส่งเฮนรี เบอร์นีเข้ามาขอทำหนังสือสัญญา

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดเกล้าฯ ให้กรมหมื่นสุรินทรรักษ์ เป็นประธานในการทำหนังสือสัญญา เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๙ ถือเป็นหนังสือสัญญาฉบับแรกที่ไทยทำกับต่างประเทศในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์มีทั้งหมด ๒๐ ข้อ ทั้งเรื่องเขตแดนและการค้า มีเนื้อความโดยรวมว่า **อังกฤษรับจะเอาตัวเจ้าพระยาไทรบุรี ไปไว้เสียเมืองอื่น มิให้มารบกวนไทยที่เมืองไทรได้ ไทยรับว่าจะไม่รบพุ่งแผ่อาณาเขตจากเมืองไทรต่อลงไปทางเมืองแประและเมืองสะลางอ ทั้งอังกฤษและไทยสัญญากันว่าจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องถึงการภายในบ้านของเมืองกลันตันและเมืองตรังกานู ซึ่งได้มาสามิภักดิ์ยอมขึ้นต่อไทยเมื่อในรัชกาลที่ ๑ ไทยยอมให้เรือกำปั่นอังกฤษเข้ามาค้าขายในกรุงเทพฯ โดยเสียค่าจังกอบตามขนาดปากเรือแทนเสียอากรสินค้า เป็นต้น**

หลังจากนั้นใน พ.ศ. ๒๓๗๕ อเมริกาได้ส่งทูตมาขอทำหนังสือสัญญา พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ทำหนังสือสัญญาเช่นเดียวกันกับที่ทำกับอังกฤษ

ครั้นถึง พ.ศ. ๒๓๙๓ รัฐบาลอังกฤษคิดจะแก้ข้อความในหนังสือสัญญาจึงแต่งให้เซอร์เจมสปรุกเป็นทูตมาขอแก้หนังสือสัญญาซึ่งเฮนรีเบอร์นีได้มาทำไว้ แต่ฝ่ายไทยบอกปัดไม่ยอมแก้ การจึงค้างมาจนพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต

"ทัศนียภาพของเมืองบางกอก" (View of the city of Bangkok)
จากหนังสือ "บันทึกของทูตจากข้าหลวงใหญ่แห่งอินเดียประจำสยามและโคชิน-ไชนา" (Journal of an embassy from the Governor-General of India to the courts of Siam and Cochin-China) โดย จอห์น ครอว์เฟิร์ด ทูตอังกฤษผู้รับหน้าที่มาเจรจากับสยามก่อน เบอร์นีย์
ที่มา: https://www.silpa-mag.com/quotes-in-history/article_429

เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงหเสนี) ขุนพลแก้วคู่พระบารมีรัชกาลที่ ๓

รูปปั้นเจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์ สิงฆหเสนี) ตั้งอยู่ ณ วัดจักรวรรดิราชาวาสวรมหาวิหาร

เจ้าพระยาบดินทรเดชา ที่สมุหนายก แม่ทัพใหญ่ ผู้สำเร็จราชการ นามเดิม สิงห์ เป็นบุตรชายคนที่ ๔ ของเจ้าพระยาอภัยราชา (ปิ่น) แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชได้รับราชการเป็นจมื่นเสมอใจราชหัวหมื่นมหาดเล็ก

ต่อมาในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์) ได้รับราชการในกรมพระราชวังบวรสถานมงคล (วังหน้า) ได้เป็นพระพรหมสุรินทร์ พระยาราชโยธา และพระยาเกษตรรักษา ตามลำดับ

ครั้นถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เป็นพระยาราชสุภาวดี เจ้ากรมพระสุรัสวดีกลาง นา ๕,๐๐๐ หลังสงครามปราบเวียงจันทน์ได้เลื่อนเป็นเจ้าพระยาราชสุภาวดี ว่าที่สมุหนายก และเจ้าพระยาบดินทรเดชา ว่าที่สมุหนายก นา ๑๐,๐๐๐

เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์) เป็นแม่ทัพใหญ่ผู้สำเร็จราชการในการสงครามกับเวียดนามในกัมพูชา รวมเวลากว่า ๑๕ ปี จนสามารถได้รับชัยชนะจากสงครามกับเวียดนาม จากนั้นจึงสถาปนาสมเด็จพระหริรักษรามา (นักองค์ด้วง) ปฐมกษัตริย์ของราชวงศ์ปัจจุบันของกัมพูชาให้ครองกรุงกัมพูชา

เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์) ว่าที่สมุหนายก แม่ทัพใหญ่ผู้สำเร็จราชการ ถึงอสัญกรรมเมื่อวันเสาร์ เดือน ๘ ขึ้น ๓ ค่ำ ปีระกาเอกศก จ.ศ. ๑๒๑๑ (พ.ศ. ๒๓๙๒) ด้วยโรคไข้ป่วงที่บ้านหลวงริมคลองโอ่งอ่าง (ปัจจุบันคือ เวิ้งนาครเกษม)

ผลงานสำคัญของเจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์) นอกจากสงครามใหญ่ครั้งปราบเวียงจันทน์และรบญวนแล้ว เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์) ยังมีส่วนในการขุดคลองบางขนาก (คลองแสนแสบ) ให้สร้างถนนหลวง (ถนนเจ้าพระยาบดินทร์) จากเมืองกบินทรบุรีไปถึงเมืองศรีโสภณ สร้างเมืองพระตะบอง เมืองศรีโสภณ ฯลฯ

ในด้านพระพุทธศาสนา เจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์) ได้บูรณะวัดจักรวรรดิราชาวาส สร้างวัดชัยชนะสงคราม (วัดตึก) วัดเทพลีลา วัดปรินายก ฯลฯ

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้พระราชทานเพลิงศพเจ้าพระยาบดินทรเดชา (สิงห์) ที่วัดสระเกศวรวิหาร ณ วันเดือน ๗ แรม ๒ ค่ำ

การขุดคลองแสนแสบ

การขุดคลองแสนแสบนั้นปรากฏหลักฐานว่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีพิพัฒนรัตนราชโกษาธิบดีเป็นแม่กองจ้างกุลีจีนขุดคลองตั้งแต่หัวหมากไปถึงบางขนาก ซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา ด้วยเหตุผลทางยุทธศาสตร์สำหรับลำเลียงเสบียงอาหารและยุทโธปกรณ์ไปยังกองทัพที่ทำสงครามในประเทศกัมพูชา

คลองขุดใหม่นี้มีชื่อเรียกตามตำบลที่ตั้งว่า **“คลองบางขนาก”** ดังที่ปรากฏในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๓ ของเจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี (ขำ บุนนาค) ว่า

“...ครั้นมาถึงเดือน ๒ ขึ้น ๔ ค่ำ (ตรงกับวันเสาร์ที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๓๘๐) จึ่งโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พระยาศรีพิพัฒนรัตนราชโกษาธิบดีเป็นแม่กองจ้างจีนขุดคลองตั้งแต่หัวหมากไปถึงบางขนาก เป็นทาง ๑,๓๓๗ เส้น ๑๙ วา ๒ ศอก ลึก ๔ ศอก กว้าง ๖ ศอก ราคาเส้นละ ๗๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งค่าต่อไม้ ค่าแก้คลองพระโขนงและค่าขุดรวมเป็นเงิน ๑,๒๐๖ ชั่ง ๑๓ ตำลึง ๒ บาท ๑ สลึง ๑ เฟื้อง ขุดอยู่ถึงปีชวดโทศก ศักราช ๑๒๐๒ (พ.ศ. ๒๓๘๓) จึ่งสำเร็จ...”

เมื่อขุดคลองบางขนากขึ้นแล้วจึงทำให้สามารถเดินเรือลัดแม่น้ำเจ้าพระยา – แม่น้ำบางปะกงได้สะดวกมากขึ้น เพราะจากพระนครสามารถล่องเรือลัดจากคลองรอบพระนคร (คลองคูเมือง) ออกคลองมหานาคเข้าสู่คลองบางกะปิไปจนถึงหัวหมากแล้วเข้าคลองบางขนากที่ขุดขึ้นใหม่แล้วตัดเข้าแม่น้ำบางปะกงได้ทันที โดยไม่ต้องล่องเรือไปอ้อมเข้าคลองสำโรงดังแต่ก่อน ทำให้การขนส่งเสบียงอาหารและยุทโธปกรณ์สำหรับกองทัพไทยในกัมพูชาได้รับความสะดวกสบายมากขึ้นเป็นอันมาก

คลองแสนแสบในอดีต
ที่มา: https://www.silpa-mag.com/history/article_21640

คลองแสนแสบในปัจจุบัน

การตั้งเมืองใหม่ในสมัยรัชกาลที่ ๓

ครั้นถึงในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการตั้งหัวเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออกในลาว และกัมพูชาขึ้นใหม่ ๒๘ เมือง ซึ่งเป็นผลมาจากสงครามกับเวียงจันทน์และกัมพูชา รวมทั้งการขยายบ้านเมือง ดังที่ปรากฏหลักฐานในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๓ ว่าได้มีการตั้งเมือง ได้แก่

"...เมืองขึ้นมหาดไทย
ยกด่านหนุมานขึ้นเป็น**เมืองกระบิลบุรี** ๑
บ้านทุ่งแขยกขึ้นเป็น**เมืองวัฒนานคร** ๑
บ้านฆ้อเป็น**เมืองอำนาจเจริญ** ๑
บ้านลำเนาหนองปรือเป็น**เมืองลำเนาหนองปรือ** ๑
บ้านท่าขอนยางเป็น**เมืองท่าขอนยาง** ๑
บ้านกุจฉิมนารายน์เป็น**เมืองกุฉิมนารายน์** ๑
บ้านนาเมืองรามเป็น**เมืองรามราช** ๑
บ้านท่าม่วงเป็น**เมืองอากาศอำนวย** ๑
บ้านโพนแพงเป็น**เมืองโพนพิสัย** ๑
บ้านคำแก้วเป็น**เมืองเขื่อนคำแก้ว** ๑
บ้านภูเวียงเป็น**เมืองภูเวียง** ๑
บ้านทองคำน้อยเป็น**เมืองทองคำน้อย** ๑
ตำบลซึ่งขึ้นฝ่ายกรมพระกลาโหมนั้น
บ้านกบแจะยกขึ้นเป็น**เมืองประจันตคาม** ๑
บ้านหินแร่ยกขึ้นเป็น**เมืองอรัญประเทศ** ๑
บ้านสวายเป็น**เมืองศรีโสภณ** ๑
บ้านช้องนางเป็น**เมืองเสนางคนิคม** ๑
บ้านโพแล่นช้าง เป็น**เมืองโพแล่นช้าง** ๑
บ้านแซงบาดาลเป็น**เมืองแซงบาดาล** ๑
บ้านลางลายเป็น**เมืองเรณูนคร** ๑
บ้านนาลาดควายเป็น**เมืองอาทมาต** ๑
บ้านหนองคายเป็น**เมืองหนองคาย** ๑
บ้านปากน้ำสงครามเป็น**เมืองไชยบุรี** ๑
บ้านส่วยหางเป็น**เมืองสะเมียะ** ๑
บ้านเชียงคารเป็น**เมืองปากเหือง** ๑
บ้านเซลำเภาเป็น**เมืองเซลำเภา** ๑
บางตะพานตั้งเป็น**เมืองกำเนิดนพคุณ**

หัวเมืองกรมท่านั้น พวกลาวอาสาปากน้ำนั้นมาตั้งขึ้นเมื่อครั้งในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ภายหลังเมื่อปีชวด สัมฤทธิศก พวกลาวไม่สบายขอไปตั้งอยู่ที่เมืองพระรด จึ่งโปรดให้ตัดเอาแขวงเมืองชลบุรี เมืองฉะเชิงเทรามาตั้งเป็นเมืองขึ้น ชื่อ**เมืองพนัศนิคม** เจ้าเมืองชื่อพระอินทรอาสา ..."

นอกจากพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ตั้งบ้านเมืองขึ้นเพื่อเป็นที่ประชุมพลและพักเสบียงอาหารแล้ว ยังโปรดให้สร้างป้อมปราการเมืองที่สัมพันธ์กับเส้นทางเดินทัพทางเมืองปราจีนบุรี – เมืองพระตะบอง คือ **ป้อมเมืองฉะเชิงเทรา** ที่สร้างขึ้นใน พ.ศ. ๒๓๗๗ ปรากฏในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ ๓ ว่า "โปรดให้กรมหลวงรักษรณเรศรไปสร้างป้อมกำแพงที่เมืองฉะเชิงเทราขึ้นอีกตำบล ๑"

นอกจากนี้ เจ้าพระยาบดินทรเดชายังได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตสร้างป้อมกำแพงเมืองพระตะบองและเมืองเสียมราบไว้รับศึกเวียดนาม รวมทั้งตั้งเมืองมงคลบุรีและเมืองศรีโสภณอีกด้วย

รองศาสตราจารย์ ดร.ศานติ ภักดีคำ
รองเลขาธิการราชบัณฑิตยสภา
ผู้เรียบเรียง

บทความนี้ ยังไม่จบโปรดติดตามฉบับหน้า
เรื่อง จารึกวัดโพธิ์ มหาวิทยาลัยแห่งแรก
ของสยามประเทศ

ติดตามและขับเคลื่อน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วันศุกร์ที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๖

พลเอก กัมปนาท รุดดิษฐ์ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคใต้ และ**พลเอก เฉลิมชัย สิทธิสาท องคมนตรี** รองประธานอนุกรรมการฯ พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ ร่วมประชุมคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคใต้ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมศรีวิชัย ชั้น ๕ ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช โอกาสนี้ ผู้แทนสำนักงาน กปร. รายงานสรุปผลการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งเป็นโครงการในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ปัจจุบันยังอยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๗ โครงการ และมีโครงการที่ได้ติดตามและขับเคลื่อนตามพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๗ โครงการ

ในช่วงบ่าย องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปติดตามการดำเนินงานโครงการอ่างเก็บน้ำทำนบ ๑ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอร่อนพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช ปัจจุบันโครงการได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว สามารถส่งน้ำสนับสนุนการอุปโภคบริโภคให้แก่ราษฎร จำนวน ๙ หมู่บ้าน ใน ๒ ตำบล ประมาณ ๒,๔๘๑ ครัวเรือน ราษฎร ๙,๘๐๘ คน ประกอบด้วย หมู่ที่ ๕, ๖, ๗ และ ๑๔ ตำบลร่อนพิบูลย์ อำเภอร่อนพิบูลย์ และหมู่ที่ ๑, ๒, ๓, ๔ และ ๖ ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอจุฬาภรณ์ จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งส่งน้ำสนับสนุนพื้นที่การเกษตร ประมาณ ๒,๐๐๐ ไร่ ส่งผลให้ราษฎรมีรายได้ คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

วันเสาร์ที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๖๖

พลเอก กัมปนาท รุดดิษฐ์ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคใต้ และ**พลเอก เฉลิมชัย สิทธิสาท องคมนตรี** รองประธานอนุกรรมการฯ พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปติดตามผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำทำการเกษตรของหมู่บ้านทะเลปังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช

โครงการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำทำการเกษตรของหมู่บ้านทะเลปังฯ เป็นโครงการที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ ตามที่ราษฎรหมู่ที่ ๒ ตำบลหัวไทร ขอพระราชทานความช่วยเหลือ เนื่องจากประสบความเดือดร้อนขาดแคลนน้ำสำหรับทำการเกษตร ต่อมาในปี ๒๕๖๓ กปร. ได้สนับสนุนงบประมาณให้แก่กรมชลประทานเพื่อดำเนินการขุดลอกแก้มลิง จำนวน ๒ แห่ง ก่อสร้างอาคารรับน้ำเข้าออก พร้อมระบบท่อส่งน้ำและอาคารระบายน้ำ ปัจจุบันสามารถส่งน้ำสนับสนุนพื้นที่การเกษตร จำนวนประมาณ ๕๓๐ ไร่ โดยมีการจัดตั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานสระเก็บน้ำทะเลปัง เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑ เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน

วันพุธที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคกลาง และ**พลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง องคมนตรี** รองประธานอนุกรรมการฯ พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ ติดตามการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ณ ที่ทำการอุทยานแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติไทยประจัน อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี โดยรับฟังรายงานสรุปภาพรวมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในจังหวัดราชบุรีจากหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงความก้าวหน้าโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่อยู่ระหว่างการติดตามและขับเคลื่อน จำนวน ๒ โครงการ คือ โครงการอ่างเก็บน้ำรางขยี และโครงการอ่างเก็บน้ำบ้านโปร่งพรหม

ในช่วงบ่าย องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปตรวจเยี่ยมโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยท่าเคยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี โดยรับฟังบรรยายสรุปโครงการซึ่งกรมชลประทานได้ดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำและระบบส่งน้ำเมื่อปี ๒๕๓๙ แล้วเสร็จในปี ๒๕๔๕ ปริมาณน้ำเต็มความจุเกือบทุกปีเนื่องจากมีแหล่งน้ำต้นทุนจากป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ ปัจจุบันมีพื้นที่รับประโยชน์ประมาณ ๓,๕๐๐ ไร่ ราษฎรได้รับประโยชน์ประมาณ ๖๕๐ ครัวเรือน ๒,๔๐๐ คน จากนั้น เดินทางไปเยี่ยมชมพื้นที่การเกษตรของราษฎรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยท่าเคยฯ จำนวน ๒ ราย ประกอบด้วย สวนทุเรียนของนายชัชวาล นรนิ่ม มีรายได้ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท/ปี และไร่มันหวานญี่ปุ่นของนายเพลิน แดงสะอาด ซึ่งจำหน่ายผลผลิตผ่านทางออนไลน์ สร้างรายได้ประมาณ ๗๐,๐๐๐ - ๘๐,๐๐๐ บาท/เดือน

วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๖

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคกลาง และ**พลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง องคมนตรี** รองประธานอนุกรรมการฯ พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ ตรวจเยี่ยมโครงการอ่างเก็บน้ำบ้านทุ่งศาลาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ดำเนินการก่อสร้างเมื่อปี ๒๕๓๑ มีพื้นที่ได้รับประโยชน์ประมาณ ๓,๐๐๐ ไร่ ราษฎรได้รับประโยชน์ประมาณ ๓๐๘ ครัวเรือน ๑,๒๓๕ คน รวมทั้งเป็นแหล่งน้ำดิบผลิตประปาของหมู่บ้านและแหล่งประมงในชุมชนอีกด้วย โอกาสนี้ องคมนตรีได้พบปะพูดคุยกับราษฎรกลุ่มผู้ใช้น้ำ พร้อมกับมอบปัจจัยการผลิต จากนั้นปล่อยปลาลงในอ่างเก็บน้ำเพื่อขยายพันธุ์เป็นแหล่งอาหารโปรตีนของชุมชนต่อไป

ต่อมา องคมนตรีและคณะ เดินทางไปเยี่ยมชมพื้นที่การเกษตรของนางนิตยา เชื้อดี เกษตรกรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการอ่างเก็บน้ำบ้านทุ่งศาลาฯ ซึ่งทำการเกษตรปลูกพืชผักแบบผสมผสานสร้างรายได้เลี้ยงครอบครัวตลอดทั้งปี มีรายได้ประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท/ปี

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๖

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคกลาง และ **พลอากาศเอก จอม รุ่งสว่าง องคมนตรี** รองประธานอนุกรรมการฯ พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปประชุมคณะอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคกลาง ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ และติดตามความก้าวหน้าโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ในพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การนี้ รับฟังรายงานสรุปโครงการที่อยู่ระหว่างการติดตามและขับเคลื่อนในเขตพื้นที่ภาคกลาง และรายงานสรุปข้อมูลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในเขตพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน ๑๐๕ โครงการ รวมทั้งพิจารณาแนวทางการดำเนินงานโครงการต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้แก่ โครงการแก้มลิงห้วยยางแพรกขวาพร้อมอาคารประกอบและระบบส่งน้ำฯ อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โอกาสนี้ องคมนตรีได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานโครงการ ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายเพื่อสร้างประโยชน์ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ต่อไป

นอกจากนี้ ในที่ประชุมยังมีการนำเสนอข้อมูลสรุปโครงการตามพระราชประสงค์หมู่บ้านสหกรณ์ห้วยสัตว์ใหญ่ ป่าเด็ง-ป่าละอู หุบกะพง ดอนขุนห้วย หนองพลับ-กลัดหลวง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์หลักในการจัดสรรที่ดิน เพื่อให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในรูปแบบของสหกรณ์ ช่วยให้ราษฎรมีที่ดินทำกิน มีรายได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

วันศุกร์ที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖

พลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคกลาง พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปเยี่ยมชมแปลงเกษตรของนางสมพร คีรีนิล ราษฎรตำบลหาดขาม อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สมาชิกกลุ่มบริหารการใช้น้ำชลประทานอ่างเก็บน้ำยางชุมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งทำการเกษตรโดยปลูกพืชผสมผสานหลากหลายชนิดโดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง อาทิ มะม่วงน้ำดอกไม้สีทอง ทุเรียน สับปะรด พืชผักสวนครัว มะพร้าว กาแฟ โกโก้ และไร่นาสวนผสม มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในแปลงเกษตรที่มีอยู่ ๓ แปลง รวมกว่า ๓๐๐,๐๐๐ – ๔๐๐,๐๐๐ บาทต่อปี

จากนั้น องคมนตรีและคณะเดินทางไปยังโครงการอ่างเก็บน้ำยางชุมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อติดตามและตรวจเยี่ยมโครงการ โอกาสนี้ องคมนตรีได้พบปะพูดคุยกับกลุ่มเกษตรกรผู้ใช้น้ำ ซึ่งได้สร้างขวัญและกำลังใจในการร่วมกันดูแลรักษาอ่างเก็บน้ำแห่งนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด จากนั้น ได้ร่วมปล่อยปลาลงในอ่างเก็บน้ำเพื่อแพร่ขยายพันธุ์เป็นแหล่งอาหารโปรตีนให้แก่ประชาชนในพื้นที่ต่อไป

วันพุธที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖

พลเอก กัมปนาท รุดดิษฐ์ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคใต้ และ **พลเอก เฉลิมชัย สิทธิสาท องคมนตรี** รองประธานอนุกรรมการฯ พร้อมด้วยคณะอนุกรรมการฯ ประชุมติดตามการดำเนินงานโครงการป้องกันและบรรเทาอุทกภัยเมืองชุมพรตามแนวพระราชดำริ ณ ห้องประชุมอาคารศูนย์เรียนรู้โครงการพัฒนาพื้นที่หนองใหญ่ตามพระราชดำริ อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร โดยรับฟังบรรยายสรุปผลการดำเนินงาน แนวทางการบริหารจัดการน้ำ และการบริหารจัดการพื้นที่และการเกษตร จากหน่วยงานที่ร่วมดำเนินงานสนองพระราชดำริ โอกาสนี้ องคมนตรีได้ให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน จากนั้น พบปะเยี่ยมประชาชนผู้ได้รับประโยชน์ และเดินทางไปยังประตูระบายน้ำราชประชานุเคราะห์ ๓ เพื่อตรวจเยี่ยมและรับฟังรายงานการบริหารจัดการน้ำและการใช้ประโยชน์จากผู้แทนกรมชลประทาน

ในช่วงบ่าย องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปตรวจเยี่ยมและติดตามผลการดำเนินงานโครงการอาคารอัดน้ำบ้านคลองหินดำพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอสวี จังหวัดชุมพร ซึ่งก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี ๒๕๕๙ สามารถส่งน้ำสนับสนุนการอุปโภคบริโภคให้ราษฎรหมู่ที่ ๒ หมู่ที่ ๓ และหมู่ที่ ๑๒ ตำบลเขาค่าย อำเภอสวี จำนวน ๒๔๕ ครัวเรือน ๖๐๐ คน รวมทั้งส่งน้ำให้พื้นที่การเกษตรในฤดูฝน จำนวน ๗๐๐ ไร่ และฤดูแล้ง ประมาณ ๓๐๐ ไร่ ส่งผลให้ราษฎรมีรายได้ คุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

วันพุธที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖

นายจรัลธาดา กรรณสูต องคมนตรี เป็นประธานพิธีเปิดโครงการศึกษาอบรมหลักสูตร “พัฒนาองค์ความรู้และเสริมสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (พพร.) รุ่นที่ ๑๐ ณ ห้องประชุมหนุมาน ๑ อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักงาน กปร. พร้อมบรรยายพิเศษเรื่อง “ประสบการณ์การสนองพระราชดำริเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน” โดยมีผู้เข้ารับการศึกษาอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน ที่ร่วมสนองพระราชดำริ จำนวน ๕๓ คน พร้อมด้วยผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่จากสำนักงาน กปร. ร่วมพิธีเปิดโครงการศึกษาอบรมในครั้งนี้

โครงการศึกษาอบรมหลักสูตร พพร. รุ่นที่ ๑๐ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๔ พฤษภาคม – ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖ รวม ๒๓ วัน โดยผู้เข้ารับการศึกษาอบรมจะได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริจากการลงพื้นที่ศึกษาดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริภายในประเทศและต่างประเทศ อาทิ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนราธิวาส และศูนย์พัฒนาและบริการด้านการเกษตรห้วยซอน - ห้วยซั่ว (หลัก ๒๒) นครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว นอกจากนี้ ยังรับฟังการบรรยายจากผู้ทรงคุณวุฒิ อาทิ การบรรยายหัวข้อ “หลักการทรงงาน” โดยนายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

พลเอก กัมปนาท รุดดิษฐ์ องคมนตรี ประธานอนุกรรมการติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่ภาคใต้ พร้อมด้วย **พลเอก เฉลิมชัย สิทธิสาท องคมนตรี** รองประธานอนุกรรมการฯ นายวิกรม คัยนันทน์ ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และคณะอนุกรรมการฯ เดินทางไปติดตามผลการดำเนินงานโครงการอาคารอัดน้ำบ้านนาแซะพร้อมระบบส่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลบ้านนา อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ในการสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ รับโครงการอาคารอัดน้ำบ้านนาแซะพร้อมระบบส่งน้ำไว้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ เพื่อช่วยเหลือราษฎร หมู่ที่ ๗, ๙ และ ๑๐ ตำบลบ้านนา ซึ่งประสบความเดือดร้อนขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค และทำการเกษตรในหน้าแล้ง

ปัจจุบันดำเนินการแล้วเสร็จ สามารถส่งน้ำสนับสนุนการอุปโภคบริโภคให้แก่ราษฎร หมู่ที่ ๗ และ ๑๐ ตำบลบ้านนา และบริเวณใกล้เคียง จำนวน ๒๐๐ ครัวเรือน และพื้นที่การเกษตรในฤดูฝน จำนวน ๓๐๐ ไร่ หน้าแล้ง ๑๓๕ ไร่ ได้อย่างเพียงพอตลอดทั้งปี ซึ่งส่งผลให้ราษฎรมีรายได้ และมีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ในการบริหารจัดการน้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้จัดตั้ง “กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานนาแซะทิพย์ธารา” มีสมาชิก จำนวน ๑๙๕ คน

สำนักงาน กปร. และกรมชลประทาน ร่วมดำเนินงานในการสนองพระราชปณิธานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการสืบสาน รักษา ต่อยอด โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยในปี ๒๕๖๗ จะดำเนินปรับปรุงงานป้องกันตลิ่งด้านเหนือน้ำทั้งฝั่งซ้ายและฝั่งขวา ความยาวด้านละ ๘๐ เมตร ขุดลอกตะกอนทรายด้านหน้าอาคาร และขุดลอกลำคลอง ความยาว ๕๐ เมตร ขุดขยายพื้นที่รับน้ำด้านเหนือน้ำบริเวณตลิ่งฝั่งขวา

และปรับปรุงอาคารระบายน้ำล้น (Spillway) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำของราษฎรให้ยั่งยืนตลอดไป ทั้งนี้ องคมนตรีและคณะฯ ร่วมกันหาแนวทางในการจัดหาน้ำต้นทุนให้แก่โครงการ แก้ปัญหาในหน้าแล้งหากฝนทิ้งระยะเป็นเวลานาน

จากนั้น องคมนตรีและคณะฯ เดินทางไปเยี่ยมบ้านนายภูมิภัฒน์ ศรีภิรกานต์ บ้านเลขที่ ๒๔ หมู่ที่ ๑๐ ตำบลบ้านนา อำเภอเมืองชุมพร จังหวัดชุมพร ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน และประธานกลุ่มผู้ใช้น้ำฯ โดยในพื้นที่มีการขุดบ่อน้ำสำรองไว้ใช้ในช่วงหน้าแล้ง และยังเป็นตัวอย่างให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ได้เห็นประโยชน์ของการมีแหล่งน้ำสำรองไว้ใช้เอง

“เส้นทางเกลือ” บนเส้นทางแก้ปัญหาขาดไอโอดีนของชาติ

อิทธิพล วรนุช
กองประสานงานโครงการพื้นที่ ๕

ในบรรดาวันสำคัญในรอบปี คาดว่าน่าจะมีคนไม่มากนักที่จำได้ว่าวันที่ ๒๕ มิถุนายน เป็น “วันไอโอดีนแห่งชาติ”

สำหรับคนที่มีอายุมากสักหน่อย คงพอจะคุ้นเคยกับบรรยากาศการรณรงค์อย่างขนานใหญ่เกี่ยวกับความสำคัญของสารไอโอดีนในช่วงปีก่อนปี ๒๕๔๐ ทั้งจากสื่อมวลชน หน่วยงานราชการ และสถานศึกษาต่าง ๆ ซึ่งการตื่นตัวในช่วงนั้นส่งผลให้เกิดความร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง กระทั่งเรื่องการขาดสารไอโอดีนไม่เป็นปัญหาสำคัญทางสาธารณสุขสำหรับประเทศไทยอีกต่อไปแล้วในปัจจุบัน

ย้อนไปในอดีต การขาดสารไอโอดีนซึ่งเป็นแร่ธาตุจำเป็นชนิดหนึ่งสำหรับร่างกาย นับว่าเป็นปัญหาเรื้อรังที่บั่นทอนพัฒนาการทางสติปัญญาและร่างกายของคนในพื้นที่ห่างไกลทะเลอันเป็นแหล่งอาหารไอโอดีนตามธรรมชาติ ส่งผลให้ต่อมไทรอยด์ทำงานผิดปกติ แสดงผลร้ายออกมาทั้งในรูปแบบของอาการทางสมองและระบบประสาท หรือที่เรียกกันว่าโรคเอ๋อ ปัญหาการแท้งลูก ภาวะร่างกายแคระแกร็น เป็นโรคคอพอก มีอาการบกพร่องทางอารมณ์และจิตใจ เป็นคนเฉื่อยชา เป็นต้น

บนเส้นทางการต่อสู้กับโรคดังกล่าวในระยะแรก ๆ มีนายแพทย์ร่มไทร สุวรรณิก แห่งภาควิชารังสีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล เป็นผู้นำแนวคิดและได้ประดิษฐ์เครื่องจักรผสมไอโอดีนในเกลือนำไปแจกจ่ายให้แก่ประชาชนในถิ่นชนบทใช้ปรุงอาหาร ต่อมาในปี ๒๕๓๓ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งทรงงานด้านการส่งเสริมโภชนาการและสุขอนามัยในเด็กและเยาวชนในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนอยู่ก่อนแล้ว ทรงมีพระราชดำริให้นำเรื่องการแก้ไขปัญหาขาดสารไอโอดีนมาเป็นส่วนสำคัญหนึ่งในการดำเนินงานดังกล่าว

ครั้นเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๓๖ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาโรคขาดสารไอโอดีน ในคราวเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรการสาธิตการทำงานของเครื่องผสมเกลือไอโอดีน ซึ่งทางวิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ได้ผลิตขึ้นจากเครื่องต้นแบบ เมื่อปี ๒๕๓๓ เพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี สำหรับพระราชทานให้แก่หน่วยงานราชการนำไปช่วยเหลือประชาชน ความสำคัญว่า

" ให้พิจารณาแก้ไขปัญหาของการขาดสารไอโอดีนของราษฎร โดยการสำรวจพื้นที่ในแต่ละพื้นที่ถึงปัญหาและความต้องการเกลือ ซึ่งแต่ละท้องถิ่นจะมีปัญหาและความต้องการไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะต้องสำรวจเส้นทางเกลือว่าผลิตจากแหล่งใด ก็น่าที่จะนำเอาไอโอดีนไปผสมกับแหล่งผลิตต้นทางเกลือเสียเลยทีเดียว "

โดยทรงกำหนดให้อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ต้นแบบในการศึกษาและดำเนินการแก้ไขปัญหาตามแนวพระราชดำริ **"เส้นทางเกลือ"** ดังกล่าวนี้

สาเหตุที่พระองค์ทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับเรื่องนี้สืบเนื่องมาจากการที่ได้เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมราษฎรในท้องถิ่นทุรกันดาร และทรงพบว่ามีราษฎรจำนวนมากที่เป็นโรคคอพอก มาขอรับการรักษาจากคณะแพทย์หลวงที่ตามเสด็จฯ จึงทรงสนพระราชหฤทัยและทรงมีพระเมตตาที่จะแก้ไขปัญหา ในหลายคราวถึงกับเคยทรงนำเกลือผสมไอโอดีนขึ้นเฮลิคอปเตอร์ไปทรงแจกราษฎรถึงหมู่บ้านเลยทีเดียว

ต่อมาแนวพระราชดำริ “เส้นทางเกลือ” นี้ได้กลายเป็นแรงกระเพื่อมสำคัญในการขับเคลื่อนระดับชาติของหน่วยงานภาครัฐเพื่อควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน ตลอดจนเป็นต้นแบบของการเติมสารไอโอดีนลงในเกลือบริโภคและเครื่องปรุงต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นทางแหล่งผลิต อันถือเป็นการแก้ปัญหาที่รากถึงระดับก้นครัว จนกระทั่งปรากฏความสำเร็จให้เห็นเป็นรูปธรรมในเวลาต่อมา เช่น การหายไปอย่างแทบจะสิ้นเชิงของผู้ป่วยโรคคอพอกในไทย การขับเคลื่อนด้านนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่กำหนดมาตรฐานการเติมสารไอโอดีนพร้อมแสดงลงบนฉลากสินค้าเกลือบริโภค น้ำปลา น้ำเกลือปรุงรส และบรรดาซอสที่ผลิตจากถั่วเหลือง และการผลักดันของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นให้บรรจุเรื่องการป้องกันโรคขาดสารไอโอดีนไว้ในข้อบัญญัติและเทศบัญญัติ กว่า ๗,๐๐๐ แห่ง หรือราวร้อยละ ๙๑ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ เป็นต้น

ปัจจุบันนโยบายและการดำเนินงานเกี่ยวกับโรคขาดสารไอโอดีนอยู่ในการกำกับดูแลของคณะกรรมการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีนแห่งชาติ อันมีสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นองค์ประธานกรรมการ คณะกรรมการประกอบด้วยหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยมีกระทรวงสาธารณสุขทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการ

เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๐ สภานานาชาติเพื่อการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีน (International Council for Control of Iodine Deficiency Disorders หรือ ICCIDD) ได้ทูลเกล้าฯ ถวายเหรียญทอง ICCIDD แด่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เพื่อเทิดพระเกียรติพระองค์ในการวินิจฉัยปัญหาและพระราชทานแนวทางการควบคุมป้องกันโรคขาดสารไอโอดีน ทำให้ประชาชนไทยร่วมใจกันป้องกันและควบคุมโรคขาดสารไอโอดีนให้ลดน้อยลงจนอยู่ในระดับที่

ควบคุมได้เป็นที่ประจักษ์ และต่อมาในวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๗ ICCIDD ได้ทูลเกล้าฯ ถวายโล่เกียรติยศ ผู้นำดีเด่นผู้อุทิศตนเพื่อโครงการกำจัดโรคขาดสารไอโอดีนอย่างยั่งยืนในประเทศไทย แด่สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากบทบาทนำในการควบคุมโรคขาดสารไอโอดีนของประเทศไทยจนประสบผลสำเร็จและยั่งยืน

จึงเป็นที่มาของมติคณะรัฐมนตรีเมื่อปี ๒๕๔๕ เห็นชอบให้วันที่ ๒๕ มิถุนายนของทุกปี เป็น "วันไอโอดีนแห่งชาติ"

แม้ว่าการขาดสารไอโอดีนจะไม่นับว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนสำหรับประเทศไทยในยุคปัจจุบัน เนื่องจากการสาธารณสุขและเศรษฐกิจได้เจริญเติบโตมากกว่าเมื่อหลายสิบปีที่ผ่านมา แต่เรื่องนี้ยังจำเป็นต้องมีการขับเคลื่อนและรณรงค์กันอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความยั่งยืน จะประมาทมิได้ เนื่องจากหลายคนอาจยังขาดความรู้ความเข้าใจและมองข้ามความสำคัญของสารไอโอดีน รวมถึงภาวะโภชนาการต่าง ๆ โดยเฉพาะในกลุ่มเปราะบาง คือ หญิงตั้งครรภ์ หญิงในระหว่างให้นมบุตร และเด็กวัยเรียนในถิ่นทุรกันดาร ที่อาจมีข้อจำกัดในการซื้อหาเครื่องปรุงเสริมไอโอดีนมาใช้ในชีวิตประจำวัน

นอกจากนี้ ในระยะยาวยังต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำระบบฐานข้อมูลติดตามภาวะโภชนาการการขาดสารไอโอดีน รวมถึงวิตามินแร่ธาตุจำเป็นชนิดอื่น ๆ ในกลุ่มเป้าหมาย การเฝ้าระวังการเสริมไอโอดีนในอาหารสำเร็จรูปให้เป็นไปอย่างเหมาะสม และการสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการลดบริโภครสเค็มเพื่อลดโรค และให้เลือกใช้แต่เครื่องปรุงเสริมไอโอดีนเท่านั้น

เกร็ดน่ารู้เกี่ยวกับไอโอดีน

เกลือทะเลไม่ได้มีไอโอดีนมากอย่างที่คิด
เพราะส่วนใหญ่จะเหยไประหว่างการตากเกลือ

ไม่เป็นคอพอกใช่ว่าจะไม่ขาดสารไอโอดีน
จะรู้ได้โดยการตรวจร่างกายเท่านั้น

ผู้ใหญ่ปกติต้องการไอโอดีน
ราว ๑๕๐ ไมโครกรัม/วัน หรือเกลือ ๑ ช้อนชา
ส่วนหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร
ต้องการไอโอดีนประมาณ ๒๐๐ ไมโครกรัม
และ**เด็ก ๆ** เพียง ๙๐ - ๑๒๐ ไมโครกรัม

ความพอดีเป็นสิ่งสำคัญ
เพราะการขาดหรือรับไอโอดีนมากเกินไป
อาจเป็นสาเหตุหนึ่งของมะเร็งไทรอยด์

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า “เส้นทางเกลือ” เป็นพระราชดำริที่เป็นทั้งแนวทางและศูนย์รวมใจของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในการร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติจนกระทั่งประสบผลสำเร็จ เกิดคุณูปการต่อการพัฒนาระบบสาธารณสุขและคุณภาพชีวิตของประชาชน อันเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคงและยั่งยืนอย่างแท้จริง

Superfoods จากท้องทะเล

ชัชชัย เที่ยงวิบูลย์วงศ์, รัชดาพร ศาลากิจ
กองประชาสัมพันธ์

ฟาร์มทะเล หรือ Sea Farming เป็นการเพาะเลี้ยงสัตว์ทะเลโดยใช้แนวทางการจัดการฟาร์มเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีตามต้องการโดยไม่ต้องออกเรือไปจับสัตว์ในทะเล มีข้อดีคือช่วยลดความเสี่ยงขาดทุนจากค่าน้ำมันและค่าจ้างแรงงานที่สูงขึ้น ส่วนมุมมองของนักวิชาการสิ่งแวดล้อมก็เห็นว่านี่เป็นส่วนหนึ่งของ Blue Economy หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีพื้นฐานมาจากทะเลที่เป็นมิตรกับระบบนิเวศ เพราะช่วยลดความเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ของสัตว์น้ำหลายชนิด รวมทั้งทำให้ท้องทะเลสีครามได้มีโอกาสฟื้นตัวสู่ความสมบูรณ์ซึ่งจะเป็นผลดีต่อโลกและกิจกรรมการท่องเที่ยวอีกด้วย

ไม่เพียงแต่สัตว์จำพวกกุ้ง หอย ปู ปลา เท่านั้นที่มีการเพาะเลี้ยงในระบบฟาร์มทะเล พืชอย่างสาหร่ายทะเลก็สามารถนำมาเพาะเลี้ยงเป็นอาชีพได้เช่นกัน สำหรับวันนี้จะขอนำเสนอเกี่ยวกับสาหร่ายทะเล ๒ ชนิด ซึ่งถือเป็นผลงานโดดเด่นอีกอย่างหนึ่งของโครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ที่จัดตั้งขึ้นเมื่อปี ๒๕๕๑ เพื่อสนองพระราชดำริในการช่วยเหลือชาวประมงท้องถิ่นที่เผชิญกับปัญหาทรัพยากรทางทะเลลดน้อยลง ทำให้จับสัตว์น้ำได้ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายในการออกเรือ

สาหร่ายพวงองุ่น กรีนคาเวียร์สร้างอาชีพ

หลายท่านคงคุ้นเคยกันดีกับ**สาหร่ายพวงองุ่น** ว่าเป็นอาหารที่อุดมไปด้วยคุณค่าทางโภชนาการที่โดดเด่น ทั้งไฟเบอร์ กรดอะมิโน รวมถึงแร่ธาตุและวิตามินที่สำคัญอีกหลายชนิด เช่น กรดไขมัน PUFA วิตามินบี ๒ วิตามินอี แมกนีเซียม แคลเซียม โพแทสเซียม สังกะสี และไอโอดีน จึงทำให้สาหร่ายพวงองุ่นได้รับความนิยมในกลุ่มผู้รักสุขภาพ รวมถึงเป็นโปรตีนทางเลือกของชาวมังสวิรัติด้วย

ด้วยลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนใคร สาหร่ายพวงองุ่นจึงมีชื่อเรียกอื่นอีก ทั้งสาหร่ายพริกไทย คาเวียร์สีเขียว (Green Caviar) หรือองุ่นแห่งท้องทะเล (Sea Grapes) ซึ่งเป็นความหมายเดียวกับคำว่า Umibudo ในภาษาญี่ปุ่น

สำหรับในประเทศไทย กรมประมงได้เริ่มนำสาหร่ายพวงองุ่นเข้ามาเพาะเลี้ยงครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๓๖ เพื่อใช้บำบัดและปรับสภาพน้ำในการเลี้ยงสัตว์น้ำด้วยวิธีทางชีวภาพ โดยสาหร่ายจะไปดูดซับแร่ธาตุและอินทรียวัตถุจากมูลสัตว์น้ำที่มีอยู่ในแหล่งน้ำ มาใช้ในการปรุงอาหารและเจริญเติบโต ทำให้น้ำไม่เน่าเสีย ช่วยในการบำบัดน้ำจนมีคุณภาพดีพอที่จะปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อมได้ จนกระทั่งในปี ๒๕๕๗ จึงได้ขยายผลเทคนิคการเลี้ยงสาหร่ายในบ่อดินและแจกจ่ายต้นพันธุ์ไปสู่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำที่อยู่ในเขตให้บริการของโครงการฯ มทะเลตัวอย่างฯ นำไปทดลองเลี้ยงเป็นอาชีพในพื้นที่บ่อปลาบ่อกุ้งและนาเกลือเก่า ต่อมาเมื่อสาหร่ายได้รับความนิยมในหมู่ผู้บริโภคมากขึ้น จึงเกิดการขยายตัวไปสู่เกษตรกรทำฟาร์มตามแนวชายฝั่งอีกหลายจังหวัด

ปัจจุบันสาหร่ายพวงองุ่นได้กลายเป็นพืชเศรษฐกิจอีกอย่างหนึ่งของจังหวัดเพชรบุรีไปแล้ว โดยคาดว่ามีเกษตรกรที่ทำฟาร์มสาหร่ายพวงองุ่นจำนวนมากกว่า ๕๐ ราย บางคนสามารถทำรายได้เฉลี่ย ๘๐,๐๐๐ - ๑๐๐,๐๐๐ บาท ต่อเดือน และในจำนวนนี้มีหลายรายที่เป็น “โมเดล” หรือตัวอย่างความสำเร็จ พร้อมที่จะเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้แก่เพื่อนเกษตรกรและผู้ที่สนใจ

สาหร่ายผักกาดทะเล พืชมากคุณค่าที่กำลังมาแรง

สาหร่ายผักกาดทะเล หรือ Sea Lettuce เป็นสาหร่ายน้องใหม่มีหน้าตายับยู่ยี่เหมือนใบผักกาดหอม ที่โครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างฯ ส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงในบ่อดินอย่างจริงจังตั้งแต่ปี ๒๕๖๕ เป็นต้นมา หลังจากที่กรมประมงได้นำสาหร่ายชนิดนี้จากแหล่งธรรมชาติ มาศึกษาวิจัยและเพาะขยายพันธุ์ตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ โดยพบว่า สาหร่ายผักกาดทะเลสามารถปรับตัวให้คุ้นเคยกับระบบน้ำในบ่อเลี้ยงได้ดี และเพาะขยายพันธุ์ได้ง่าย ใช้ระยะเวลาเลี้ยงเพียง ๓ สัปดาห์ ก็ได้ผลผลิตมากกว่า ๓ เท่าจากจำนวนต้นพันธุ์ที่ปล่อยเลี้ยง แถมปัจจุบันยังมีราคาจำหน่ายถึงกิโลกรัมละ ๓๐๐ - ๕๐๐ บาท จึงนับว่าเป็นพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ที่น่าจับตามอง อีกทั้งมีอนาคตสดใสเนื่องจากสามารถนำไปบริโภคและแปรรูปได้หลายรูปแบบ

ความนิยมในสาหร่ายชนิดนี้มาจากการเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการและสารอาหารสูง เป็นแหล่งของโปรตีนและใยอาหาร ให้พลังงานและไขมันต่ำ อุดมไปด้วยกรดอะมิโนและกรดไขมันจำเป็น วิตามินและเกลือแร่ เหมาะสำหรับคนรักสุขภาพ ส่วนการบริโภคนิยมรับประทานแบบสุก ทำได้หลากหลายเมนู เช่น ยำสาหร่าย สลัด ชุบแป้งทอด ต้มจืด และผัดกับไข่ รวมทั้งสามารถนำไปเป็นวัตถุดิบผลิตเครื่องสำอางและอาหารเสริม ส่วนสาหร่ายที่ตกเกรดก็นำไปเป็นส่วนผสมอาหารเลี้ยงสัตว์ได้อีกด้วย

ปัจจุบันโครงการฟาร์มทะเลตัวอย่างฯ อยู่ระหว่างการทดลองแปรรูปสาหร่ายผักกาดทะเลในรูปแบบสาหร่ายแผ่นปรุงรส และผลิตเป็นอาหารเสริมโปรตีนทั้งแบบผงและอัดเม็ด เพื่อเป็นการต่อยอดสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตจากฟาร์มทะเล เช่นเดียวกับผลสำเร็จที่โดดเด่นอื่น ๆ ของโครงการ อาทิ การเลี้ยงและแปรรูปปลานวลจันทร์ทะเล ธนาคารปูม้า การเลี้ยงอาร์ทีเมีย และการทำน้ำทะเลผง เป็นต้น

สำหรับเกษตรกรและประชาชนที่สนใจเกี่ยวกับรายละเอียดการเลี้ยงสาหร่ายทะเลทั้งสองชนิดดังกล่าว รวมถึงองค์ความรู้ด้านฟาร์มทะเลอื่น ๆ สามารถติดต่อเพื่อขอคำแนะนำและเข้าเยี่ยมชมกิจกรรมภายในโครงการฟาร์มตัวอย่างฯ หรือในพื้นที่เกษตรกรเครือข่าย ที่หมายเลขโทรศัพท์ ๐๓๒-๗๘๓-๕๒๙ หรือเว็บไซต์ www.modelseafarm.com

นายนิรุทธ์ ศรีนวล
ประธานวิสาหกิจชุมชนประมงพัฒนาสาหร่ายทะเลเพชรบุรี

เริ่มแรกได้เพาะเลี้ยงสาหร่ายพวงองุ่นที่ได้มาจากฟาร์มทะเลตัวอย่างฯ จนประสบความสำเร็จ พอปี ๒๕๖๖ ทราบว่ามีสาหร่ายผักกาดทะเลด้วย จึงได้นำมาทดลองเลี้ยง ปัจจุบันมีรายได้จากการขายสาหร่ายผักกาดทะเลไม่ต่ำกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน และยังเป็นอาชีพทางเลือกสำหรับผู้รับจ้างดูแลและเก็บสาหร่ายซึ่งช่วยสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนได้อีกด้วย

ดอกไม้จากพระราชดำริ ต่อยอดสู่อาชีพ

โชคชัย อุ่นใจ
กองประชาสัมพันธ์

วารสารฉบับนี้ ผู้เขียนขอแนะนำโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีบทบาทการวิจัยและพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกและไม้ผลทั้งของไทยและต่างประเทศ เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรนำไปปลูกเป็นอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้อย่างมั่นคง รวมทั้งเป็นแหล่งทดลองและผลิตพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลจากเมืองหนาวหลายต่อหลายชนิดก่อนที่จะมีการกระจายพันธุ์ไปปลูกทั่วประเทศ โครงการนี้จะมีความเป็นมาและมีการดำเนินงานอย่างไรบ้าง ติดตามได้จากบทความนี้

ย้อนไปเมื่อปี ๒๕๒๓ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชทรัพย์จำนวน ๘๐,๐๐๐ บาท แก่นายพิศิษฐ์ วรอุไร อาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และหัวหน้าโครงการในขณะนั้น เพื่อนำไปดำเนินการทดลองขยายพันธุ์ไม้ดอกและไม้ผลสำหรับส่งเสริมให้ราษฎรเพาะปลูกในพื้นที่บ้านไร่ ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ปรากฏว่าการดำเนินงานในปีแรกประสบผลดี ใช้พระราชทรัพย์ไปเพียง ๔๐,๐๐๐ บาทเท่านั้น จึงได้พระราชทานพระราชทรัพย์เพิ่มจัดตั้งเป็นกองทุนหมุนเวียน รวม ๓๐๐,๐๐๐ บาท พร้อมทั้งพระราชทานชื่อโครงการว่า **“โครงการศูนย์ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผล งานสาธิตฝึกอบรมและส่งเสริมอาชีพราษฎรตามพระราชดำริ”** จากนั้นในปี ๒๕๒๗ ได้มีพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการว่า

“งานนี้เป็นประโยชน์ถึงประชาชนอย่างแท้จริง
อย่าได้หยุด ให้ทำต่อไป
ชวนอาจารย์มหาวิทยาลัยให้มาช่วยงานกันให้มากขึ้น
ช่วยให้ถึงประชาชน”

ต่อมาในปี ๒๕๒๘ จึงได้จัดตั้งเป็น **“ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ”** และได้มีการยกฐานะเป็นศูนย์สาขาของศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่ ในปี ๒๕๓๗ สืบต่อมาถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่ฯ มีพื้นที่ดำเนินการ จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ สถานีวิจัยและฝึกอบรมบ้านไร่ อำเภอหางดง พื้นที่ ๓๓ ไร่ แบ่งเป็นที่ดินในพระปรมาภิไธย จำนวน ๑๘ ไร่ และที่ดินของมูลนิธิชัยพัฒนา จำนวน ๑๕ ไร่ และหน่วยฝึกอบรมยางคราม อำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนพื้นที่ ๙๐ ไร่ ซึ่งเป็นที่ดินที่ขออนุญาตใช้ประโยชน์จากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือ ส.ป.ก. โดยโครงการมีการดำเนินงาน ๓ ด้าน ดังนี้

ด้านการศึกษา ทดลอง วิจัย และพัฒนา ดำเนินการด้านวิชาการและโครงการทดลองวิจัยเกี่ยวกับการผลิตพืช การพัฒนาพันธุ์พืช อาทิ ว่านสี่ทิศ พืชกลุ่มกระเจียวและปทุมมา บานชื่น แกลดิโอลัส กล้วยไม้ แอสเตอร์ และดาหลา พร้อมกับคุ้มครองพันธุ์พืชและรับรองพันธุ์พืช จำนวนกว่า ๘๐ ชนิด ซึ่งเป็นพืชพันธุ์ใหม่และเป็นที่รู้จักในท้องตลาดเหมาะแก่การส่งเสริมให้เกษตรกรเพาะปลูก นอกจากนี้ ยังมีการร่วมมือกับเครือข่ายงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ อาทิ ร่วมมือกับโรงแยกก๊าซธรรมชาติระยอง บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ศึกษาปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตและการติดผลของเชอร์รี่หวาน พันธุ์ Stella จากประเทศการผลิตและการตลาดพืชเมืองหนาวหลายชนิด เช่น บีโกเนีย ลิลลี่ ทิวลิป ซากุระ และบลูเบอร์รี สำหรับในส่วนของหน่วยฝึกอบรมยางคราม ดำเนินการรักษาพืชพันธุ์กลุ่มไม้ดอกซึ่งส่วนใหญ่เป็นพืชหัว และไม้ผลชนิดต่าง ๆ เพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยและสนับสนุนแก่กลุ่มเกษตรกรในพื้นที่เป้าหมาย

ด้านการขยายผลและถ่ายทอดองค์ความรู้ ได้ขยายผลส่งเสริมอาชีพการปลูกไม้ดอกและไม้ผลไปยังเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายในทุกภูมิภาค เช่น จังหวัดเชียงใหม่ ตาก สุโขทัย พิษณุโลก กาฬสินธุ์ มหาสารคาม พื้นที่หมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดฉะเชิงเทรา รวมถึงกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกไม้ดอกในพื้นที่ภาคใต้ในจังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาส นอกจากนี้ โครงการยังถ่ายทอดองค์ความรู้และเป็นแหล่งศึกษาดูงานสำหรับนักวิชาการ หน่วยงาน สถานศึกษา และประชาชนผู้สนใจอีกด้วย

ด้านการจัดการองค์กร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลองค์ความรู้ของศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่ฯ ไปสู่สาธารณชน ร่วมเผยแพร่ผลงานและการศึกษาวิจัยในงานนิทรรศการต่าง ๆ และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทั้งในด้านวิชาการและด้านการส่งเสริมขยายผลไปสู่เกษตรกร

นายศุภกฤตย์ เพี้ยงจันทร์
หัวหน้ากลุ่มผู้ปลูกไม้ดอกบ้านสบเตี๊ยะ จังหวัดเชียงใหม่

เล่าให้ฟังว่า ตนเองยึดอาชีพปลูกไม้ดอกมาตลอด ตั้งแต่ได้รับหัวพันธุ์จากศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่ฯ เมื่อ ๔๐ ปีที่แล้ว โดยสืบทอดจากพ่อของภรรยาที่ได้รับการส่งเสริมให้หันมาปลูกไม้ดอก ก่อนหน้านี้ครอบครัวทำอาชีพปลูกลำไย ปลูกมันฝรั่ง และทำนา แต่ข้าวราคาถูก ลำไยราคาไม่แน่นอน มันฝรั่งก็มีต้นทุนสูง ต้องใช้ปุ๋ยและสารเคมีมาก รวมทั้งต้องใช้แรงงานหนัก จึงหันมาปลูกไม้ดอกเพราะใช้เงินทุนน้อย และดูแลไม่ยาก **“การปลูกเริ่มจากพรวนดิน ยกร่อง นำหัวพันธุ์ลงปลูก ใส่ปุ๋ยเดือนละครั้ง ประมาณ ๒ เดือนจะได้ตัดดอกขาย สำหรับแกลดิโอลัสชอบอากาศเย็น ปุ๋ยไม่เปลือง ผลผลิตคุ้มวันหนึ่งตัดดอกได้ประมาณ ๓ พันดอก ต่อพื้นที่ ๑ ไร่ คิดเป็นเงินจะได้ประมาณ ๖-๗ พันบาท ใช้แรงงาน ๒ คน ปลูกไม้ดอกมีรายได้ดีฐานะก็ดีขึ้น มีเงินไปซื้อที่ ส่งลูกเรียนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ความเป็นอยู่ดีขึ้น มีเงินเก็บ”**

สำหรับการดำเนินงานในระยะต่อไป ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่ฯ มีแผนที่จะร่วมมือกับอุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อพัฒนาเทคโนโลยีพลาสมาขั้นพื้นฐานและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดังกล่าวเพื่อเพิ่มศักยภาพกระบวนการผลิตพืชอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรมการผลิตและการจัดการคุณภาพผลผลิตไปสู่เกษตรกรในอนาคต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการขยายผลไปสู่ประชาชนให้เป็นไปอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดและรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก ซึ่งนั่นหมายถึงโอกาสในด้านอาชีพและประโยชน์ที่จะเกิดแก่ประชาชนมากขึ้นด้วยนั่นเอง

ดังพระราโชวาท สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ในโอกาสเสด็จฯ ไปทรงติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่ฯ เมื่อวันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ ความสำคัญตอนหนึ่งว่า

“...วันนี้รู้สึกชื่นชมที่ทุก ๆ ท่าน ได้รักษาแนวพระราชดำริที่มีอยู่เป็นเวลานานมาแล้ว ๔๐ กว่าปี และยังคงทำอยู่ให้ก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์แก่ประชาชนทั่วไป การพัฒนาไม้ดอกไม้ผล นอกจากเรื่องเทคโนโลยีแล้ว การตลาดถือเป็นเรื่องสำคัญ อาจารย์โสระยา อธิบายว่า จริง ๆ ความต้องการซื้อไม้ดอกค่อนข้างเยอะ ศูนย์ฯ สามารถผลิตได้ แม้จะมีการนำเข้าไม้ดอกจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เมื่อค่าขนส่งไม้ดอกจากต่างประเทศราคาสูงกว่าการซื้อภายในประเทศ แสดงว่าเรายังมีโอกาสมาก นอกจากทางศูนย์ฯ จะให้คำแนะนำและช่วยเหลือเกษตรกรรุ่นเก่าที่มีอยู่เดิมแล้ว ยังมีเกษตรกรที่อพยพมาจากทางเหนือเป็นชาวเขา และคนรุ่นใหม่ที่ต้องการศึกษาหาความรู้และลงทุนผลิตไม้ดอก จนกลายเป็นผู้ผลิตไม้ดอกรุ่นใหม่ ซึ่งจะช่วยให้การผลิตไม้ดอกเกิดการพัฒนาและดียิ่งขึ้น

ที่เห็นและชื่นชม คือ ทำให้เกษตรกรมีรายได้ และชักชวนให้ทุกคนหันมาทำการเกษตรมากขึ้น ปัจจุบันทุกคนพูดกันเฉพาะเรื่องความมั่นคงทางอาหาร อย่าปลูกเลย เพราะดอกไม้รับประทานไม่ได้ แต่อะไรทำได้หรือไม่ได้ จริง ๆ แล้ว สิ่งสำคัญ คือ ความชำนาญและเทคโนโลยี กรรมวิธีการปลูก การทดลองว่าปลูกอะไรจะได้ผลดี ตลอดจนการปรับเปลี่ยนความรู้เดิมที่เคยศึกษามาและนำไปประยุกต์ใช้กับเรื่องใหม่ ๆ โดยเฉพาะไม้ดอกในประเทศ เราจะต้องยึดมั่นในการผลิต มุ่งมั่น ขยันขันแข็ง และถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งเป็นวิธีที่จะทำให้คนมีความรู้ และสามารถดำเนินการอะไรก็ได้ ฉะนั้นอยากให้อาจารย์มหาวิทยาลัยคอยช่วยเหลือและแนะนำเกษตรกรว่าจะต้องดำเนินการอย่างไร”

Microgreen ไมโครกรีน ต้นอ่อนจิ๋วประโยชน์สูง

ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ

ไมโครกรีน...คืออะไร

ต้นกล้าขนาดเล็กหรือต้นอ่อน ที่ได้จากการเพาะเมล็ดผักสมุนไพร และพืชชนิดต่าง ๆ เช่น ผักกาด ผักโขม ทานตะวัน แครอท อายุประมาณ ๗-๑๔ วัน ความสูงของต้นประมาณ ๒-๔ นิ้ว ประกอบด้วย ลำต้นและใบจริงสีเขียว ๒-๓ ใบ ซึ่งเป็นระยะที่พืชต้องการแสงเพื่อการเจริญเติบโตของต้นกล้าและสร้างคุณค่าทางอาหาร แตกต่างจากการบริโภคลำต้นอ่อนพืช (sprouts) ทั้งต้น เช่น ถั่วงอก ที่ยังมีส่วนของใบเลี้ยงทำหน้าที่เก็บสะสมสารอาหาร ไม่ต้องการแสงในการเจริญเติบโต และมีระยะเวลาในการเพาะประมาณ ๓-๗ วัน

การขยายผลสู่เกษตรกรและผู้ที่สนใจ

ศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงตามพระราชดำริ จังหวัดระยอง โดยศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาอาชีพการเกษตร จังหวัดระยอง ได้ดำเนินการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล และทดสอบการเพาะต้นอ่อน (Microgreens) รวมถึงจัดทำจุดสาธิตเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยได้ดำเนินการขยายผลองค์ความรู้สู่เกษตรกรและผู้สนใจผ่านการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร “การผลิตต้นอ่อนผัก (ไมโครกรีน)” เพื่อถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก่คณะศึกษาดูงาน ตลอดจนการเป็นวิทยากรนอกสถานที่เพื่อให้ความรู้ด้านการผลิตไมโครกรีน ปัจจุบันได้ขยายผลองค์ความรู้และทักษะสู่กลุ่มเป้าหมายกว่า ๒๔๐ ราย เพื่อให้สามารถผลิตต้นอ่อนผักไว้บริโภคภายในครัวเรือน และต่อยอดสู่การประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้ต่อไป

ประโยชน์ของไมโครกรีน

- อุดมไปด้วยสารต้านอนุมูลอิสระ ซึ่งมีส่วนช่วยในการชะลอวัย ลดความเสี่ยงโรคมะเร็ง และโรคหัวใจ
- ปลอดภัยจากสารเคมี เนื่องจากใช้ระยะเวลาสั้นในการเพาะปลูก จึงไม่จำเป็นต้องใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช
- อุดมไปด้วยสารอาหาร วิตามิน และแร่ธาตุ ซึ่งพบมากในระยะต้นอ่อน
- ผลิตได้ตลอดทั้งปี และใช้ระยะเวลาสั้น

ศูนย์ศึกษาฯ นำพาอาชีพ

การเพาะไมโครกรีน (ต้นอ่อนทานตะวัน)

วัสดุและอุปกรณ์

เมล็ดพันธุ์

อุปกรณ์ให้น้ำ

ถาดเพาะ

ภาชนะสำหรับแช่เมล็ดพันธุ์

วัสดุเพาะ

ผ้าขนหนู

ขั้นตอนการปลูก

๑. ชั่งเมล็ดพันธุ์

ประมาณ ๑๐๐-๑๕๐ กรัม
ต่อ ๑ ถาดเพาะ

๒. แช่เมล็ดพันธุ์ มี ๒ วิธี

แช่ในน้ำอุ่นอุณหภูมิ ๕๐ องศาเซลเซียส
๓ ชั่วโมง จากนั้นห่อเมล็ดด้วยผ้าขนหนู
นำไปบ่มในภาชนะที่มีฝาปิด ๘-๑๒ ชั่วโมง

แช่ในน้ำอุณหภูมิห้อง ๘-๑๒ ชั่วโมง
หากยังไม่นำไปเพาะให้คลุมเมล็ด
ด้วยผ้าขนหนู

๓. เตรียมวัสดุเพาะ

กรณีผสมวัสดุเพาะเอง
ใช้แกลบดำและขุยมะพร้าว
ละเอียด อัตราส่วน
๑ ต่อ ๑ โดยขุยมะพร้าว
หากเป็นขุยใหม่ให้แช่น้ำ
๓-๔ วัน เพื่อลดสาร
Tannin หากเป็นขุยเก่า
ให้แช่น้ำ ๓๐ นาที หรือ
รดน้ำความชื้นประมาณ
๖๐ เปอร์เซ็นต์ ก่อนผสม

นำวัสดุปลูกใส่ถาดเพาะ
สูง ๑-๒ เซนติเมตร
เกลี่ยให้เรียบ โดยไม่เคาะ
หรือกดวัสดุจนแน่น
เพราะจะทำให้รากเจริญเติบโต
ได้ไม่ดี จากนั้นโรยเมล็ด
พันธุ์ที่เตรียมไว้ให้กระจาย
ทั่วทั้งถาดไม่ซ้อนทับกัน
ตามด้วยวัสดุเพาะโรย
ปิดบาง ๆ และรดน้ำให้ชุ่ม

๔. การดูแลและเก็บเกี่ยว

ดูแลโดยการรดน้ำ
เมื่อกล้าอายุ ๗ วัน
ก็สามารถตัดเพื่อ
บริโภคได้ ควรรดน้ำ
๔-๕ ชั่วโมง ก่อนตัด
และใช้มีดที่คมตัดให้
ขาดในครั้งเดียวเพื่อ
ไม่ให้ต้นอ่อนช้ำ

นำต้นอ่อนไปล้าง
ในน้ำสะอาด
ผึ่งให้แห้ง และบรรจุ
ลงถุง เก็บในตู้เย็น
อุณหภูมิ ๔-๗
องศาเซลเซียส
ได้ประมาณ ๗ วัน

หลังเก็บเกี่ยวแล้ว
ดินปลูกสามารถ
นำกลับไปใช้ใหม่ได้
โดยผ่านการนำไป
หมักระยะเวลา
ประมาณ ๓๐-๔๕ วัน

การคำนวณต้นทุนการผลิต (ต้นอ่อนทานตะวันต่อถาด)

ต้นทุน

- ถาดเพาะ ๓๐ บาท/ถาด
- เมล็ดพันธุ์ขีดละ ๑๐-๑๕ บาท
(ใช้ ๑ ขีด/ถาด)
- วัสดุเพาะ ๓-๕ บาท

ผลผลิต

๑ ถาด เก็บเกี่ยว
ต้นอ่อนได้
๖-๘ ขีด

ราคาขาย

ต้นอ่อน ๑ ขีด
ราคา ๑๐-๑๕ บาท
๑ กิโลกรัม ๑๐๐-๑๕๐ บาท

ต้นอ่อน "ผักกระชับ" ไมโครกรีนขึ้นชื่อของจังหวัดระยอง

ผักกระชับ เป็นผักพื้นบ้านที่ชาวระยองรู้จักกันดี นิยมนำมาบริโภคกันในหลายพื้นที่ สามารถรับประทานได้ทั้งแบบสดและแบบปรุงสุก ปัจจุบันผู้ที่รักสุขภาพเริ่มหันมาให้ความสนใจผักชนิดนี้กันมากขึ้น เนื่องจากมีสรรพคุณทางยาที่ช่วยในการลดความดัน ลดไขมันในเส้นเลือด ช่วยกระชับช่องคลอด และด้วยมีรสชาติอร่อย มีกลิ่นหอมเฉพาะตัว จึงสามารถนำมาปรุงอาหารได้หลากหลายชนิด ส่งผลให้ผักกระชับเป็นที่ต้องการของตลาดเป็นอย่างมาก

ต้นอ่อนผักกระชับ มีลักษณะลำต้นต้นเรียวยาวสีขาว และมีใบสีเขียว ๒ ใบ คล้ายกับต้นอ่อนทานตะวันแต่จะมีต้นที่ยาวตรงกว่าและมีกลิ่นเป็นเอกลักษณ์ โดยในระยะ ๓-๔ วันแรก ใบจะมีสีเหลือง เมื่อได้รับแสง ๕-๖ ชั่วโมง ใบจะกลายเป็นสีเขียว เมื่ออายุ ๗-๘ วัน ก็สามารถเก็บเกี่ยวได้ ให้ผลผลิตได้ตลอดทั้งปี ปัจจุบันมีราคาถึง ๑๕๐-๒๐๐ บาท/กิโลกรัม และนับเป็นผักเศรษฐกิจของหมู่บ้านทะเลน้อย อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

โครงการทหารพันธุ์ดี
ปลูกฝังวิถีชีวิตพอเพียง

โชคชัย อุ่นใจ
กองประชาสัมพันธ์

ในยามที่ประเทศถูกรุกล้ำอธิปไตยเหล่าทหารกล้าพร้อมจับอาวุธต่อสู้ศัตรูเพื่อปกป้องแผ่นดินไทย แต่ในยามที่ประเทศชาติสงบสุข ทหารนอกจากจะฝึกวิชาทางการรบแล้ว ยังมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือยามที่ประชาชนเดือดร้อนจากภัยพิบัติต่าง ๆ และพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่รับผิดชอบ รวมถึงมีบทบาทในการพัฒนาประเทศ

เมื่อวันพุธที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ได้มีพระราชดำริกับพลโท วิจักขณ์ สิริบรรสพ แม่ทัพภาคที่ ๓ ในขณะนั้น ให้ดำเนินงานโครงการเดินตามรอยเท้าพ่อ เพื่อส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ในหน่วยงานทหาร และเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนให้แก่เกษตรในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง และเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่กำลังพลและครอบครัว รวมทั้งประชาชนโดยทั่วไปได้เข้ามาศึกษากระบวนการเกษตรอินทรีย์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ต่อมาโครงการดังกล่าวได้เปลี่ยนชื่อเป็น **“โครงทหารพันธุ์ดี”** จนถึงปัจจุบัน โดยมีกองทัพบกและมูลนิธิชัยพัฒนาร่วมดำเนินงานสนองพระราชดำริ และสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ให้การสนับสนุนในด้านโครงการสร้างพื้นฐานและงานด้านขยายผล

การดำเนินงานโครงการทหารพันธุ์ดีนั้น จะใช้พื้นที่ว่างเปล่าภายในหน่วยทหารให้เกิดประโยชน์ด้านการเกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กำลังพลได้เรียนรู้และลงมือปลูกผักปลอดภัยได้มาตรฐานไว้บริโภคเพิ่ม และหากเหลือจากการบริโภคก็สามารถจำหน่ายสร้างรายได้ รวมถึงเป็นสถานที่ให้ประชาชนทั่วไปเข้ามาศึกษาดูงานนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่ของตนเอง นอกจากนี้ เมื่อพลทหารปลดประจำการแล้ว สามารถนำความรู้ด้านการเกษตรที่ได้รับจากการดำเนินโครงการไปขยายผลสู่ครอบครัวและชุมชนตามภูมิลำเนาของพลทหารได้ ช่วยลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว

โครงการทหารพันธุ์ดี ดำเนินการในพื้นที่หน่วยงานทหารทั้ง ๔ ภาค มีจำนวน ๑๘ โครงการ (ข้อมูล ณ เดือนพฤษภาคม ๒๕๖๕) โดยวารสารฯ ฉบับนี้ ผู้เขียนจะยกตัวอย่าง**โครงการทหารพันธุ์ดีของมณฑลทหารบกที่ ๒๖ ค่ายสมเด็จเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์** ที่ได้ดำเนินการโดยจัดกิจกรรมรับสมัครพลทหารกองประจำการที่ผ่านการฝึกทางทหารแล้วผลัดละประมาณ ๕ - ๑๐ นาย เข้าประจำแปลงผัก โดยมีครูฝึกที่ได้เข้ารับการอบรมจากศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ จังหวัดเชียงราย เป็นผู้ถ่ายทอดและเป็นพี่เลี้ยง สำหรับการเรียนรู้การปลูกผักปลอดภัยจะเริ่มตั้งแต่การเตรียมแปลง การหว่านหรือการเพาะกล้า ไปจนกระทั่งเก็บเกี่ยวทำความสะอาด และนำไปประกอบอาหารเลี้ยงกำลังพลหรือนำออกจำหน่ายสู่ตลาดในท้องถิ่นใกล้เคียง โดยเฉพาะในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ที่ผ่านมาได้นำผลผลิตออกจำหน่ายให้แก่ประชาชนในราคาย่อมเยา

โครงการ
ทหารพันธุ์ดี
มทบ.๒๖

(3x3)

มทบ.26
ราคาถูก
โครงการทหารพันธุ์ดี มทบ.26
จำหน่าย ผักปลอดสารพิษ ราคาถูก

การดำเนินงานโครงการได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี พระราชทานเมล็ดพันธุ์ผักที่มีคุณภาพจากศูนย์พัฒนาพันธุ์พืชจักรพันธ์เพ็ญศิริ แบบเก็บเมล็ดพันธุ์ไปปลูกต่อได้ พันธุ์ไก่พื้นเมืองและพันธุ์ไก่กระดูกดำจากชุมชนที่เข้าร่วมเป็นผู้ผลิต และพันธุ์ปลานิลจิตรลดา โดยพื้นที่ดำเนินโครงการมีจำนวน ๒๘ ไร่ แบ่งออกเป็น ๔ ส่วน ได้แก่ พื้นที่เพาะปลูก พื้นที่ปศุสัตว์ แหล่งน้ำ และพื้นที่อื่น ๆ มีการดำเนินงาน อาทิ การปลูกพืชผักสวนครัวและพืชสมุนไพร การเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงแหนแดง การผลิตน้ำส้มควันไม้ การผลิตจุลินทรีย์และน้ำหมักชีวภาพ การทำปุ๋ยหมักแบบไม่กลับกอง การศึกษาดูงานในพื้นที่โครงการ และการประชาสัมพันธ์พร้อมกับขยายเครือข่าย โดยพันเอก สันทัด จันทน์มาลา รองผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๒๖ ได้กล่าวถึงภาพรวมการดำเนินงานว่า

“ชุมชนชนบทตามแนวชายแดนก็จะประสบปัญหาในการขาดแคลนสารอาหาร โครงการทหารพันธุ์ดีเป็นชื่อพระราชทานของพระองค์ก็จะแยกเป็น ๒ คำ คือ ทหารดี ก็คือทหารที่มีความรู้ด้านการเกษตรและพันธุ์ดี ก็คือเมล็ดพันธุ์พระราชทาน ได้รับภารกิจจากพระองค์ให้ความรู้พลทหารก่อนปลดประจำการ เพื่อให้นำไปปลูกและขยายผลต่อที่บ้าน และหลังจากที่พระองค์มาทอดพระเนตรก็มีพระราชดำริให้ขยายผลไปยังชุมชนรอบค่าย ทรงให้หน่วยทหารเข้าไปดูแลนำไปปลูกต่อที่บ้าน โดยภารกิจของโครงการทหารพันธุ์ดีก็จะไปให้คำแนะนำ ทั้งในเรื่องของความรู้การเพาะปลูก การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ แต่ว่าโดยหลักแล้วจะให้ชุมชนและโรงเรียนได้ดูแลตัวเองเป็นหลักเพื่อความยั่งยืน ทางหน่วยก็จะติดตามดูแลให้คำแนะนำเป็นระยะ”

ปัจจุบันโครงการทหารพันธุ์ดีมีการต่อยอดขยายผลไปสู่ชุมชนเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนปลูกผักที่มีคุณภาพและปลอดภัยสำหรับบริโภคในครัวเรือน รวมทั้งเป็นอาชีพเสริมได้ อาทิ โครงการ “ชุมชนเบิกบาน อาหารปลอดภัย” โครงการ “บ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง” และโครงการ “ทางนี้มีผลผู้คนรักกัน” นอกจากนี้ ยังได้จัดตั้งศูนย์ผลิตพันธุ์ปลาน้ำจืดพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” และศูนย์ผลิตพันธุ์สัตว์ปีกพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” เพื่อเป็นศูนย์เพาะพันธุ์สัตว์สำหรับพระราชทานแก่เกษตรกรนำไปเป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ และศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชพระราชทาน “เพื่อนช่วยเพื่อน” เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมและเก็บสำรองเมล็ดพันธุ์พืชพระราชทานสำหรับแจกให้แก่ประชาชนหรือผู้ประสบภัยพิบัติต่อไป นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณแก่พสกนิกรชาวไทย ที่พระองค์มีพระราชปณิธานมุ่งมั่นที่จะสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารให้แก่ประชาชนเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีอาหารบริโภคครบถ้วนตามหลักโภชนาการและปลอดภัยจากสารพิษ และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง ดังพระราโชวาทเมื่อวันพุธที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๕ ณ โครงการทหารพันธุ์ดี ค่ายภูมิพล ศูนย์การทหารปืนใหญ่ ตำบลเขาพระงาม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี ความตอนหนึ่ง สรุปความว่า

“...ทหารเป็นผู้มีส่วนร่วมการพัฒนาบ้านเมือง ไม่ว่าจะเป็นทหารที่ช่วยพัฒนาในด้านต่าง ๆ ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ทั่วไปและผู้ที่สร้างความมั่นคงต่อชาติบ้านเมือง ความมั่นคงมีหลายด้าน เช่น ด้านความเป็นอยู่ของประเทศชาติ ด้านการศึกษา ด้านความปลอดภัยจากศัตรูคนร้ายที่มาคุกคาม ผู้ที่เป็นปรปักษ์ จึงต้องได้รับความร่วมมือในด้านต่างประเทศความมั่นคงทางด้านอาหาร กินดีอยู่ดี ความปลอดภัยจากสารเสพติด ล้วนเป็นความมั่นคงทั้งสิ้น ตอนนี้ที่เราทำเป็นความมั่นคงทางด้านอาหารที่ไม่มีก็มีมากขึ้น เอาทหารไปสอนการผลิตแบบช่วยตนเอง ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่น ทำให้เกิดความมั่นคงยั่งยืน...”

หญ้าแฝก หญ้ามหัศจรรย์

บทความ/ภาพ
มารุต โสมนรินทร์
กองประชาสัมพันธ์

แม้หญ้าแฝกจะเคยถูกมองว่าเป็นพืชไร้ค่า แต่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ทรงนำมาศึกษาจนพบว่าเป็นต้นหญ้าที่ช่วยแก้ปัญหาเรื่องดินและมีประโยชน์อื่น ๆ อีกมากมาย

ได้ยินชื่อ หญ้าแฝก มาก็นาน แต่ไม่เคยรู้สักทีว่าหญ้ามีประโยชน์อย่างไร แล้วเราสามารถนำมาใช้ประโยชน์อะไรได้บ้าง หลังจากที่ผมได้ศึกษาค้นคว้าก็ได้เห็นว่าหญ้าแฝกใช้ประโยชน์ได้หลายอย่าง เช่น ใช้ในการแก้ปัญหาหน้าดินถูกชะล้าง ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่ทำให้ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ข้อมูลที่ผมศึกษามาเมื่อปี ๒๕๓๔ ในหลวงรัชกาลที่ ๙ ได้ทรงนำเรื่องหญ้าแฝกจากเอกสารของธนาคารโลกมาศึกษาต่อ ก่อนจะมีพระราชดำริขอความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก เริ่มจากการทดลองปลูกขยายพันธุ์ และนำไปแจกจ่ายให้ประชาชนที่สนใจนำไปใช้ประโยชน์ในการบำรุงดินและน้ำ หญ้าแฝกจะช่วยอนุรักษ์ดินและน้ำให้อุดมสมบูรณ์ ป้องกันการกัดเซาะและพังทลายของหน้าดิน ปรับสภาพดินที่เสื่อมโทรมให้กลับมาสมบูรณ์ได้อีกครั้ง ด้วยลักษณะรากฝอยที่สานกันแน่นและมีความยาวหยั่งลึกลงดินจะช่วยพยุงดินให้แน่นหนาเหมือนกำแพงที่ทนแรงกัดเซาะ โอบอุ้มความชื้นไว้ใต้ดินลึกเพื่อปรับสภาพดินให้อุดมสมบูรณ์ ข้อหนา ๆ ที่กอต้นนั้น ช่วยกรองตะกอนดินและเศษซากต่าง ๆ ที่ไหลมากับน้ำได้ ชะลอความเร็วและความแรงของน้ำไหลบ่า

นอกจากนี้ ยังมีประโยชน์ด้านอื่น ๆ อีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการนำมาทำแนวกั้นรั้ว ควบคุมมลพิษ ปลูกกักเก็บความชื้นให้ไม้ผล อีกทั้งยังเป็นพืชเศรษฐกิจที่สามารถนำมาทำงานหัตถกรรม อย่าง สานเสื่อ สานตะกร้า ทำมู่ลี่ และทำกระเป๋าเพื่อสร้างรายได้เสริมให้เกษตรกรได้อีกด้วย หญ้าแฝกเป็นหญ้าที่มีประโยชน์มากมายหลายอย่าง แถมยังสามารถใช้งานได้ทุกส่วนเลยจริง ๆ หรือเรียกง่าย ๆ ว่าเป็นมรดกล้ำค่าของคนไทยที่ในหลวงรัชกาลที่ ๙ พระราชทานไว้ให้ ซึ่งเราควรจะรักษาไว้และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

น้ำหวาน เพื่อสุขภาพ

ไขความลับน้ำตาลจาก ดีต่อสุขภาพอย่างไร ?

น้ำตาลจากมีค่าดัชนีน้ำตาล (Glycemic Index) และมวลน้ำตาล (Glycemic Load) ต่ำกว่าน้ำตาลชนิดอื่น ๆ ทำให้หากรับประทานแทนน้ำตาลชนิดอื่นจะสามารถลดน้ำตาลในเลือดได้ นั่นคือช่วยควบคุมโรคเบาหวาน รวมทั้งยังช่วยต้านอนุมูลอิสระ ชะลอความแก่หรือลดต้นเหตุของความแก่ระดับเซลล์ได้อีกด้วยนะ

น้ำตาลจากผง
ขนาด : 250 กรัม และ 500 กรัม
ราคา : 250 กรัม = 100 บาท
500 กรัม = 150 บาท

น้ำหวานจากสด
ขนาด : 200 มิลลิลิตร
ราคา : 10 บาท

น้ำส้มจาก
ขนาด : 500 มิลลิลิตร
ราคา : 15 บาท

น้ำผึ้งจาก
ขนาด : 1 ลิตร
ราคา : 100 บาท

สนใจสั่งซื้อได้ที่

ศูนย์เรียนรู้ระบบนิเวศจากครบวงจรบ้านบางตะลุมพอ
หมู่ที่ 8 ตำบลขนาบนาก อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Seri Namkhao โทร. 064 230 2556

แบบสอบถามความพึงพอใจวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๒/๒๕๖๖

ข้อมูลส่วนบุคคล

๑. คำนำหน้า..... ชื่อ..... นามสกุล.....

อาชีพ ☐ ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐ ☐ นักเรียน/นักศึกษา
☐ พนักงานในหน่วยงานเอกชน ☐ สื่อมวลชน
☐ เครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง ☐ บุคคลทั่วไป
☐ ผู้ผ่านการฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ ของสำนักงาน กปร.

หน่วยงาน.....

โทรศัพท์.....

๒. ที่อยู่ (จัดส่งของรางวัลสำหรับผู้ร่วมกิจกรรม).....

.....

ความพึงพอใจต่อคอลัมน์ต่างๆ ของวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๒/๒๕๖๖	มาก	ปานกลาง	น้อย
๑. สืบสาน รักษา ต่อยอด สร้างสุขปวงประชา			
๒. ทศมราชา พระเมตตาสู่ประชาราษฎร์			
๓. ตัวอย่างความสำเร็จ			
๔. ตามรอยพระราชปณิธาน			
๕. ติดตามและขับเคลื่อนโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ			
๖. อันเนื่องมาจากพระราชดำริ			
๗. ศูนย์ศึกษาฯ นำพาอาชีพ			
๘. สุขพอที่พอเพียง			
๙. เรื่องเล่าจากหลังกล้อง			
๑๐. ผลิตภัณฑ์จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ			

คำถามประจำวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๒/๒๕๖๖

ผู้อ่านชื่นชอบคอลัมน์อะไรในวารสารฉบับนี้ เพราะอะไร และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างไรบ้าง

.....

.....

คณะบรรณาธิการฯ มีของรางวัลสำหรับผู้ที่ร่วมตอบคำถามครบถ้วน และเขียนข้อความได้โดนใจ ทั้งนี้ สามารถตอบผ่าน QR Code ด้านล่างนี้ หรือร่วมกิจกรรมทาง Facebook: สำนักงาน กปร. ภายในวันศุกร์ที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๖๖ โดยสำนักงาน กปร. จะติดต่อกลับผู้ที่ได้รับรางวัลต่อไป

- ขอขอบคุณที่กรุณาให้ข้อคิดเห็นต่อวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และร่วมกิจกรรมตอบคำถาม
- ขอความกรุณาแจ้งยืนยัน หรือยกเลิกการรับวารสารฯ ☐ ยืนยันรับต่อไป ☐ ยกเลิกการรับวารสารฯ

สแกน ตอบแบบสำรวจ

และร่วมตอบคำถาม เพื่อรับของรางวัล

สามารถส่งแบบสำรวจมายัง สำนักงาน กปร. ได้โดยไม่ต้องผนึกตราไปรษณียากร หรือทางโทรสาร ๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๑ - ๒ หรือสแกนผ่านทาง QR Code ข้างต้นนี้

(พื้นที่ส่วนนี้สำหรับโฆษณา)

บริการธุรกิจตอบรับ

ใบอนุญาตเลขที่ ปน. (น)/ ๓๙๘๑ ปณฝ. ทำเนียบรัฐบาล
ถ้าฝากส่งในประเทศไม่ต้องผนึกตราไปรษณียากร

สำนักงาน กปร.
ตู้ ปณ. ๗
ปณฝ. ทำเนียบรัฐบาล
กรุงเทพมหานคร
๑๐๓๐๒

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ปีที่ ๒๑ ฉบับที่ ๒ เดือนเมษายน - มิถุนายน ๒๕๖๖

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเผยแพร่พระราชกรณียกิจ แนวพระราชดำริที่ได้พระราชทานไว้สำหรับเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา รวมถึงการอนุรักษ์หรือรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งพัฒนาอาชีพให้บังเกิดความยั่งยืน

๒. เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร องค์ความรู้ตามแนวพระราชดำริและผลสำเร็จจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในทุกภูมิภาคของประเทศ ในการนำไปศึกษาหาความรู้ และสร้างแรงบันดาลใจให้นำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

๓. เพื่อเป็นสื่ออีกช่องทางหนึ่งในการขยายผลการพัฒนาตามแนวพระราชดำริไปสู่สาธารณชนได้อย่างแพร่หลายมากขึ้นและสามารถนำไปเป็นเอกสารอ้างอิงได้

โปรดทราบ

บทความและข้อเขียนต่าง ๆ ในวารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ไม่ใช่ความเห็นของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

หากมีความประสงค์จะนำข้อมูลไปเผยแพร่ โปรดระบุแหล่งที่มาของข้อมูลด้วย

ดำเนินการโดย

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

อาคารสำนักงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
เลขที่ ๒๐๑๒ ซอยอรุณอมรินทร์ ๓๖ ถนนอรุณอมรินทร์
แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

www.rdpb.go.th

RDPBProject

สำนักงาน กปร.

rdpb.journal@gmail.com

๐ ๒๔๔๗ ๘๕๐๐-๖

๐ ๒๔๔๗ ๘๕๖๒

ISSN: 1685-8234

คณะอำนวยการ

๑)	นายปวัตร์	นวะมะรัตน	เลขาธิการ กปร.
๒)	นางสุพร	ตรีนรินทร์	รองเลขาธิการ กปร.
๓)	นายหทัย	วสุนันต์	รองเลขาธิการ กปร.
๔)	นางพิชญดา	หัศภาค	รองเลขาธิการ กปร.
๕)	นายวิกรม	คัยนันทน์	ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ
๖)	นางกมลินี	สุขศรีวงศ์	ที่ปรึกษาด้านการประสานงานโครงการฯ
๗)	นายศุภรัชต์	อินทราวุธ	ที่ปรึกษาด้านการพัฒนา
๘)	ผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการ		
๙)	ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๑		
๑๐)	ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๒		
๑๑)	ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๓		
๑๒)	ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๔		
๑๓)	ผู้อำนวยการกองประสานงานโครงการพื้นที่ ๕		
๑๔)	ผู้อำนวยการกองแผนงานและยุทธศาสตร์		
๑๕)	ผู้อำนวยการกองบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล		
๑๖)	ผู้อำนวยการกองกิจกรรมพิเศษและวิเทศสัมพันธ์		
๑๗)	ผู้อำนวยการกองติดตามประเมินผล		
๑๘)	ผู้อำนวยการศูนย์สารสนเทศ		
๑๙)	ผู้อำนวยการภารกิจด้านการพัฒนาระบบบริหารและป้องกันการทุจริต		

คณะบรรณาธิการ

๑)	นางพิชญดา	หัศภาค	หัวหน้าบรรณาธิการ
๒)	นางอรอนันต์	วุฒิเสน	รองหัวหน้าบรรณาธิการ
๓)	นายวัชระ	หัศภาค	บรรณาธิการ
๔)	นายปริญญวัฒน์	วัชรอาภากร	บรรณาธิการ
๕)	นายอภิศักดิ์	สรวิสูตร	บรรณาธิการ
๖)	นางสาวสมลักษณ์	บุนนาค	บรรณาธิการ
๗)	นางสาวสุดารัตน์	คุสินธุ์	บรรณาธิการ
๘)	นางวิไล	หมอกอรุณ	บรรณาธิการ
๙)	นายวิชาญ	ธีระสืบสกุล	บรรณาธิการ
๑๐)	นางสาวอภิญญา	แก้วเปรมกุศล	บรรณาธิการ
๑๑)	นางสาวบุษราพรรณ	อุตระ	บรรณาธิการ
๑๒)	นางสาวอังคะนา	ช่อประพันธ์	บรรณาธิการ
๑๓)	นายพงศกร	แซ่ลิ่ม	บรรณาธิการ
๑๔)	นายธนธร	แก้วไทรแย้ม	บรรณาธิการ
๑๕)	นายอิทธิพล	วรนุช	บรรณาธิการและเลขานุการ
๑๖)	นางสาวปรียา	อรุณพูลทรัพย์	บรรณาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๗)	นายโชคชัย	อุ่นใจ	บรรณาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๘)	นายสวัสดิ์	แสงสุริยวงษ์	บรรณาธิการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๙)	นางสาวอัญชลี	แซ่ผู่	

พิมพ์ที่ : บริษัท ไซเบอร์พริ้นท์ กรุ๊ป จำกัด ๙๕๙ ซอยสุทธิพร ถนนประชาสงเคราะห์ แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร ๑๐๔๐๐

วารสารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดทำขึ้นเพื่อแจกจ่าย ห้ามจำหน่าย

ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

www.rdpb.go.th